

ISSN: 2458-9292

YÜKSEK ÖĞRETİM DERGİSİ

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL 2017 / SAYI 5

YÖK YÜKSEK ÖĞRETİM DERGİSİ

Sahibi

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAC

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Süleyman Necati AKÇEŞME

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Rahmi ER

Prof. Dr. Hayati DEVELİ

Prof. Dr. Sezer Ş. KOMSUOĞLU

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU

Şener ASLAN

Fatih TIĞLI

Ali BULUT

Görsel Yönetmen ve Tasarım

Kader AÇIK

Dergi İletişim

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

06539 Bilkent Ankara-Türkiye

E-Posta: yukskogretimdergisi@gmail.com

Telefon: +90 (312) 298 70 00

Basım Yeri

Oluşur Basım Hizmetleri A.Ş.

Yüzyıl Mahallesi Mas-Sit. Matbaacılar Sitesi

4. Cad.

No: 52-53 Bağcılar

İstanbul – Türkiye

ISSN: 2458-9292

Yılda 4 kez yayımlanır.

2.500 Adet basılmıştır.

Dergideki tüm yazıların her türlü hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Sunuş

Yükseköğretim dergimizin 5. sayısı ile sizleri selamlıyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımız ve hükümetimizin destekleri ile, üniversitelerimizi her düzeyde daha rekabetçi ortama yönleltecek, kaliteyi, niteliği ve keyfiyeti yükseköğretimdeki büyümenin merkezine oturtacak, üniversitelerimizin bilgi üretimi ve araştırmacı insan kaynağı yetiştirme süreçlerini teşvik edecek, yükseköğretimde ciddi bir sıçrama meydana getirecek önemli düzenlemeler 1 Temmuz 2017’de resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdi. Yeni YÖK olarak önerilerimizin yasalaşmasından dolayı gururluyuz ve bu yapısal değişiklikleri yükseköğretimde sessiz bir devrim olarak adlandırıyoruz. YÖK kurulduğu yıldan itibaren yüksek öğretimimizde ilk defa belli bir bakış açısıyla şekillendirilen yasal düzenlemeler gerçekleşti.

Üniversitelerimizin; bilginin bizzat saygınlığını gözardı etmeden, ülke kalkınmasına katkı sağlama ve teknoloji temelli ekonomik büyümede rol alma yönündeki talepleri bu yasa ile hızla gerçekleşecektir. Çıkan kanun maddelerinin ortaya koyduğu fırsatlar ve akademi dünyasının bu yeni yapıya hızla uyum sağlaması, kurumsal araştırmaların ortaya çıkmasını ve sonucunda üniversitelerimizin endüstri ile işbirliğinin hayal ettiğimiz konuma ulaşmasını sağlayacaktır.

Türk yükseköğretim alanında bütün bu gelişmeler ve reformlar yaşanması ülkemiz için sevindirici gelişmelerden. Bir taraftan FETÖ terör örgütünün üniversitelerimizdeki yapılanması ve tahribatı özenle ve hukukun üstünlüğüne dayalı olarak ortadan kaldırılırken, diğer taraftan da üniversitelerimizin esas görevi olan bilim üretme, ülkemiz ve dünyamız için vatanperver ve ilmin nuruyla münevver genç nesiller yetiştirme çalışmalarımıza da devam etmekteyiz.

Bir yıl önce 15 Temmuz’dan hemen sonra, rektörlerimizle bir araya gelerek yayınladığımız bildiride şu görüşlere yer vermiştik:

“Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 15 Temmuz 2016 gecesi tarihinin en ağır saldırılarından birine maruz kalmış; ülkenin demokratik yapısı, anayasal düzeni, parlamenter sistemi, millî bütünlüğü, iç barışı ve millet iradesi hedef alınmıştır. Ülke yönetimini gayrimeşru yollardan ele geçirmek, millet iradesini kanlı bir şekilde bastırmak, halk üzerinde dış güçlere bağlı bir azınlık otoritesi oluşturmak amacıyla başlatılan bu kalkışma, yine milletin bizzat kendisi tarafından bastırılmış ve akamete uğratılmıştır.

Türkiye'nin seçilmiş, meşru Cumhurbaşkanı görevden uzaklaştırarak hayatına kastetmek, meşru hükümeti devirmek, meşru parlamentoyu kapatarak bir cunta rejimi kurmak için gerçekleştirilen bu darbe girişiminin, yıllardır Devlet içerisinde yerleşerek bütün kurumlara yayılan, Devlet içinde ayrı bir devlet gibi örgütlenen bir şebekenin girişi olduğu alenen ortaya çıkmıştır.

Cumhurbaşkanımızın ve hükümetimizin devlet yapısından ayıklamaya çalıştığı bu terör şebekesi, Türk Silahlı Kuvvetleri içine sızmış unsurları ve bunların sivil yapılarda hala mevcut olan uzantılarıyla silahlı bir isyana teşebbüs etmiş, yönetime gayrimeşru yollarla el koymaya çalışmıştır. "Gözü dönmüş bu şebekenin kirli amacına ulaşmak için eşi benzeri görülmemiş bir şekilde, Türkiye Büyük Millet Meclisini bombaladığını, Cumhurbaşkanlığı Külliyesini ele geçirmek için halkın üzerine ateş açtığını, Türk milletinin teröre karşı en önemli unsurlarından olan Özel Harekât Birliğini füze ile vurarak onlarca polisi, Boğaz Köprüsünde ve başka yerlerde sivil halkın üzerine gözünü kırpmadan ateş açarak masum ve silahsız insanları katlettiğini içimiz kan ağlayarak gördük ve yaşadık.

Cumhurbaşkanımız, Meclisimiz, Hükümetimiz, kahraman polisimiz ve ordumuzun emir ve komuta zincirine bağlı şerefli unsurları ve tüm milletimiz dirayetle bu kalkışmayı kısa zamanda durdurmuş, ülkeyi bir uçuşun kenarından döndürmüşlerdir.

Biz Türkiye Yükseköğretim sistemini oluşturan üst kurumlar ve Üniversitelerimizin yöneticileri, öğretim elemanları ve çalışanları olarak, millet iradesine ve Türkiye'nin demokratik sistemine karşı gerçekleştirilen bu kanlı kalkışmayı lanetliyoruz.

Türkiye, demokrasi konusundaki inancını, ısrarını uzun yıllardır sürdürmektedir. Demokrasi karşıtlığına bir Başbakanı kurban verdik. Nice hükümetler devrildi. Demokrasi karşıtları en son 1980'de silah zoruyla yönetimi ele geçirdi. Demokrasi karşıtı kalkışmalar Türk halkına ağır bedeller ödetti. Türk halkı Demokrasi istiyor, kendi iradesiyle yönetilmek, kendi iradesiyle seçilmiş hükümetler tarafından yönetilmek istiyor. Bu kuvvetli millet iradesi bütün bu darbeleri boşa çıkardı.

Üniversite sayımız 200'e yaklaştı. Bilimsel araştırmaya Cumhuriyet tarihinde görülmemiş oranda kaynak aktarıldı. Türkiye kendi milli teknolojisini geliştirme yolunda önemli yatırımlar yaptı. Bütün bunlar halkın iradesinin yönetimde söz sahibi olması sayesinde mümkün oldu.

Türkiye'yi yavaşlatmak, önünü kesmek, yapabiliyorlarsa parçalayıp yok etmek isteyen düşmanlar, bunun için birçok yol deniyorlar. Terör bunun en önemli aracıdır. Ülke ekonomisini tahrip etmek, Türkiye'yi etrafındaki savaş bataklığına sürüklemek, iç çatışmalar çıkarmak Türkiye düşmanlarının silahlarındandır. Bunun için iç unsurları ve organizasyonları da kullanıyorlar.

15 Temmuz gecesi bu oyunun yeni bir safhasına şahit olduk. Ülkemiz insanı hak etmediği manzaralarla karşılaştı. Milletimiz, kendi savaş uçaklarının ve tanklarının kendi Meclisini bombaladığını, Cumhurbaşkanlığı Külliyesini vurduğunu, kendisine acımasızca ateş açtığını gördü. Bu, lanetlenesi bir girişimdir. Sorumluları bir an önce hukuk önünde hesap vermeli, hak ettikleri cezalara çarptırılmalıdır.

Bu konuda Üniversitelerimize de ciddi görevler düşmektedir. Devletin içindeki paralel yapılanmanın, uyusturulmuş bu zihniyetin akademik dünyadaki uzantılarının da farklı olması beklenemez. Özgür ve bilimsel düşüncenin en büyük düşmanı olan bu yapılanmanın Üniversiteleri ele geçirmesine, ülkenin bilimsel ve teknolojik gelişmesini baltalamasına asla müsaade etmeyeceğiz.

Başta Cumhurbaşkanımız, Meclisimiz, Hükümetimiz, kahraman polisimiz, onurlu Türk ordusu mensuplarımız ve medyamız olmak üzere, halkımızın kanıyla canıyla koruduğu demokratik parlamenter sistemimizin yanında bulunduğunu ve savunucusu olduğunu göstermek, varlık sebebi olan özgür ve bilimsel düşüncenin yanında yer almak üniversitelerimizin asli görevidir. Bu konudaki hassasiyetimizin uygulamalarla da pekiştirileceğinden kimsenin şüphesi olmasın.

Demokrasinin en önemli savunucularından olan üniversitelerimiz için gün, demokrasiye sahip çıkma günüdür. Bütün akademik camiamız milletin iradesine saygı ve demokrasiye sahip çıkma noktasında tek vücut halindedir."

17 Temmuz 2016'da Türk akademi camiası adına yayınladığımız bu bildirinin bütün gerekliliği devletimizin her kademesinde olduğu gibi ve söz verdiğimiz üzere üniversitelerimizde de aynen yerine getirilmektedir.

Üniversitelerimizin aklın ve bilimin ışığı altında hakikatler arayışını sürdürürken bu millet ve devlet için vatanperver nesiller yetiştirmesi icap ettiği de, bugün dünden daha fazla belirgin hale gelen bir hakikat olarak önümüzde durmakta ve buna ilişkin sorumluluklarımızı bizlere hatırlatmakta.

Saygılarımla

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ
YÖK Başkanı

İÇİNDEKİLER

6	ANA VATANDAN ATA MEKANA ALTIN KÖPRÜ: MANAS ÜNİVERSİTESİ	23	TIP EĞİTİMİNDE: KLASİK EĞİTİM İLKELERİNDEN GÜNCEL YAKLAŞIMLARA DEĞİŞİM SÜRECİ	41	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
11	15 TEMMUZ DARBE TEŞEBBÜSÜNÜN TOPLUMSAL ETKİLERİ VE SONUÇLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	26	TÜRKİYE'DE BÖLGE UZMANI YETİŞTİRİYOR MUYUZ?	43	AVRUPA'DA GÖÇ VE GÖÇMEN SORUNSALI: SÖYLEMLER VE UYGULAMALAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
16	ÜLKEMİZDE VE ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİNDE YER BİLİMLERİ (MADEN, PETROL - DOĞAL GAZ VE JEOLJİ) EĞİTİMİNE GENEL BİR BAKIŞ	31	KADINLARIN YÖNETTİĞİ BİR DÜNYADA YAŞAMAK	45	MİLLÎ İRADE VE ÜNİVERSİTELER
21	KANUNİ DÜZENLEMELER YÜKSEKÖĞRETİMDE YAPISAL DEĞİŞİKLİKLER	35	SANAYİ-İ NEFİSE MEKTEB-İ ALİŞİ, MEKTEB-İ SANAYİ-İ NEFİSE-İ ŞAHANE'DEN MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ'NE 135 YIL	47	GENOM VE KÖK HÜCRE MERKEZİ ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
				51	TÜRKİYE'DE MÜZİK EĞİTİMİNE ULUSAL VE ULUSLARARASI PERSPEKTİFTEN BİR BAKIŞ: SORUNLAR VE ÖNERİLER

- 57 MİLLİ MÜCADELE
FİKRİNİN OLGUNLAŞMA
SÜRECİNDE SAMSUN
- 62 İNSAN İÇİN ROBOTİK:
FİZİK TEDAVİ VE
REHABİLİTASYON
ROBOTLARI
- 65 TÜRKİYE'DE VE
DÜNYADA MD-PhD
BÜTÜNLEŞİK DOKTORA
PROGRAMLARI
- 67 İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRETİM ÜYELERİ SEUL-
GÜNEY KORE'DE ÖDÜL
ALDILAR
- 70 ANTİK DÖNEM
YOLLARININ
TANIMLANMASI İÇİN BİR
YÖNTEM

- 75 YÖK
BURSLARI
- 76 BAŞKAN SARAÇ, AR-GE
İŞBİRLİKLERİ ZİRVESİNE
KATILDI
- 77 BAŞKAN SARAÇ,
ÜNİVERSİTE-SANAYİ
İŞBİRLİĞİ BAĞLAMINDA
KOCAELİ SANAYİ ODASI
MECLİS TOPLANTISI'NDA...
- 78 İLETİŞİM VE İLETİŞİM
BİLİMLERİ FAKÜLTELERİNİN
DEKANLARI İLE TOPLANTI
- 79 TIP FAKÜLTELERİ DEKANLAR
KONSEYİ TOPLANTISI

- 81 TIP DALLARINDA ASİSTAN
EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI
- 83 YÜKSEKÖĞRETİM
KURULUNDA KLİNİK
ARAŞTIRMALAR
DEĞERLENDİRME
TOPLANTISI
- 87 VAKIF YÜKSEKÖĞRETİM
KURUMLARI ÇALIŞTAYI
- 89 ULUSLARARASI
ÖĞRENCİLER YÖK'TE
İFTAR'DA BULUŞTU
- 91 YÖK HEYETİ
MALEZYA'DA
- 93 BASINDA
YÖK

ANA VATANDAN ATA MEKANA ALTIN KÖPRÜ: MANAS ÜNİVERSİTESİ

✍ Prof. Dr. Mehmet Şişman*

Kırgızistan'a yolunuz düşer de bir sabah gözlerinizi, Tanrı Dağlarının uzantısı olan ve tepesi dört mevsim karla kaplı Ala-Too'lara (Ala Dağlar) açarsanız, bu sıradağların adeta ecdadımızın temsili olarak bütün heybetiyle karşınızda durduğunu görerek büyük bir heyecan yaşadığınızı hissedersiniz. Eğer bir gün Issık Göl'e yolunuz düşerse, etrafında at koşturan ecdadınızın heybetini ta içinizde yaşarsınız. Ala-Too'ların eteklerinde kurulu olan Manas Üniversitemiz de tarihi şekillendiren ecdadın torunlarını, Türk dünyasının geleceği olan gençleri, milli bilinçle, akademik bilgi ve tecrübeyle yetiştiren umut ve heyecan verici büyük bir projedir.

Üniversitenin Kuruluşu

Kırgızistan'ın bağımsızlığını elde etmelerinden sonra, ata yurdumuzda büyük umutlarla kurulan Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin temelleri, 1995'te İzmir'de atıldı. Üniversite, 30 Eylül 1995 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti İle Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kırgızistan'ın Başkenti Bişkek Şehri'nde Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Kurulmasına Dair Anlaşma"nın iki ülke yetkili makamlarınca onaylanmasıyla kuruldu. 1997-1998 Eğitim-Öğretim Yılı'nda özel statülü bir devlet üniversitesi olarak faaliyete başladı.

Yönetim Yapısı

Üniversitenin genel yönetimi, ortak işletme-ortak

idare prensibinden hareketle, taraf hükümetlerce atanan sekiz kişiden müteşekkil bir Mütevelli Heyet tarafından yürütülmektedir. Heyet Başkanı ve üç üye Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından üçlü kararname ile atanmaktadır. Heyet'in diğer dört üyesi ise Kırgız Eğitim ve Bilim Bakanlığı'nın teklifi üzerine Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti tarafından cari usullere göre tayin edilmektedir. Mütevelli Heyeti (Kamkorçular Keneşi) kavramı, Kırgızistan'daki üniversite yönetimi literatürüne, Manas Üniversitesi ile birlikte girmiştir.

Akademik Birimler

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde; Edebiyat Fakültesi, Fen Fakültesi, Güzel Sanatlar Fa-

*YÖK Yürütme Kurulu Üyesi - KTMÜ Mütevelli Heyeti Üyesi

kültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, İletişim Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Veteriner Fakültesi ve Ziraat Fakültesi mevcuttur. Ayrıca Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Meslek Yüksekokulu ve Yabancı Diller Yüksekokulu faaliyet göstermektedir. Lisansüstü eğitim yapılan Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsü yanında Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi, Orta Asya Araştırma ve Uygulama Merkezi, Biyoteknoloji ve Bioçeşitlilik Araştırma ve Uygulama Merkezi, Sürekli Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi, Uzak-tan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi, Manas ÖSYM Araştırma ve Uygulama Merkezi, araştırma ve uygulama merkezleri olarak üniversitenin bilimde bir cazibe merkezi olma hedefine hizmet etmektedir.

Öğrenci ve Mezun Sayıları

Manas Üniversitesi'nin 13 ülkeden gelen ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrenci sayısı 2016-2017 öğretim yılı itibarıyla toplam 5383 olup üniversite kalite ve niteliğe önem verilmekte; öğrencilerin donanımlı olarak yetişmeleri için her türlü imkan ve destek sağlanmakta; eğitim-öğretim kalitesinin düşürülmemesi için toplam öğrenci sayısının mak-

simum 8000 dolayında olması planlanmaktadır. Üniversiteden bugüne kadar mezun olan öğrenci sayısı 6869 olup bu mezunlar 5 kıtada 33 ülkede üniversitelerini başarıyla temsil etmektedirler. Üniversite, mezunlarının yüzde 85'i ile iletişim halindedir.

Türkiye'den öğrenci kabulü, Türkiye'deki şartlarla aynı şekilde yapılmaktadır. Kırgızistan'da ise Üniversitenin kendi sınav birimi Manas ÖSYM'nin, ülkenin tek ve herkeste güven oluşturmuş merkezi sınavı ile öğrenci seçilmektedir. Diğer ülkelere ise öğrenciler, o ülkelere ayrılan kontenjan kapsamında, Büyükelçilikler ile koordineli çalışılarak Üniversitede oluşturulan Komisyon marifetiyle kabul edilmektedir.

Öğrencilere Sağlanan Fırsatlar

Manas Üniversitesi'nde öğrenciler, tamamen ücretsiz öğrenim görmektedir. Türkiye'den gelen öğrenciler, Kredi Yurtlar Kurumu tarafından verilen burs ve kredi imkanından yararlanabilmektedir. Üniversitenin bilim dili, Türkiye Türkçesi ve Kırgız Türkçesi'dir. Üniversiteyi kazanan her öğrenciye bu diller hazırlık sınıfında ileri düzeyde öğretilmektedir. Bunun dışında öğrenciler, Batı dillerini, Rusçayı

ve Çinceyi de öğrenme imkânına sahiptir. Özellikle şehirdeki gündelik yaşamda konuşulan Rusça, öğrencilerin konuşarak öğrenebilecekleri önemli bir dildir.

Özel statülü bir Devlet üniversitesi olan Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin diplomaları, Türkiye ve Kırgızistan'da Devlet üniversitelerinin verdiği diplomalara denktir ve aynı hakları sağlar. Bu denklik yasalarla koruma altına alınmıştır.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin 14 ülkeden gelen öğrencileri ve altı ülkeden gelen akademisyenleri, Üniversitede çok kültürlü bir ortamın oluşmasını sağlamıştır. Bu durum, Üniversitede dünya standartlarında verilen eğitimin yanı sıra, farklı kültürleri tanımlarına imkan sağlamaktadır. Öğrenciler, birbirlerini yakından tanıyarak, pek çok kültürü de tanımış olmaktadır. Manas Üniversitesi'nin öğrencileri, dünyanın pek çok yerinden dostluklar ve arkadaşlıklar edinerek uluslararası alanda

muhtemel iş bağlantılarına da ulaşmış olarak mezun olmaktadır.

Manas Üniversitesi'nde öğrencilerin kişisel gelişimlerini sağlayacakları pek çok fırsat vardır. Tenis, masa tenisi, satranç, futbol, voleybol, basketbol sahaları; güreş salonu, açık ve kapalı spor alanlarında spor yapılabilen; müzik, dans, resim gibi sanat alanlarında kurslara katılabilmekte; tiyatro, çevre, dağcılık, turizm, PR ve reklamcılık gibi 18 aktif kulüpte geniş bir sosyal çevre edinmektedirler.

Üniversitenin Orta Asya'nın en gelişmiş radyo ve televizyon stüdyolarında program yapma fırsatı da bulan öğrenciler, bu becerilerini ulusal yayın sayesinde bütün Kırgızistanlılar ve sosyal medya üzerinden de bütün dünyayla paylaşabilmektedirler. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Orta Asya'da en başarılı kampüs üniversitelerinden biri olup, huzurlu bir öğrenme ve çalışma iklimine sahiptir.

Üniversitenin Kırgızistan'ın başkenti Bışkek'te faaliyet gösteriyor olması, öğrencilere çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Bışkek, nüfusu bir milyonu aşan bir gençlik ve üniversiteler şehridir. Modern yaşamın bütün unsurlarına sahip şehirde doğal güzellikler de korunabilmiş, geniş parkları, kütüphaneleri, müzeleri, tiyatro, opera ve bale salonları ile şehir, sanatsal ve kültürel kimliğe sahiptir. Kırgızistan, doğal güzelliklerinin yanı sıra Manas Üniversitesinde öğrenim görmek ve çalışmak isteyenler için, adeta bir kültür hazinesi olup, efsaneleri ve destanları ile zengin bir tarihi birikime sahiptir.

Altın Köprü: Manas Üniversitesi

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin temel amaçlarından biri, iki kardeş ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi yolunda altın köprü oluşturmaktır. Bugün Kırgızistan-Türkiye ilişkilerinin en önemli boyutunu, eğitimde yapılan işbirlikleri oluşturmaktadır. Bu işbirliğinin en önemli parçası ise hiç şüphesiz Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'dir. Bu

nedenle Manas Üniversitesi, bir 'altın köprü' olarak tanımlanmakta; Orta Asya'da adeta bir Kutup (Çolpan) Yıldızı gibi geleceğe ışık tutmaktadır.

Manas Üniversitesi, Türk dünyası için çok önemli bir kurumdur. Buraya, sıradan bir yükseköğretimin sürdürüldüğü alelâde bir üniversite gözüyle bakmak mümkün değildir. Bu çatı altında bir araya gelen gençler, tarih boyunca insanlığa eş benzeri olmayan medeniyetler kazandıran bir ecdadın torunları olup atalarının yaşadıkları vuslat özlemini giderme talihine erişmiş, kardeşleriyle birlik ve beraberlik içinde geleceğimizi şekillendirecek olan gençlerdir. Onların açık zihinleri ve aydınlık yüzleri, Türk dünyasının geleceğinin ne kadar parlak ve aydınlık olduğunu müjdelemektedir. Türk dünyasının milli değerlerini temsil eden ve Manas Üniversitesi'nde yetişen gençler; ortak tarihleri, kültürleri, dilleri ve dinleriyle bir oldukları bilincini bir arada yaşayarak pekiştirmektedirler. Bu bilinçle yetişen gençler, erdemli atalarının yolundan giderek, dünyada yenisinden barışın, huzurun, adaletin ve refahın tesisinde ve bütün insanlığın hizmetine sunulmasında hiç şüphesiz önemli katkılarda bulunacaklardır.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde yöneticiler ve öğretim elemanları, gençlerin önünü açmak için var güçleriyle çalışmakta, onların en iyi şeklide yetişmeleri için her türlü imkân onların istifadesine sunmaktadır. Bu imkânları Kırgızistan'da yaşayan bütün kardeşlerimize sunan Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi; kurucu iradeden ve kendisini sinesinde müstesna bir yere lâyık gören Kırgız ve Türk halklarından almış olduğu güçle geleceğe ümitle bakmakta, çıkmış olduğu yolda azim ve kararlılıkla ilerlemektedir.

Kardeş Kırgızistan, Manas Üniversitesi'ne Bışkek'in en güzel konumlarından birinde, Orta Asya'da bir benzeri olmayan bir kampüsün kurulmasına imkân verecek yeri tahsis edip en iyi öğretim elemanlarının burada çalışmalarını sağlayarak büyük bir destek vermiştir ve bu desteğini her zaman sürdürmektedir. Türkiye Cumhuriyeti de Manas Üniversi-

tesi'ne Türkiye'deki pek çok üniversitede olmayan imkânları sağlamış, maddi kaynakları aktarmış, halen Türkiye'deki 28 üniversiteden 60'ı aşkın seçkin öğretim üyesini orada hizmet vermektedir. Böylece Üniversitenin akademik olgunluğa ulaşmasını; fiziki, teknik ve teknolojik altyapı bakımından dünyanın gelişmiş ülkeleriyle rekabet edecek düzeyde nitelikli bir seviyeye çıkmasını sağlayarak, kendi tecrübesiyle beraber uluslararası tecrübeyi de bölgedeki birikimle birleştirip rekabet edebilme kapasitesini artırıcı yönde çalışmalarını sürdürmektedir.

Manas Üniversitesi'nin sürekli öğrenen ve değer üreten bir kurum olması, kalitesiyle bölgesinde birinci sırada bulunması ve dünya üniversiteleri arasında saygın bir yer edinme iddiası, iki dost ve kardeş ülkenin sağladığı bu imkânlarla mümkün hale gelmektedir. Bütün bu imkânlar, Manas Üniversitesi'nin, gençlerin yanı sıra, akademisyenler ve araştırmacılar için de bilimde bir cazibe merkezine dönüşmesini sağlamaktadır. Manas Üniversitesi, Türkiye ve Kırgızistan'ın sağladığı imkânlarla bilimde bir dünya markası olma yolunda kararlılıkla ilerlemektedir.

Manas Üniversitesi, özellikle son yıllarda gösterdiği büyük başarılarla itibarlı üniversite haline gelmiş, 2016 yılında 15 ülkeden 29 üniversitenin katılımıyla Manas Üniversitesi önderliğinde kurulan Merkezi Asya Üniversiteler Birliği'nin bir yıl içinde 55 saygın üyeye ulaşması, Manas Üniversitesi'nin itibarını ve bu kuruma duyulan güveni göstermektedir. Türk Keneşi Türk Üniversiteler Birliği Dönem Başkanlığını geçen yıl devralan Üniversitede bu kısa süre içinde yapılan büyük işler de kurum yönetiminin ve çalışanlarının Türk dünyasına olan inançlarını, Türk dünyası yükseköğretim alanının oluşturulmasına yönelik çabalarını ve azimlerini ifade etmektedir.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin üstlendiği büyük sorumlulukla yapılan işler, Türk dünyası yükseköğretim alanının genişlemesini, Türk dünyası gençlerinin edindikleri yüksek donanımla dünyanın her yerinde ve her mevkide söz sahibi olmalarını ve Doğudan yükselen ışığın dünyayı yeniden aydınlatmasına her zaman takdire değer katkılar sağlayacaktır.

15 TEMMUZ DARBE TEŞEBBÜSÜNÜN TOPLUMSAL ETKİLERİ VE SONUÇLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

✎ Prof. Dr. Bülent ARI* - Yrd. Doç. Dr. Ebru ÇOBAN ÖZTÜRK**

15 Temmuz 2016 tarihli darbe teşebbüsü ve FETÖ/ PDY (Fethullahçı Terör Örgütü/ Paralel Devlet Yapılanması) üzerine yazılmış çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir kısmı bu kalkışmanın nedenleri, kalkışma sırasında yaşananlar, süreçler ve toplumsal tepkiler üzerine yoğunlaşmaktadır. Önem arz eden ve tarihe kayıt düşen bu çalışmaları tamamlayıcı mahiyette 15 Temmuz darbe teşebbüsünün siyasi, iktisadi, toplumsal ve eğitime ilişkin sonuçlarının da incelenmesi gerekmektedir. Nitekim yaşanan tüm olayların kısa, orta ve uzun vadeli etkileri ve müspet-menfi sonuçları bulunmaktadır. Bu makalenin eksenini 15 Temmuz darbe teşebbüsünün sonuç ve etkileri teşkil etmektedir.

2011 yılından itibaren Suriye’de yaşanan şiddet, Irak’taki istikrarsızlıklar Türkiye için (hala süregelen) büyük sorunlar oluşturmuştur. 2015 yılının sonuna doğru ise ülkenin doğusunda terör örgütleriyle mücadele ülke gündemine oturarak ülkeye ciddi iktisadi sosyal ve siyasi maliyetler yüklemiştir. Suriye’den göç eden mülteciler, dünya genelindeki mâli dalgalanmalar, Rusya ile yaşanan kriz ve Orta Doğu’nun gerilimlerle dolu siyaseti, Türkiye’nin siyasi ve iktisadi gündemini zorlayan gelişmeler arasındadır. Ancak ülke içinde ve dışında yaşanan bu ciddi olayların hiçbirisi 15 Temmuz 2016 tarihindeki hain darbe teşebbüsü kadar ülkeye zarar vermemiştir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin çok sayıda darbe ve darbe teşebbüsüne tanıklık eden bir mazisi mevcuttur. 9 Subay, 27 Mayıs 1960, Talat Aydemir, 9 Mart 1971, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 darbeleri ve son olarak 28 Şubat 1997 ve 27 Nisan 2007 e-muhtırası süreçleriyle beraber ordunun siyasi ve sosyal hayata müdahaleleri tarihimizde olumsuz izler bırakmıştır. Her bir darbe diğerinden farklı özellikler ve nitelikler taşısa da 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 darbelerinde ve 28 Şubat 1997’de önemli ortak noktalar bulunmaktadır. İlk olarak bunlar, Türk Silahlı Kuvvetleri içerisindeki seküler/ Kemalist grupların rejimi koruma adı altında gerçekleştirdiği

*Uluslararası İlişkiler, Diplomasi Tarihi Öğretim Üyesi, YÖK

**Uluslararası İlişkiler, Öğretim Üyesi, Çankaya Üniversitesi

eylemlerdir. 15 Temmuz darbe kalkışması ise devlet mekanizması ve kurumları ile Türk Silahlı Kuvvetleri içine sızan Fethullahçı terör grubunun gerçekleştirdiği bir girişimdir. Türkiye'nin siyasi tarihinde daha önce misli görülmemiş bir saldırdır. 15 Temmuz kalkışması, siyasi analistler tarafından "darbe, işgal ve terör birleşimi" olarak adlandırmaktadır. Mamafih, 15 Temmuz'da yaşananlar (darbecilerin operasyonları ve halkın tavrı bakımından) öncekilere kıyasla büyük farklılıklar sergilemektedir.

İkincisi, darbelerin toplumsal ve siyasi altyapıları da benzeşmektedir. Tüm darbeler siyasi istikrarsızlıklar, koalisyon sorunları, iktisadi sıkıntıların toplumu ciddi anlamda etkilediği ve hatta şiddet eylemlerinin arttığı dönemlerde hayata geçirilmiştir. Robertson darbelerin, sosyal dalgalanmaların, siyasi belirsizliklerin ve istikrarsızlıkların görüldüğü dönemlerde gerçekleştiğini ve bu şartların varlığı halinde başarıya ulaşabildiğini belirtmektedir. Bunların hiçbirisi 15 Temmuz öncesinde mevcut olan şartlar değildir. Darbe için siyasi, iktisadi veya toplumsal alt yapı bulunmamaktadır. Tersine, diğer darbe dönemlerine kıyasla ekonomik verilerin olumlu seyrettiği bir dönem yaşanmaktadır. Son on yıl içerisinde toplumun tabanına yayılan bir şekilde hayat kalitesinde ve hayat standartlarında artış olmuş, kişi başına düşen gelir artmış, doğrudan dış yatırımlar iki katına çıkmış, IMF borçları ödenmiş, sağlık, eğitim, ulaşım ve kentsel dönüşüm hizmetleri iyileşmiştir. Ayrıca, darbeye en faal biçimde karşı duruşu sergileyen iktisadi anlamda alt-orta sınıf gelir grupları ve siyasi terminolojide "çevre" (periphery) olarak adlandırılan mütedeyyin, muhafazakâr, milliyetçi gruplar son yıllarda toplumsal yükseliş içerisinde. Darbe, bu gruplar için tüm siyasi ve iktisadi kazanımların kaybedilmesi anlamına gelmektedir.

Üçüncüsü ve diğerlerine oranla azami farklılık arz eden şart ise darbeye karşı ciddi tepki verilmesidir. Tepki siyasi iradede, muhalefetten, güvenlik güçleri içinden ve bizzat halktan gelmiştir, verilen tepkiler ülkenin siyasi tarihinde bir ilk olmuştur. Siyasi, askeri ve toplumsal alanlarda darbe teşebbüsünü

yapanların hiç beklemediği bir karşı duruş müşahade edilmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, hükümet ve muhalefet, kendilerinden önceki siyasilerden farklı olarak bulundukları konumları terk etmemişlerdir. Tüm farklılıklara rağmen bir arada, darbeyi yapanlara karşı durulması tercih edilmiştir. Aynı zamanda Türk Silahlı Kuvvetleri'nden kendi bünyesine sızan bu gruba karşı tedbirler ve silahlı çatışmalar başlamış, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı birimler de bu kalkışma ile sonuna kadar mücadele etmiştir. Siyasilerin ve güvenlik güçlerinin tepkilerinin dışında halkın darbe teşebbüsüne tepkisi de öncekilere kıyasla fazlasıyla farklıdır.

Sokağa çıkma yasağı ilanına rağmen şehir meydanları tepkisini dile getiren halkla dolup taşmıştır. Darbenin meşruiyetinin hiçbir surette tanınmayacağı, halkın darbe teşebbüsüne destek olmayacağı ve sessiz kalmayacağı ilk saatlerden itibaren belli olmuştur.

Bir diğer ayırt edici özellik hava kuvvetlerinin etkin bir biçimde darbe teşebbüsünde kullanılmak istenmesidir. Önceki darbelerden farklı olarak helikopter ve F-16'ların kentlerin üzerinde ürkütücü alçak uçuşlar yapması ülkenin darbe tarihinde ilklerden birisi olmuştur. Buna ek olarak, kalkışmayı yapanların halkın üzerine ateş açmaktan çekinmemesi de yine diğer darbelerden farklılık gösteren bir durumdur. Darbeler sırasında topluma yönelik şiddet yeni değildir. Ancak bu denli saldırgan ve orantısız bir şekilde halka ateş açılması tarihimizde yine olumsuz ilklerden birisi olmuştur. Darbe teşebbüsünde bulunan FETÖ/PDY mensubu grubun cüretkârlığı o denli fazladır ki, iktidarı ve/veya rejimi lehine değiştirmek üzere kendi halkını öldürmeyi dahi göze almıştır. Son farklılık ise darbe teşebbüsünde bulunanların kimliklerini gizli tutma eğiliminde olmasıdır. 1960, 1971, 1980 darbelerinde darbeyi yapanlar kimliklerini gizlememişlerdir. Darbenin başlangıcından TRT'de ordunun yönetime el koyduğuna ilişkin bildirinin okunmasına değin kimliklerini gizlememiş, tam aksine isimleri zikredilmiştir.

Tarihimizde uzun ve hazin bir 15 Temmuz gecesinin ardından siyasi iradenin, halkın ve güvenlik güçlerinin direnişiyle darbe teşebbüsü başarısızlığa uğratılmıştır. Halkın bu kalkışmaya karşı direnmesi, sokaklara çıkması ve canı pahasına darbe teşebbüsüne karşı tepki vermesi, demokrasisine sahip çıkması tarihimizde önem taşıyan ilklerdendir. 248 vatandaşımız şehit, 2193 vatandaşımız gazi olmuştur. Kendi çıkarları uğruna, halkın seçtiği meşru idareyi, fertlerin hayat hakkını ve toplumsal düzeni zor kullanarak ortadan kaldırmaya çalışan bu hareket, toplumun, siyasi iradenin, muhalefetin ve güvenlik güçlerinin kararlı karşı duruşuyla hezimete uğratılmıştır.

Darbe Teşebbüsünün Toplumsal

Etkileri ve Sonuçları

Dünya tarihinde darbelerin ve darbe teşebbüslerinin rejimi değiştirmek için seçilen en maliyetli yollardan birisi olduğu bilinmektedir. Bu maliyetler, iç ve dış politika, yatırım ve istihdam gibi iktisadi göstergeler, güvenlik güçleri, eğitimin gibi alanlarda ortaya çıkmakta ve tüm toplumu etkilemektedir. 15 Temmuz darbe teşebbüsü de ülkeye çok sayıda maliyet yüklemiş ve sorunlar yaratmıştır. Ülke ekonomisinde, iç ve dış siyasetinde derin etkiler bırakmıştır. Bürokrasi, yargı, güvenlik güçleri ve eğitim alanında yeniden yapılanmaya gidilmesi gerekliliği hâsıl olmuştur, zira FETÖ/PDY'nin tüm bu alanlara sızmaya ve kritik noktaları ele geçirmeye çalıştığı ortaya çıkmıştır. İktisadi veriler, iç ve dış siyaset ya da yeniden yapılandırma çalışmaları ne denli zorlu ve maliyetli olsa da hatırlanması gereken çok önemli iki nokta bulunmaktadır. İlk olarak, güvenlik güçlerinin kendi aralarında silahlı çatışmaya girdiği çok sayıda ülkede kanlı iç savaşların ve parçalanmaların gerçekleştiği düşünülürse, ülkemizin 15 Temmuz'u ne denli büyük bir başarıyla atlattığı, beklentilerin tersine birlik ruhunu koruduğu ve hiçbir şekilde ayrışmaya veya iç savaşa sürüklenmediği unutulmamalıdır. Yaşananlar dünya üzerindeki darbe ve şiddet tarihlerinden ve istatistiklerinden bir sapma şeklinde seyretmiştir. İkinci önemli nokta, iktisadi beklentiler ile iç ve dış siyasete, yeniden ya-

pılandırmaya ilişkin gelişmelerin son derece olumsuz olacağına ilişkin tahminler gerçekleşmemiştir. Olumsuzluklar mevcuttur, fakat bu olumsuzlukların beklentilerin çok daha altında seyrettiği görülmüştür.

İktisadi alanda darbe ve darbe teşebbüsleriyle ilgili literatür, ekonomik gelişme ve siyasi istikrarı doğru- dan bağlantılı kabul etmektedir. Buna göre, darbe veya darbe teşebbüsleri siyasi istikrarsızlık ortamı yarattığından, yatırımlar ve ekonomik büyüme hızları derhal düşmekte, enflasyonda dalgalanmalar görülmekte, yerli üretim, dış yatırım, ithalat ve ihracat ile turizm gelirleri düşmekte, yabancı sermaye ülkeden kaçmaktadır.

15 Temmuz'da literatürde ileri sürülen ani sapmalar gerçekleşmemiştir. Finans piyasası göstergeleri 15 Temmuz'un hemen ertesinde kötüye gitmiş ancak finans piyasasındaki düzelme beklenenden çok daha hızlıdır. Bunun en önemli sebeplerinden birisi, Türkiye ekonomisinin uluslararası finans sistemiyle bağlantılarının çok olmasıdır.

15 Temmuz darbe teşebbüsünün hemen sonrasında bürokraside, yargıda, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nde FETÖ yapılanmasının ortadan kaldırılması için geniş çaplı çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar, tüm iç siyaseti meşgul etmekte ve iktisadi alandaki zorluklarla birleşince siyasi iradeye zorlu ve uzun mesailer harcatmaktadır. FETÖ yapılanmasının bürokrasiden, yargıdan, güvenlik güçlerinden temizlenmesinin zor olduğu kadar uzun bir süreç alacağı da açıktır. Ayrıca bu süreç esnasında tüm kurumlarda yeniden yapılandırmanın ve devlete sadık, güvenilir insan gücünün sağlanması da gerekmektedir.

Türkiye'nin dış politikası da 15 Temmuz darbe teşebbüsünden ciddi biçimde etkilenmiştir. Son on yılda geleneksel dış politika çizgisinden ayrılarak çok taraflı bir dış politika sürdürülmesi hedeflenmiştir. Orta Doğu'da aktif roller alma, Latin Amerika ülkeleri, Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyo-

nu ile yürütülen ticari ve diplomatik ilişkiler çok taraflı bir dış politikanın göstergeleri olmuştur. Soğuk Savaş'ın bitmesi ve Avrupa Birliği ile olan gel-gitli ilişkiler dış politikanın çeşitlenmesini gerekli kılmıştır. Fakat ülkenin içerisinde bulunduğu uluslararası bağlam ve terör grupları iç ve dış politikada ciddi zorluklar ortaya çıkarmıştır.

Ülke içerisinde aktif hale gelen Irak Suriye İslam Devleti (DAEŞ/İŞİD) ve yıllardır mücadele edilen PKK, bölge ülkelerindeki iç savaş ve zayıflıkların da ortam sağlamasıyla mücadele ağını genişletmiştir. Suriye'deki iç savaş ve Türkiye'ye mülteci akını ile Irak'ın başarısız devlet (failed state) konumuna gerilemesi ve kendi sınırlarını kontrol edemez hale gelmesi, hem terör örgütlerinin konuşlanması ve destek alması için uygun bir ortam doğurmuş hem de komşu ülkelerle iletişim ve ortak harekâtları imkânsız hale getirmiştir. Bununla beraber Rusya Federasyonu ile büyük ölçekte bir ticari ortaklık sürerken 24 Kasım 2015'te Türkiye hava sahasının ihlali neticesinde SU-24 tipi Rus savaş uçağının düşürülmesi iki ülke arası ilişkilerin askıya alınmasına yol açmıştır. Bu uçak tipinin Suriye tarafından da kullanılıyor olması ve hava ihlalinin NATO merkezi tarafından da doğrulanması Türkiye'deki komuta merkezinin Rusya ile bir gerginlikten ziyade Suriye tarafından bir ihlale cevap verdiği düşünülebilir. Gerekli uyarıların yapıldığı ve ardından vurulduğu söylene de, bu uçak düşürme hadisesinin hem Türk dış politikasında hem Türk Silahlı Kuvvetleri geleneğinde var olmadığını belirtmeliyiz. Bu olaydan anlaşılması gereken temel nokta, bölge şartlarının ne denli tehlikeli olduğu ve ülkeyi anlık meselelerle hiç istenmeyen konumlara sürükleyebildiğidir. Rusya Federasyonu ile ilişkilerin düzeltilmesi 15 Temmuz sonrasına kalmıştır. Darbe teşebbüsünün ardından iki ülke arasındaki ilişkiler düzelmeye seyrindeyken FETÖ/ PDY mensubu olduğu açıklanan bir emniyet mensubu tarafından Rusya'nın Ankara büyükelçisinin öldürülmesi bu örgütün uluslararası alanda da ülkeye ne denli zarar verme eğiliminde olduğunu açık bir şekilde göstermiştir. Bu olayın ardından

Rusya Federasyonu ile ilişkilerin 24 Kasım 2015 tarihi öncesine getirilmesi için büyük çaba sarfedilmiştir. Bazı mahfillerin ve FETÖ/ PDY mensuplarının devlet içindeki uzantılarının planladığı ve beklediği bir Türk-Rus çatışması gerçekleşmemiştir.

15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrasında bölgesel anlamda Irak Suriye İslam Devleti (DAEŞ/İŞİD) ile PKK'ya yönelik sert tedbirler alınmaktadır. Bununla beraber ülke içindeki FETÖ/ PDY ile sorunlar da eklendiğinde toplam üç terör örgütü ile mücadele edildiği görülmektedir. Kendi içindeki darbe sonrasında Mısır ile Suriye'deki Esad rejimiyle gerginlikler sürmektedir. Buna ek olarak mezhepçi bir siyaset yürüten İran 'la, Mavi Marmara olayı ve Davos Zivisi'nde yaşanan gerginliklerin sonucunda da İsrail ile ilişkiler sorunlu seyretmektedir. Bölgesel şartların ülke için ciddi zorluklar yarattığı aşikârdır. Bu zorluğa ilaveten Avrupa devletleri ve Amerika Birleşik Devletleri ile ilişkilerde bu ülkelerde yaşamaya devam eden FETÖ/ PDY ve PKK mensubu kişilerin yanıltma ve çarpıtmalarla dolu bilgiler aktarması ülkemize yönelik önyargılı tutumlara yol açabilmektedir. Dış basındaki Türkiye anlatısı ile aslında ülke içinde gerçekleşenler birbirinden çok farklı olabilmekte hatta 15 Temmuz darbe teşebbüsü dahi dış basında çarpıtılarak yer alabilmektedir.

15 Temmuz darbe teşebbüsünün eğitimde, özellikle yükseköğretim alanındaki etkileri de büyük olmuştur. FETÖ/ PDY'nin ilköğretimden başlayarak vakıf okulları, yurtlar, yatılı kurslar, Işık Evleri, dershaneler aracılığıyla kendisine bağlı insan gücünü küçük yaştan itibaren yetiştirmeye çalıştığı bilinmektedir. Ticari bağlantılar, okul ve dershane gelirleri ve işadamlarından alınan bağışlar yoluyla fakir ve zeki öğrencilere burs, barınma gibi çok sayıda imkân sunarak çok küçük yaştan itibaren donanımlı ve kendisine bağlı olacak nesiller için uğraştığı uzun süredir bilinen bir gerçektir. Bu eğitim ağının son halkası yükseköğretim kurumlarıdır. FETÖ/PDY'ye bağlı ve sözde hizmet hareketi çerçevesinde açılan üniversiteler tüm bürokrasiye, yargıya, sağlık sektörüne,

güvenlik güçlerine yerleşebilmenin önemli bir gerekliliği olarak görülmüştür. Zira bu tür kurumlarda en üst mevkilere iyi eğitimle donanmış ve harekete bağlı olan kişileri yerleştirmek önemlidir. FETÖ/PDY'nin açtığı veya diğer üniversitelerden mezun olanların kamuda kritik önem arz eden mevkilere gelebilmeleri için bu örgüt adına hareket edilmiş, kayırma ve torpil söz konusu olmuştur. Ancak bu kayırmalar o denli büyümüştür ki sınav sorularının çalınması ve belirlenen kişilere verilmesi aşamasına dahi gelinmiştir.

İnsan gücü sağlama ve gelir elde etmenin en önemli kaynaklarından olan FETÖ/PDY'ye bağlı yükseköğretim kurumlarına ilişkin önlem almak çok önemli bir konu haline gelmiştir. 15 Temmuz darbe teşebbüsünün ardından FETÖ/PDY ile doğrudan bağlantısı olduğu bilinen on beş vakıf üniversitesi kapatılmıştır. Bu üniversiteler, Altın Koza (İpek) Üniversitesi (Ankara), Bursa Orhangazi Üniversitesi, Canik Başarı Üniversitesi (Samsun), Selahattin Eyubi Üniversitesi (Diyarbakır), Fatih Üniversitesi (İstanbul), Melikşah Üniversitesi (Kayseri), Mevlana Üniversitesi (Konya), Şifa Üniversitesi (İzmir), Turgut Özal Üniversitesi (Ankara), Zirve Üniversitesi (Gaziantep), Kanuni Üniversitesi (Adana), İzmir Üniversitesi, Murat Hüdavendigâr Üniversitesi (İstanbul), Gediz Üniversitesi (İzmir), Süleyman Şah Üniversitesi (İstanbul) olarak sıralanmaktadır. Üniversitelerin kapatılması var olan öğrencilerin farklı kurumlara yerleştirilmesi sorununu ortaya çıkarmıştır. Bu üniversitelerde toplam 65.216 öğrenci okumaktadır. Bu öğrenciler Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen üniversitelere yerleştirilmiştir. Buna ek olarak bu öğrencilere başka üniversitelere yatay geçiş ve özel öğrenci statüsü gibi önemli haklar da verilmiştir. Kapatılan vakıf üniversitelerinin tüm taşınmazları Yükseköğretim Kurulu tarafından öğrencilerin nakledildiği üniversitelere geçici olarak tahsis edilmiştir.

Uygulamalar teoride kolay gibi görünse de bu sayıda bir genç nüfusun yeniden yerleşmeye tabi tu-

tulması hem merkezi karar alma mekanizmaları için hem geçişin yapılacağı üniversiteler için uzun mesailer ve çalışmalar anlamına gelmektedir. Verilen halklar doğrultusunda öğrencilerin belirlenen üniversiteler dışında başka bir üniversiteye geçiş yapması halinde ise bu üniversitedeki derslerin intibak süreçleri, muaf tutulacak dersler, not ortalamalarının ve kredi sistemlerinin uyumlu hale getirilmesi gibi çok sayıda teknik ve zorlayıcı detay ortaya çıkmıştır. Yükseköğretim Kurumu ve ilgili üniversiteler, herhangi bir aksaklığa mahal vermeden, bu derece yüksek sayıdaki öğrenciyi yerleştirmiş ve öğrenimlerine devam etmelerini sağlamıştır.

Öğrencilere yönelik teknik çalışmalara yanı sıra tüm bürokraside olduğu gibi personel içerisinde FETÖ/PDY'ye bağlı kişilerin sistemden uzaklaştırılması da gerekmiştir. Akademik ve idari personelde önce FETÖ/PDY bağlantısının tespit edilmesi ve ardından da görevden uzaklaştırılmalar söz konusu olmuştur. Ayrıca güvenlik ve soruşturmalar gibi gerekçelerle akademik personelin yurtdışı çalışmalarına kısıtlamalar getirilmek zorunda kalmıştır. Bu durum akademik çalışmaları da etkilemektedir. 15 Temmuz darbe teşebbüsünden, öğrenci kabulü ve personel açısından etkilenmeyen üniversite neredeyse kalmamıştır. Üniversitelerimizde gerekli olan yeni yapılanmaların da bu vesileyle hızlandırılması gerekmektedir. 15 Temmuz darbe teşebbüsünün tüm kamu kurum ve kuruluşlarında yeniden yapılandırma için bir yol açtığı düşünülerek liyakate göre personel sağlanması da önemli noktalardandır.

15 Temmuz kalkışması tarihimizde, Türk Silahlı Kuvvetleri içine sızmış hain bir grubun, zor kullanarak meşru siyasi iradeyi değiştirmeye yönelik kanlı bir girişimi olarak hatırlanacaktır. Diğer taraftan, halkımızın meşru siyasi iradesine sahip çıktığı ve demokrasiden vaz geçmediği bir gün olarak da hafızalara kazınacaktır. Toplumsal hafızada hem acı hem zaferle anılan bir gün olarak yer bulacaktır.

ÜLKEMİZDE VE ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİNDE YER BİLİMLERİ (MADEN, PETROL - DOĞAL GAZ VE JEOLOJİ) EĞİTİMİNE GENEL BİR BAKIŞ

✎ Prof. Dr. Mustafa Verşan KÖK*

MADEN MÜHENDİSLİĞİ

Ülkemizde Yüksek öğretim kapsamında ilk Maden Mühendisliği eğitimi, 1924 yılında 4 yıllık eğitim veren “Zonguldak Yüksek Maden Mühendisi Mektebi Alisi” isimli Yüksek okul ile başlamış ve bölüm 1931 yılında kapatılmıştır. Yine Zonguldak’ta MTA’nın yönetiminde 1950 yılında 4 yıllık ve “Maden Mühendisi” diploması vermek üzere “Zonguldak Maden Teknik Okulu” öğretime başlamış bu okul da 1961 yılında kapatılmış ve eğitim gören öğrencileri 1953 yılında kurulan İTÜ “Maden Fakültesi’ne aktarılmıştır.

Akademik anlamda ilk ve günümüze kadar öğrenimine devam eden Maden Mühendisliği Bölümü, İTÜ’nün kurulmasından sonra 1957 yılında 5. Fakültesi olan “Maden Fakültesi’nin kurulması ile başlar. Alman sisteminden esinlenerek kurulan İTÜ Maden Mühendisliği bölümü kuruluşundan 1972 yılına kadar 6 yıl süreli ve Maden Y. Mühendisi diploması vermiş ve 1972 yılında 4 yıllık lisans ve sonrası Y.

Lisan eğitimine dönmüştür. Daha sonra 1960 yılında ODTÜ Maden Mühendisliği Bölümü kurulmuş, Bölüm Maden Mühendisliğine ek olarak Jeoloji ve Petrol Mühendisliği bölümleri de bu bölüm içinde yer almış ve Jeoloji Mühendisliği Bölümü 1984 yılında da Petrol Mühendisliği bölümleri Maden Mühendisliği Bölümünden ayrılarak bağımsız bölümler haline gelmiştir. 1968 yılında Hacettepe ve 1971 yılında Dokuz Eylül Maden Mühendisliği Bölümlerinin eğitime başlamasıyla Maden Mühendisliği Bölümleri hızla çoğalmaya başlamış ve 1990 ların sonunda uygulanmaya başlanan ikinci eğitimlerle birlikte bu sayı 2010 yılında 25 Üniversitede 37 programa yükselmiş ve 1710 kontenjan verilmiştir. Bu bölümlerden bazıları 2010-2015 yılları arasında kapatılmıştır.

Bugün 29 adet Maden Mühendisliği Bölümü mevcuttur. Ancak öğrenci kontenjanları ve kayıt olan öğrenci sayılarına bakıldığında, 2016 öğretim yılında 2010 yılı kontenjanının ancak %25’i doldurula-

*ODTÜ Rektörü

bilmiştir. 2016/17 öğrenim yılında bu bölümlerden sadece ODTÜ, İTÜ, İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Dokuz Eylül kontenjanları doldurabilmiştir. Bu bölümlerin altyapı yeterliliği ve eğitimin kalitesi bir neden ise de öğrenci tercihlerinin büyük şehirlerdeki Maden Mühendisliği Bölümlerini tercih ettikleri de bir gerçektir.

Maden Mühendisliği bölümlerinde eğitimin kalitesinin artırılması çalışmaları 1994 yılında başlamış ve ODTÜ Maden Mühendisliği Bölümü bu konuda öncülük etmiş olup, 1994 yılında Türkiye’de ABET (Accreditation Board for Engineering & Technology) denetimine giren iki Bölümden birisi olmuştur. 1994 yılından bu yana tekrarlanan ABET denetimlerinin tümünden başarılı bulunmuştur. Daha sonra İTÜ Maden Mühendisliği Bölümü de 2003 ve 2014 yıllarında ABET denetiminden başarı ile geçmiştir.

Öte yandan ODTÜ ve İTÜ Maden Mühendisliği Bölümleri QS tarafından yapılan sıralamalarda 2016 yılında dünyadaki Maden ve Mineral Mühendisliği Bölümleri arasında ilk 51-100 bandında, 2017 yılın-

da ise İTÜ Maden ve Cevher Hazırlama Mühendisliği Bölümleri 31. ODTÜ Maden Mühendisliği Bölümü ise 45. sırada yer alarak önemli başarılar elde etmişlerdir.

Eğitimin kalitesinin artırılması ve denetimi kapsamında bir diğer mekanizma ise 2007 yılında kurulan ve denetimlere başlayan MÜDEK (Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği) denetimidir. MÜDEK tarafından denetime tabi tutulan Maden Mühendisliği bölümleri, Dokuz Eylül, Bülent Ecevit, Karadeniz Teknik ve İstanbul Üniversitesi’dir.

PETROL - DOĞALGAZ MÜHENDİSLİĞİ

İstanbul Teknik Üniversitesi, Petrol ve Doğal Gaz Mühendisliği Bölümü (PDGM) Türkiye’deki ilk Petrol Mühendisliği bölümü olarak 1961 yılında kurulmuştur. 1960’da kurulan ODTÜ Maden Mühendisliği bölümünde 1966 yılında petrol mühendisliği eğitimi opsiyon olarak verilmeye başlanmıştır. Bu bölümlerin hedefi ülkenin gereksinimi olan petrol ve doğal gaz kaynaklarını arayacak ve üretecek petrol mühendislerinin ulusal üniversitelerimizde

yetiştirilmesidir. Kurulduğu yıllarda beş yıl süren bir eğitim döneminin ardından öğrencilerini Yüksek Mühendis unvanı ile mezun eden İTÜ PDGM 1972’de öğretim seviyesi toplam dört yıl gerektiren lisans seviyesine indirilmiş ve yüksek lisans eğitimi iki yıllık ek bir çalışma gerektirecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. Aynı yıllarda Petrol Mühendisliği dalında doktora derecesi verilmeye başlanmıştır. 1984 yılında ise ODTÜ Petrol Mühendisliği Bölümü

kurulmuştur. Ülkemizdeki doğal gaz ile ilgili aktivitelerin artması sonucunda doğal gaz konusunda bilgili mühendisler yetiştirmek amacıyla İTÜ ve ODTÜ’de petrol mühendisliği eğitimi yeniden yapılanarak 1992 yılında petrol ve doğal gaz mühendisliği olarak değiştirilmiştir.

2015 yılı rakamlarına göre ODTÜ’de öğretim üyesi başına 50,7 İTÜ’de ise 36,2 öğrenci düşmektedir.

Diğer üniversitelerde ise bu oran daha yüksektir. Örneğin Batman Üniversitesi'nde 68,7, İSTE 'de ise 62,8'dir. Bu oranlar petrol mühendisliği eğitimi verilen Amerika ve Avrupa üniversite ortalamalarının (20 - 25) oldukça üstündedir (PMO, 2016). Öğretim üyesi sayısının artırılmasının yanı sıra öğrenci sayısının azaltılarak eğitim kalitesinin artması sağlanmalıdır.

2014-2015 akademik yılında, ODTÜ, İTÜ, ODTÜ-KKTC ve İSTE PDGM bölümlerinden toplam 153 öğrenci mezun olmuştur. 2015-2016 akademik yılında ise mezun sayısının 165, 2016-2017 akademik yılı sonunda Batman Üniversitesi PDGM bölümünün de katılmasıyla birlikte toplam PDGM mezunu sayısının 200'ün üzerine çıkacağı görülmektedir. Son yıllardaki petrol fiyatlarındaki düşüş nedeniyle, petrol endüstrisi küçüldüğünden özellikle yeni açılan petrol ve doğal gaz mühendisliği mezunlarının istihdam problemi ortaya çıkmıştır. Ancak Türkiye'de jeotermal sektöründeki gelişmeler nedeniyle petrol ve doğal gaz mühendisliği mezunları bu sektörde iş olanakları bulmuşlardır.

JEOLOJİ MÜHENDİSLİĞİ

Ülkemizde ilk Jeoloji Mühendisliği eğitimi, İTÜ Maden Fakültesi'nin Maçka'daki tarihi binasında 1960-1961 akademik yılında başlamış, 1973-1974 ders yılına kadar 5 yıllık öğrenim sonucunda ülkemizin ilk 'Jeoloji Yüksek Mühendisleri' mezun edilmiştir. Bu tarihten sonra lisans ve yüksek lisans eğitimleri ayrı ayrı yürütülmektedir.

ODTÜ Jeoloji Mühendisliği Bölümü'nün kuruluş öyküsü 1960 yılında T.B.M.M. arkasındaki barakalarda eğitim vermeye başlanan Maden Mühendisliği Bölümü'ne dayanmaktadır. 1962-1963 akademik yılında Maden Mühendisliği Bölümü'nde 'Maden Mühendisliği' ve 'Maden Jeolojisi Mühendisliği' olmak üzere iki farklı şekilde mezun olabilme seçeneği sunulmuş, Maden Jeolojisi Mühendisliği opsiyonu ilk lisans mezunlarını 1965 Haziran'ında vermiştir. 'Maden Jeolojisi Mühendisliği' opsiyonu olarak yürütülen jeoloji eğitiminin adı 1968-1969 akademik yılında 'Jeoloji Mühendisliği' opsiyonu olarak değiştirilmiş, 1971-1972 akademik yılından itibaren ise Maden Mühendisliği Bölümü'nden ayrılarak 'Jeoloji Mühendisliği Bölümü' adı altında eğitim ve öğrenim faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiştir.

1965 yılında Karadeniz Teknik, 1968 yılında Hacettepe ve Dokuz Eylül, 1977 yılında Çukurova, Selçuk ve Fırat üniversitelerinde de Jeoloji Mühendisliği

eğitimine başlanması ile birlikte bölüm sayısı 10'a ulaşmıştır. 1980-2010 arasında açılan bölümlerle bu sayı önce 34'e, takip eden süreçte açılan bölümlerle de toplam sayı 36'ya ulaşmıştır.

240.000 başarı sırası sınırlaması kriterinin 2016 yılında uygulanmaya başlanmasıyla birlikte de jeoloji mühendisliği bölümlerini tercih eden öğrenci sayılarındaki azalma devam etmiş, 741 kontenjan verilen 23 bölüme 2016-2017 öğretim yılında ancak 453 öğrenci kayıt yaptırmıştır. Öğrenci kontenjanlarına ve kayıt olan öğrenci sayılarına bakıldığında, 2016 öğretim yılında 2012 yılı kontenjanının ancak %14'ü doldurulabilmiştir. 2016 Üniversite tercih yerleştirme sonuçlarına göre 5 bölüm (ODTÜ, İTÜ, İstanbul, Hacettepe ve Ankara üniversiteleri) kendilerine ayrılan kontenjanların tamamını doldururken, iki bölüm (Dokuz Eylül ve Eskişehir Osmangazi üniversiteleri) büyük oranda, iki bölüm (Akdeniz ve Kocaeli üniversiteleri) ise sadece %25'ini doldurabilmişlerdir. 2016 Üniversite tercih yerleştirme sonuçları incelendiğinde öğrencilerin tercihlerinde bilinçli davrandıkları, çoğunlukla altyapı yeterliliği ve eğitim kalitesini dikkate alarak üniversite ve/veya üniversitelerin bulundukları büyük şehirleri kriter olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

ODTÜ Jeoloji Mühendisliği Bölümü; özel, tüzel, endüstriyel ve devlet organizasyonlarının karşılaştığı Jeoloji Mühendisliği problemlerine yaratıcı çözümler üretebilen ve aynı zamanda bilim ve teknolojideki gelişmeleri takip ederek kullanan ve kullanıma sunan profesyoneller mezun etmeyi kendine misyon edinmiştir. Bölüm, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora programları ile güçlü düzeyde ana dal programlarına sahiptir. Ayrıca, Bölümün Lisans seviyesinde bir Yan-dal Programı (Yer Bilimleri) vardır. Mühendislik Fakültesi Dekanlığına bağlı 'CBS-Uzaktan Algılama' Lisans Yan-dal Programına da Bölümümüz program koordinatörlüğü dahil aktif olarak katkı koyarken, öğretim üyelerimiz ODTÜ bünyesinde kurulmuş olan disiplinler arası programlara (Jeodezi ve Coğrafi Bilgi Teknolojileri,

Çimento Mühendisliği, Deprem Çalışmaları, Arkeometri, Yer Sistemi Bilimleri ve Yerleşim Arkeolojisi bölümleri) da aktif katkılar vermektedirler.

ODTÜ Jeoloji Mühendisliği Bölümü eğitim kalitesinin artırılması ve denetimi çalışmaları kapsamında ülkemizdeki diğer bölümlere öncülük etmiştir. Nitekim, 2002 yılında ABET (Accreditation Board for Engineering & Technology) Mühendislik Akreditasyon Komisyonu tarafından akredite edilerek eğitim-öğretim programının kalitesi tescillenirken, uluslararası tanınabilirlik ve akredite olma kriterini sağlayan Türkiye'deki ilk bölüm olmuştur. Bölüm, takip eden dönemde düzenli olarak tekrarlanan ABET denetimlerinin tamamında başarılı bulunmuştur. İTÜ Jeoloji Mühendisliği Bölümü ise 2004 yılında ABET tarafından akredite edilmiştir. 2007 yılında kurulan MÜDEK (Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği) ülkemizdeki mühendislik eğitiminin kalitesinin artırılması ve denetimi çalışmalarını yürüten yegâne kuruluştur. Ankara, Dokuz Eylül, Fırat, Hacettepe, Karadeniz Teknik, Kocaeli, Mersin ve Selçuk üniversitelerindeki Jeoloji Mühendisliği bölümleri MÜDEK denetiminde başarılı bulunmuşlardır.

Bunlara ilaveten, İngiltere merkezli Quacquarelli Symonds (QS) kuruluşu tarafından 8 Mart 2017 tarihinde açıklanan Dünya üniversitelerinin 'Bilim Alanları' sıralamasında 'Mühendislik - Mineral ve Maden' alanında 'Dünyanın En Başarılı 100 üniversitesi' listesinde İTÜ 31., ODTÜ ise 45. sırada yer almışlardır. Sıralama, 'akademik saygınlık, üniversite saygınlığı, atıf sayı ve oranları ile akademik çalışmaların etkisini ölçen h-indeks' konularında ABET tarafından akredite edilen ODTÜ ve İTÜ Jeoloji Mühendisliği ve Maden Mühendisliği bölümlerinin başarısını göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Teşekkür

Bu yazının hazırlanmasındaki destekleri için Maden, Petrol-Doğalgaz ve Jeoloji Mühendisleri Bölüm Başkanlarına teşekkür ederim.

KANUNİ DÜZENLEMELER YÜKSEKÖĞRETİMDE YAPISAL DEĞİŞİKLİKLER

1 Temmuz 2017

✍ Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç*

“Yükseköğretim sistemimiz için onlarca yıldır beklenen, üniversitelerimizi her düzeyde daha rekabetçi bir ortama yönleltecek, kaliteyi yükseköğretimdeki büyümenin merkezine oturtacak, YÖK’ün bazı yetkilerinin devredilerek, kararlarının dış paydaşlara da açık, daha paylaşımcı bir şekilde alınmasını sağlayacak, üniversitelerimizin bilgi üretimi ve araştırmacı insan kaynağı yetiştirme süreçlerini teşvik edecek, üniversitelerimiz ile iş dünyası arasındaki ilişkileri geliştirecek, bu şekilde yükseköğretimde bir sıçrama meydana getirecek önemli düzenlemeler Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleri ile 1 Temmuz 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayınlandı.

Bu düzenlemeler ile birlikte,

1) Kalite Kurulu kuruldu: Gelişmiş ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarının kalite süreçleri değerlendirilme- si idari ve mali özerkliğe sahip bağımsız kalite ajansları vasıtası ile gerçekleştirilmektedir. Bu yasal düzenleme ile dünyada rekabet ettiğimiz ülkelerdeki kalite ajansları ile benzer yapıda, idari ve mali açıdan özerk Kalite Kurulu oluşturulacaktır. Bu değişiklik YÖK’ün çıktı kontrolü ve akreditasyona ilişkin yetkilerinin yeni kurulacak Kalite Kurulu’na devredilmesi sonucunu doğuracaktır.

2) Mevcut durumda üniversitelerimiz genellikle birbi-

rinin benzeri hatta aynıdır. Bu yasal düzenleme ile YÖK’e üniversitelerimizin küresel rekabet ortamında, ülke ve bölge ihtiyaçlarımız doğrultusunda ihtisaslaşmasına yönelik çalışmalar yapması ve bu süreci koordine etmesi görevi verilecektir (Yeni YÖK bu süreci inisiyatif kullanarak başlatmıştı).

3) “Üniversiteli işsizler” ile ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlardaki iş gücü yetersizliği, ülkemizin yakın dönemde önündeki en önemli ve öncelikli konuların arasında yer alacaktır. Bu yasal düzenleme kapsamında oluşturulacak Kurul ile YÖK’ün kontenjan planlaması kamu ve özel sektör paydaşlarının da görüşü alınarak daha rasyonel ve katılımcı bir şekilde yapılabilecektir.

4) Ülkemizde beceri odaklı insan kaynağına çok daha fazla ihtiyaç olmasına rağmen bu ihtiyacı karşılayacak meslek yüksekokullarının ve bu okullardaki programlarına bugüne kadar yeterince odaklanılmamıştır. Bu yasal düzenleme ile oluşturulacak Kurulda, bu sürecin dış paydaşları ve sanayi de yer alacaktır.

5) Meslek yüksekokullarında yetişen insan kaynağı profili daha fazla sanayi ve iş dünyası odaklı olmasına karşın bu okulların iş dünyası ile ilişkileri zayıftır. Yeni yasal düzenleme ile Meslek Yüksekokullarının Organize Sanayi Bölgelerinde açılması teşvik edilecektir.

*YÖK Başkanı

6) Üniversitelerimizin özellikle fen ve mühendislik alanlarında öğrenim gören öğrencilerimizin mezuniyetleri sonrasında büyük çoğunluğu sanayi’de çalışma eğilimindedir. Ancak bu öğrencilerimize eğitimleri sırasında beceri odaklı yetkinlikler yeterince kazandırılmadığından, mezuniyetleri sonrasında istihdam süreçlerinde güçlükler yaşanmaktadır. Yapılan yasal düzenleme artık 1 yarıyıl süresince işyerinde eğitim yapması teşvik edilecek, bu şekilde beceri yetkinliği yüksek mezunlar iş dünyasına kazandırılacak, aynı zamanda da üniversitelerin iş dünyası ile işbirlikleri geliştirilebilecektir.

7) Halen mevcut yasa ve yönetmelik dâhilinde BAP bütçeleri cihaz ve sarf malzemelerine harcanırken ülkemiz küresel rekabeti açısından büyük önem arz eden insan kaynağına ödeme yapılamamaktadır. Bu yasal düzenleme ile BAP projelerinde görev alacak tezli yüksek lisans ve doktora öğrencilerine burs verilebilecektir. Bu şekilde hem araştırmacı insan kaynağı kapasitemiz, hem de bilimsel araştırma üretim kapasitemiz arttırılacaktır.

8) Öğretim üyesi ihtiyacı sadece yeni kurulan üniversitelerimizde değil, özellikle ülkemiz için öncelikli alanlarda tüm üniversitelerimizde de bulunmaktadır. Bu düzenleme ile emekli öğretim üyelerinin ilgili bölümün ihtiyacı ve üniversitenin talebi üzerine 75 yaşına kadar yıllık uzatımlarla sözleşmeli olarak çalışabilmesi mümkün olabilecektir.

9) Ülkemizin 2023 yılı hedefleri kapsamında özellikle yüksek teknoloji ürünlerinin geliştirilmesi sürecinde üniversitelerde proje tabanlı bilgi üretimi, bilginin teknolojiye dönüşümü ve takibinde ticarileştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Yapılan yasal düzenleme ile artık üniversitelerimiz sermaye şirketi statüsünde teknoloji transfer şirketi kurabilecekler, bu şekilde üniversitelerimizin başta sanayi olmak üzere iş dünyası ile işbirliği geliştirme sürecine önemli katkı sağlanacaktır.

10) Dünyada gelişmiş ve hızlı gelişmekte olan ülkelerde 6. yıldan sonra projeye dayalı “maaşlı”araştırma izni (sabbatical) kullanılmaktadır. Bu süreç hem öğretim üyelerinin kariyerlerinin gelişimi sürecine, hem de aynı zamanda da kurumsal işbirliği geliştirilmesi süreçlerine katkı sağlamaktadır. Yapılan düzenleme ile artık sabbatical süreci üniversitelerimizde de uygulanacak, bu da yükseköğretim kurumlarımızın araştırma kapasitesinin yanısıra ulusal ve uluslararası işbirliklerini de arttıracaktır.

11) Dünyada gelişmiş ve hızlı gelişmekte olan ülkelerde, doktora eğitimi sonrasında doktora sonrası araştırmacı (post-doc) olarak çalışmasına yönelik olarak araştırma süreçleri odaklı esnek kariyer geliştirme profilleri bulunmaktadır. Yapılan bu düzenleme ile artık post-doc uygulama süreci artık ülkemiz üniversitelerinde de uygulanabilecek, bu şekilde yükseköğretim kurumlarımızın araştırma kapasitesi arttırılacak ve ayrıca ülkemizin öncelikli hedefleri arasında yer alan daha fazla doktoralı insan kaynağı geliştirilmesi mümkün olabilecektir.

12) Araştırma görevliliği, akademik kariyer sürecinin en önemli aşaması olmasına karşın mevcut durumda araştırma görevlilerinin önemli kısmı kariyerlerinin tümünü araştırma görevlisi olduğu kurumda devam ettirmektedir. İçeriden türeme (inbreeding) anlamına gelen bu durum, hem kişinin, hem de kurumun performansını olumsuz etkilemektedir. Bu düzenleme ile performans odaklı bir yaklaşıma geçilecektir.

Yükseköğretim sistemimiz açısından onlarca yılın beklentisi olan bu düzenlemelerin yükseköğretim camiamıza hayırlı olmasını diliyor, bu düzenlemelerin gerçekleşmesi sürecinde bizleri her aşamada destekleyen başta Sayın Başbakanımız olmak üzere Hükümetimize, Meclisimize, özellikle de önerilerimize Üretim Reform Paketinde yer veren Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanımıza yüksek öğretim camiası adına teşekkür ediyoruz.

TIP EĞİTİMİNDE: KLASİK EĞİTİM İLKELERİNDEN GÜNCEL YAKLAŞIMLARA DEĞİŞİM SÜRECİ

✎ Prof Dr. Tarık Tihan*

Tıp eğitiminde son yıllarda olan değişiklikler beklenenin dışında yada bugüne değin hiç düşünülmemiş konular olmaktan çok, gerek teknolojinin getirdiği imkanlar gerekse bu imkanların kazandırdığı yaklaşım ve felsefelerin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Toplu iletişim araçlarının gazete ve televizyon gibi tek yönlü bilgilendirme/propaganda formatından facebook, twitter gibi karşılıklı etkileşime olanak veren platformlara kaymasına paralel olarak eğitimde de eğitmen bazlı ve tek taraflı didaktik yöntemlerden öğrenci temelli interaktif yöntemlere geçiş birçok ülkede neredeyse tıp eğitim kurumlarının tamamında uygulama alanı bulmaktadır.

Tıp eğitim stratejilerinde ve tıp fakültelerinin vizyon belirleme çabalarında da dinamik eğitim felsefesinin öne çıktığını, eğitim programlarının içerik vermekten çok yetkinlik kazandırma yoluna gittiğini hemen tüm ülkelerden gözlemek mümkündür. Bu yetkinlik belirleme çabaları altı yıl süreli eğitimde klinik öncesi ve klinik evrelerde belirgin farklılıklar göstermektedir. American Association of Medical Colleges (AAMC) kurumunun Howard Hughes Medical Institution (HHMI) kurumu ile yap-

tığı ortak çalışmada tıp-öncesi dönemde öğrencilerin edinmesi gereken yetkinlikler belirli gruplarda toplanmıştır. Bu ve benzeri çalışmalarda, tıp öncesi yada klinik öncesi eğitim evresinde içerikten önce belirli yetkinliklerin saptanması yöntem olarak benimsenmiş ve sadece teknik olarak değil etik, insani ve toplumsal yönden gerekli yetkinliklere sahip olan hekimler yetiştirilmesi öncelik olarak alınmıştır. AAMC-HHMI ortak çalışmasında ortaya çıkan ve dört ana grup, 15 alt başlık altında toplanan yetkinlikler son 10 yıldır ABD’de tıp eğitim kurumlarının öğrenci kabulünde kritik parametreler olarak kabul ettikleri özellikler olmuştur (TABLO 1). Böylece, sadece bilgisi ile hastaya doğru tanı ve tedaviyi uygulayan değil, insani ve etik değerleri ile hastayı bir bütün olarak gören, kültürel ve kişisel faktörlere saygı duyan ve tedavi ötesinde hastanın iyileşmesini amaçlayan hekimler yetiştirmek amaçlanmıştır. Bunun yanında en önemli kavramsal değişikliklerden biri tıp eğitiminin pedagojik ilkere değil, erişkin eğitimi (Andragoji) esasların dayandırılması gerektiğinin irdelenmesidir. Değişen tıp öncesi ve klinik öncesi eğitim stratejilerinin bir diğer önemli özelliği de derin öğrenimi sağlayabilecek derecede seçmeli eğitim süresinin ilk yıldan itibaren sağlanmasıdır.

*Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi ve University of California San Francisco Öğretim Üyesi

TABLO-1: TIP EĞİTİMİNDE ERKEN EVREDE (yıl 1-2) İSTENİLEN YETKİNLİKLER [6]

1. Sosyal, İletişimsel Yetkinlikler 2. Kişisel Yetkinlikler 3. Düşünsel ve Çıkarımsal Yetkinlikler 4. Bilimsel Yetkinlikler	• Hizmete Hazırlık
	• Toplumsal Davranış Becerileri
	• Kültürel Duyarlılık
	• Ortak Çalışma Becerileri
	• Sözel Anlatım/İletişim Becerileri
	• Etik/Ahlaki Sorumluluk
	• Güvenilirlik
	• Uyumluluk
	• Sebatkarlık
	• Kendini Geliştirme Kapasitesi
	• Eleştirel Düşünce Becerisi
	• Niceliksel Çıkarım Becerisi
	• Bilimsel Sorgulama Becerisi
	• Yazılım Becerisi
	• Canlı (Biyolojik) Sistemler
	• İnsan Davranış Bilimleri (Sağlığı etkileyen tüm psikososyal, kültürel ve biyolojik etkenler)

Klinik eğitimde yetkinliklerin belirlenmesi ise gerek AAMC gerekse Accreditation Council for Graduate Medical Education (ACGME) kurumları tarafından hekimin günlük yaşamı ve etkileşimleri göz önüne alınarak yapılmıştır.

Gerek preklinik derslerde gerekse klinik evrede hasta bakım bilgisi ve tıbbi bilgi yanında en az bu konular kadar kritik olan 4 ayrı yetkinlik alanı da belirlenmiştir (TABLO 2)

TABLO-2: TIP EĞİTİMDE PREKLİNİK VE KLİNİK EVREDE İSTENİLEN YETKİNLİKLER

Hasta Bakımı Bilgisi (öğrencinin ne yapması gerekli)
Kişiler arası etkileşim ve İletişim (başkalarıyla nasıl ilişki kurması gerekli)
Probleme Dayalı Öğrenim (kendini nasıl geliştirmesi gerekli)
Profesyonellik (insanlara nasıl davranması gerekli)
Sisteme Dayalı Uygulama (sağlık sistemi içinde nasıl çalışması gerekli)
Tıbbi Bilgi (öğrencinin neyi bilmesi gerekli)

Gerek klinik öncesi gerekse klinik evrelerde verilecek yetkinlikler bilgi, beceri ve davranış olarak sınıflanabilen ve ölçülebilir eğitim amaçlarının oluşturulması ile sistemik bir yapı kazanmıştır. Günümüzde endüstriyel ve ekonomik sistemlerden esinlenerek tıp dünyasında da kalite yönetimi ve hataları önleme girişimleri uygulanmaya başlanmıştır. Tıp eğitiminde eğitim amaçlarının belirlen-

mesi ve eğitsel yöntem ve değerlendirmelerin de kalite yönetimi ilkeleri göz önüne alınarak yapıldığı görülmektedir. Eğitim amaçları teorik yada çok genel çıkarımlar olmayıp, ölçülebilir, özgün, elde edilebilir, gerçekçi ve bir süreç belirleyen özellikte olan çıkarımlardır. Bütün bunların yanında eğitim amaçları eğitim formatlarının ve değerlendirme yöntemlerinin belirlenmesinde de kritik önem ta-

şırlar. Çok doğal olarak bir davranış yada beceri gerektiren eğitim amaçlarının klasik, didaktik ders olarak verilmesi ve yazılı sınav ile değerlendirilmesi uygun olamaz. Olması gereken biçimde formüle

edilen eğitim amaçları ders formatlarının ve değerlendirme yöntemlerinin de zenginleşmesine neden olmaktadır (TABLO 3).

TABLO-3: TIP EĞİTİMİNDE KULLANILAN EĞİTSEL YÖNTEMLER

Canlandırma/oyunlaştırma (role play)
Concepttest
Çalıştaylar
Dijital eğitim/ E-eğitim
Grup çalışmaları (fısıltı, beyin fırtınası, kartopu, çapraz grup formasyonları v.b.
Karma (blended) eğitim, online eğitim
Odak (focus) grupları
Süreli aksettirme, küçük grup uygulamaları
Takım ve probleme dayalı öğrenim

Bu çıkarımları kısaca yorumlayacak olursak, artık sadece klasik ders ve seminerler ile verilen ve sadece yazılı ve sözlü sınavlarla değerlendirilen prelinik ve klinik tıp eğitimi tarihe karışmaktadır. Günümüzde yeni hayata başlayan pek çok modern tıp fakültesi TABLO 3'te örneklerini verdiğim eğitim formatlarını ve değerlendirme yöntemlerini kullanabilmektedir. Bu değişimin sonucu olarak bu kurumların tıp mezunlarının geçmişe oranla çok daha fazla toplumsal sorunlara aşina, hastaların kültürel, dinsel, kişisel gelenek ve göreneklerine duyarlı ve sosyal sorumluluğu yüksek hekimler oldukları öne sürülmektedir.

Ülkemizde UTEAK etkinlikleriyle başlayan ve tıp eğitiminde kalite yönetimini önemseyen bir yaklaşım günümüzde yaşanan hasta-hekim çelişkilerine çözüm olarak görülebilir. Klasik eğitim sisteminde yetişmiş ve kendisi ile diğer sağlık çalışanları ve hastalar arasında hiyerarşik bir fark olduğun varsayan hekim türü, benimsenecek güncel yaklaşımlarla tamamen ortadan kalkmak durumundadır. İçerikle birlikte yetkinliklere önem verecek bir eğitim sistemi ve bu sistemi ödüllendirecek bir denetim modelinin ülkemizde uygulanmaya başlamasının zamanı gelmiştir.

TABLO-4: TIP EĞİTİMİNDE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

360-Derece geribildirim
Bilimsel makale, yazılar, posterler
Geri bildirim ve memnuniyet anketi
Hasta dosyası bazında sinama
Objektif yapılandırılmış klinik sınav
Olgu raporları
Portföyler
Projeler
Simulasyon ve modelleme
Video kayıtları
Yazılı sınav

TÜRKİYE'DE BÖLGE UZMANI YETİŞTİRİYOR MUYUZ?

“Balkan Uzmanlığı Örneği”

✎ Prof. Dr. Mehmet HACISALİHOĞLU*

Avrupa’da sömürgecilikle birlikte yüzyıl öncesinde başlamış ve “Oryantalizm” olarak da adlandırılan emperyalizmin aracı olmuş bölge uzmanlıkları varken Türkiye bu konuda çekimser kalmıştır. Nispeten küçük bir Avrupa ülkesi olan Hollanda’nın bile çok sayıda Türkiye uzmanı vardır ve bu uzmanların eserleri Türkçe’ye çevrilmiş, defalarca yeni bası yapmış ve Türklerin kendi tarihlerini anlama ve yorumlamalarında kalıcı etkiler yapmıştır (örneğin: Eric Jan Zürcher, Martin van Bruinessen, Machiel Kiel vs.). Bunların tamamı Şarkiyat Enstitülerinde yetişmiştir ve akademik kariyerleri boyunca da bu enstitülerde öğrenci yetiştirmeye devam etmişlerdir veya etmektedirler.

1990-1991 yıllarında Yugoslavya dağılırken Türkiye’de Yugoslavya ve içinde barındırdığı farklı ulusların tarihi, siyaseti ve kültürü üzerine ihtiyaç duyulan uzmanların bulunmadığı fark edilmişti. 1416 sayılı kanuna göre yurtdışına yüksek lisans ve doktora öğrenimi için öğrenci gönderen Milli Eğitim Bakanlığı ilk kez 1991 yılında “Balkan Ulusları Tarihi” alanında bir kişilik bir kontenjan ilan ederek bu ihtiyacı karşılamaya yönelik bir adım attı. Balkan uzmanı yetiştirmek için en uygun ülke olarak da Almanya belirlenmişti. Çünkü Almanya’da Doğu ve Güneydoğu Avrupa Tarihi Enstitüsü adıyla lisans,

yüksek lisans ve doktora eğitimi veren enstitüler bulunmaktaydı. Bu bursu alan şanslı öğrenci olarak 1992-2001 yılları arasında tanıma fırsatı bulduğum Almanya’daki “Balkan Araştırmacılığı” geleneği bu tarihe kadar muazzam bir külliyat ortaya koymuştu ve Bosna Savaşı döneminde üniversitelerde “Yugoslavya’nın Dağılışı” üzerine dersler veren öğretim üyeleri mevcuttu.

1990’lı yıllarda Balkanlarda çok önemli gelişmeler oldu. Yugoslavya dağıldı ve kanlı çatışmalar yaşanmaya başlandı. Bosna savaşı 1995 Srebrenica Soykırımı ile İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa’da yaşanan en büyük vahşete sahne oldu. Srebrenica soykırımının emrini veren Ratko Mladić katliamın hemen öncesinde kamera karşısında “nihayet bu bölgenin Türklerinden intikam alma zamanı geldi” demişti. Ardından binlerce Boşnak sıraya dizilerek kafalarına sıkılan kurşunlarla infaz edildi. Bu olayın ardından ABD’nin müdahalesiyle Dayton Anlaşması imzalandı ve savaş durduruldu. Fakat bu anlaşma Bosna sorununu gerçekten çözebilecek bir nitelikte değildi ve halen uygulamadadır. Ardından 1998-1999 Kosova krizi patlak verdi. NATO’nun müdahalesiyle Sırp ordusunun Arnavutlara yönelik katliam ve tehcir politikası durduruldu. 1990’lı yıllarda Makedonya Cumhuriyeti ile Yunanistan ara-

*Yıldız Teknik Üniversitesi -Balkan ve Karadeniz Araştırmaları Merkezi (BALKAR) Müdürü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi

sında isim ve semboller krizi yaşandı. Makedonya hala Birleşmiş Milletlerde “Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya” adıyla kayıtlıdır. Yine 1990’larda Bulgaristan-Makedonya krizi yaşandı.

Bulgaristan Makedon diye bir milletin ve Makedonca diye bir dilin varlığını tanımıyor, Makedonların Bulgar olduğunu iddia ederek bunu bu şekilde Makedonya’ya empoze etmeye çalışıyordu. Bu krizlerin biraz daha öncesinde 1989’da Bulgaristan’dan Türkiye’ye 300 binin üzerinde Türk zorunlu göç ettirilmişti ve 1990’larda Bulgaristan’daki Türk ve Müslüman azınlığın siyasi mücadelesi ve sorunları farklı bir boyutta devam ediyordu. Yunanistan’daki Türk azınlığın sorunları da devam ediyordu. Ege ve Kıbrıs sorunu daha da çetrefilli bir hal almıştı.

Türkiye’nin yalnızca siyasi olarak değil, tarihsel ve kültürel olarak Balkanlarla o kadar derin ilişkileri vardı ki Balkanlardaki gelişmelere duyarsız kalmalarının imkânı yoktu. Balkan Müslümanlarının karşı karşıya kaldıkları katliam ve baskılardan kaçıp sığındıkları ilk ülke Türkiye oluyordu. Balkanlarda de-

rin bir Osmanlı mirası vardı. Kısaca Balkanlardaki Müslümanların dramı Türk milletinin yüreğini dağlıyordu ve Türkiye Cumhuriyeti Balkanlardaki Müslümanları koruyabilmek için uluslararası örgütlerle işbirliği çerçevesinde siyasi bir mücadele veriyordu.

1990’lı yıllarda Türkiye’de Balkan uzmanı var mıydı? Kaç tane Balkan uzmanı vardı? Bunlar nerede ve nasıl yetişmişti?

Bilebildiğimiz kadarı ile Türkiye’de bu dönemde doğrudan Balkan uzmanı olarak yetişmiş kimse bulunmuyordu. Sadece 1990’ların ortalarından itibaren değişik vesilelerle Balkanlar üzerine uzmanlaşmış (örneğin Bulgaristan’dan Türkiye’ye göç etmiş birkaç akademisyen, Viyana Üniversitesinde doktora yapmış Boşnak asıllı bir akademisyen gibi) çok az sayıda akademisyenden söz edilebilir. Oysa açık bir şekilde görülüyordu ki Türkiye’nin, onlarca Balkan uzmanına ihtiyacı vardı. Akıl derhal bu uzmanları yetiştirecek kurumsal altyapının oluşturulmasını emrediyordu. Ve bu görev üniversitelere aitti. Ancak bu kurumsal alt yapının oluşturulması için gerekli adımlar bir türlü atılamadı. Nitekim

2001 yılına gelindiğinde Türkiye’de hala Balkan uzmanı istihdam edilecek bir kurum, enstitü veya bölüm henüz kurulmamıştı.

2002 ile 2017 arasında özellikle 1992’de kurulmuş olan TİKA ve 2007’de kurulmuş ve Balkan ülkelerinde açılmaya başlanan Yunus Emre Enstitüleri (Türk Kültür Merkezleri) Türkiye’nin Balkanlara yönelik kamu diplomasisine katkı sağlamaya başladılar (Bulgar ve Yunan hükümetleri kendi ülkelerinde bu kurumların temsilcilik açmasına izin vermemektedir). Bunlar dışında bazı sivil toplum kuruluşlarının Balkanlara yönelik faaliyetleri başladı ve günümüzde de devam etmektedir. Özetle 1990’lı yıllara göre Türkiye’nin 2000’li yıllardaki Balkan politikası daha zengin ve çok yönlü kanallarla çeşitlenmiş ve üniversitelerimizde Balkanlara yönelik uygulama ve araştırma merkezleri açılabilmiştir. Fakat bu merkezlerin statüleri gereği yüksek lisans ve doktora programı açma, bunun için kadro oluşturma imkânları olmadığından bunlardan umulan verim alınamamıştır.

2017 yılı itibarıyla Türkiye üniversitelerinde sistematik olarak Balkan uzmanı yetiştiren kurumsal altyapı kurulabilmiş midir?

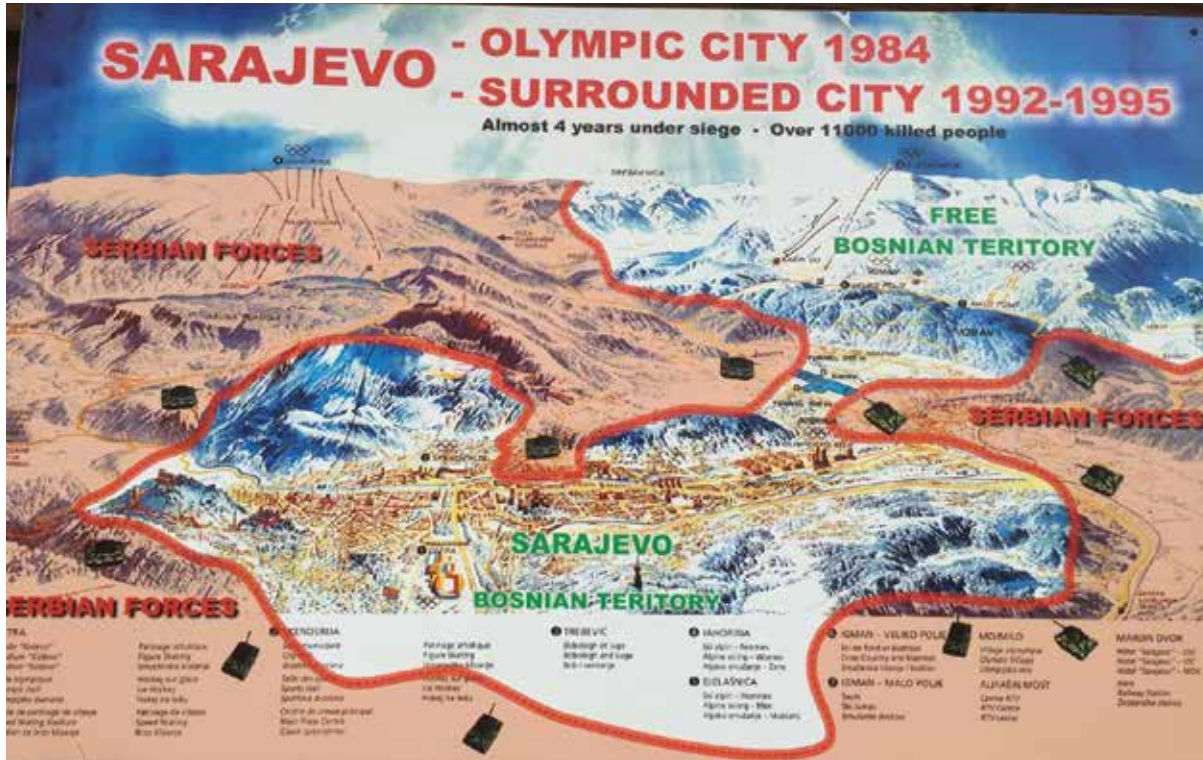
Günümüzde de üniversiteler bünyesinde şimdiye kadar başarılı bir kurumsallaşma gerçekleştirilememiştir. Burada anmaya değer iki girişim olmuştur: Bunlardan biri İstanbul Üniversitesinde kurulmuş olan Avrasya Enstitüsünün 2000’li yıllarda kadrosunun oluşturulması, yüksek lisans ve doktora programlarının açılması yoluyla uzman yetiştiren bir kurum haline getirilmeye çalışılması girişimidir. Bu girişim bu enstitünün FETÖ’nün eline geçmesiyle akamete uğramış ve bu nedenle enstitü bütünüyle lağvedilmiştir. İkinci girişim ise 2010’da Edirne’de Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsünün kurulmasıdır. Bu enstitü tam da bölge uzmanı ihtiyacını karşılamak amacıyla açılmış bir enstitü olmakla birlikte şimdiye kadar beklenen verimi sağlamamıştır. Bunun aşağıda irdelenecek bazı somut nedenleri vardır.

Balkan uzmanı yetiştirecek bölüm ya da enstitülerin kuruluşu için gerekli şartlar nelerdir?

1. Hükümetin ve Yüksek Öğretim Kurumunun bölge uzmanı yetiştirmek için gerekli kurumsallaşmayı sağlamak konusunda kararlı olması ve bunun için gerekli adımları atması gerekir. Bunun bir devlet politikası olarak görülmesi gerekir.

2. Uzman yetiştirmek amacıyla kurulacak enstitü ya da bölümlerin yöneticiliğini yapacak, vizyonunu belirleyecek, kısacası bu kuruluşları taşıyacak akademisyenlerin bölge uzmanı olarak yetişmiş olması gerekir. Tek başına siyaset bilimci, tarihçi, edebiyatçı olmak ve akademik unvan sahibi olmak veya sırf Balkan kökenli olmak bunun için yeterli değildir.

3. Bölge uzmanı yetiştirmek için açılacak bölüm ya da enstitülerin önce/ilk aşamada İstanbul ve Ankara gibi Türkiye’nin merkezi şehirlerinde açılması gerekir. Bunun gerekçeli nedeni vardır: Öncelikle bu metropollerde bölge uzmanlığı olan veya az ya da çok bölge uzmanlığıyla ilgisi olan akademik kadronun oluşturulması küçük şehirlere göre çok daha kolay olacaktır. Örneğin İstanbul’da bulunan üniversitelerde Balkanlar hakkında farklı düzeylerde çalışma yapan akademisyenler Edirne, Kırklareli, Tekirdağ gibi şehirlerle kıyaslanmayacak derecede fazladır. İkinci olarak İstanbul ve Ankara’nın bölge uzmanlığı için gerekli bilgi, belge ve dokümantasyona sahip kütüphane ve arşiv imkânları bulunmaktadır. Ankara’da Milli Kütüphane ve Cumhuriyet Arşivi, İstanbul’da Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Türkiye Diyanet Vakfı İSAM Kütüphanesi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi gibi Türkiye’nin en önemli kitap ve belge koleksiyonları bulunmaktadır. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin yazılabilmesi için bu arşivler olmazsa olmazdır. Küçük şehirlerdeki şehir kütüphaneleri veya üniversite kütüphanelerinin ciddi bir bölge uzmanlığı eğitimine alt yapı oluşturması söz konusu değildir. Üçüncü olarak: bölge uzmanı yetiştirirken en önemli aşamalardan biri bölge dillerinin öğretilmesidir. Bunun için İstan-

bul'da ve Ankara'da çok geniş imkânlar bulunmaktadır ve yine bu imkânları küçük şehirlerde bulmak mümkün görünmemektedir. Örneğin İstanbul'da Balkan ülkelerinin kültür merkezleri (Romen Kültür Merkezi, Kosova Kültür Merkezi vs.), çok sayıda dil kursu, başkonsolosluklar ve bunların açtığı kurslar, İstanbul ve Ankara Üniversitelerinin dil ve edebiyat bölümleri gibi çok sayıda imkân bulunmaktadır. Dördüncü olarak bölge uzmanlığı için gerekli olan bölgeye ve bölgeden seyahatler (örneğin sempozyum ve toplantı organizasyonları) İstanbul ve Ankara gibi merkezlerde hem ulaşım hem de organizasyon imkanları bakımından çok daha kolaydır. Altıncı olarak yurtdışından İstanbul ve Ankara gibi merkezlere akademisyen getirmek bu şehirlerin cazip olması sayesinde küçük şehirlere göre çok daha kolay olacaktır. Bunlar gibi başka onlarca gerekçe sıralanabilir.

Ancak İstanbul ve Ankara gibi merkezlerde bölge uzmanı yetiştirecek güçlü kurumlar oluştuktan sonra küçük şehirlerde açılacak bölüm ve enstitülerin

ayakta kalma ve başarılı olma şansı olacaktır. İstanbul ve Ankara'daki merkez enstitüler taşradaki enstitüleri hem akademik personel hem de kaynak ve imkânlar bakımından destekleyebilecektir. Özetle Edirne'de Balkan Enstitüsü, Kars'ta Kafkas Enstitüsü gibi bölge uzmanlık enstitülerinin kendi başına başarılı olması çok zor olacaktır. Bölge uzmanı yetiştiren Avrupa ülkelerinde de bu tür enstitüler öncelikle ana merkezlerde kurulmuştur (Almanya'da Berlin ve Münih'te, İngiltere'de Londra'da, Rusya'da San Petersburg ve Moskova'da vs.).

Nasıl bölge uzmanlığı, nasıl bölge uzmanı?

Bölge uzmanlığından kasıt bazı stratejik araştırma enstitüleri gibi lisans öğrencisi düzeyinde ülke raporları hazırlamak değildir. Şüphesiz bu tür çalışmaların da katkısı vardır, fakat bu bölge uzmanlığı anlamına gelmemektedir.

1. Bölge uzmanı öncelikle çalışma alanı olarak ilgili bölgeye yoğunlaşmış olmalı, ana çalışma alanı ilgili bölge olmalıdır. Bu alanla ilgili derinlikli çalışmalar

Bayraklı Camii-Belgrad

yapmalı ve çalışmaları ilgili bölge ülkelerinde referans verilecek değerde olmalıdır. Uzmanlık disiplini tarih, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, dil, edebiyat, coğrafya, sosyoloji, ilahiyat, iktisat gibi farklı sosyal bilim dalları olabilir.

2. Bölge uzmanı bölgenin yerel dillerinden en az ikisini bilimsel araştırma yapabilecek düzeyde bilmelidir. Ancak bu sayede ilgili ülkedeki arşiv malzemelerini ve yayınları değerlendirebilir ve orijinal çalışmalar yapabilir.

3. Bölge uzmanının uzmanı olduğu ülkenin arşiv ve kütüphanelerinde çalışmış olması, düzenli olarak bölge ülkelerine seyahat etmesi (konferans, workshop vs.), ülkenin üniversiteleriyle düzenli akademik ilişkilerini sürdürmesi önem taşımaktadır.

4. Bölge uzmanlık biriminin ERASMUS gibi öğrenci ve hoca değişim programlarıyla bölge ülkelerin üniversiteleriyle sıkı bir network ağı oluşturması gerekir. Bu şekilde öğrencilerin bölge ülkeleri tanınması ve gelişmesi kolaylaşacaktır.

Sonuç yerine:

Türkiye'nin Balkanlara, Kafkaslara, Ortadoğu'ya,

Afrika'ya, Rusya'ya, Uzak Asya'ya ve diğer bölgelere yönelik siyaseti, ekonomik ve kültürel ilişkileri eğer bilimsel temellere oturtulamazsa beklenen başarıyı sağlamaları zordur. Gelişen ve değişen çağımızda ancak bilimsel temellere dayanan politikaların başarılı olma şansı vardır. Bu bilimsel temel için bilim insanına, yani bölge uzmanına ihtiyaç vardır. Türkiye'de ana şehirlerde kurulacak bölge uzmanlığı birimlerinde (Balkan, Kafkas, Orta Asya Bölümleri veya Enstitülerinde) yetişecek lisans veya lisansüstü öğrenciler gerek dışişleri bakanlığında, gerekse diğer bakanlıklarda, yurtdışına yatırım yapan şirketlerde, basın ve yayın kuruluşlarında, orduda, istihbaratta ve başka birçok alanda istihdam edilecektir. Ancak bu şekilde Türkiye'nin bu bölgelere yönelik siyasi, ekonomik ve kültürel politikaları bilimsel bir temele oturabilecektir.

Türkiye'nin kendi tarihi ve kültürel coğrafyası olan Balkanlara, Kafkaslara ve diğer bölgelere yönelik uzman yetiştirecek bölüm ya da enstitüleri en kısa zamanda kurarak yetkin bölge uzmanları yetiştirmeye başlaması tarihimizin emrettiği bir zorunluluktur. Bölgesel bir siyasi ve ekonomik güç ve kültürel bir çekim merkezi haline gelen Türkiye'nin iyi yetişmiş bölge uzmanı ihtiyacı ancak bu şekilde karşılanabilecektir.

KADINLARIN YÖNETTİĞİ BİR DÜNYADA YAŞAMAK

✎ Prof. Dr. Acar Baltaş*

Liderlik konusunda sayısız tanım vardır. Benim tercih ettiğim tanım son derece sadedir. Liderlik etkilemektir. Etki de ilişki kurarak gerçekleşir, bunun için de yaklaşılabılır olmak gerekir. Liderlik ve yöneticiliği ayırmak için de sayfalar dolusu tanım yapılmıştır. Ben bu tanımların vurgulamak istedikleri inceliklere önemli ölçüde katılmakla birlikte, bu iki kavramın kesiştiği çok büyük bir ortak payda olduğuna inanıyorum. Bu ortak payda, başkaları aracılığıyla sonuç almaktır. Bu nedenle bir yöneticinin de, liderin de başarısı birlikte hareket ettiği ve yönettiği insanların başarısına bağlıdır.

Günümüzde iş hayatındaki tüm yöneticilerin liderlik ve yönetim anlayışı; kendi yöneticilerini örnek almaktan ve deneyimlerinden kaynaklanan ve bugün artık geçerli olmayan bir anlayışı temsil etmektedir. Bu liderlik ve yönetim anlayışının temelinde yirminci yüzyılın başında ivme kazanmış endüstri devriminin ihtiyaçlarından doğan ve yirmi yıl içinde arka kaya yaşanmış iki dünya savaşıyla pekişen bir anlayış vardır. Bu anlayışı komuta ve kontrol olarak özetleyebiliriz. Transaksyonel tarz olarak da adlandırılan bu yöntem, yeterliliğe dayalı olarak ceza ve ödülün lider tarafından dağıtılmasına dayanır. Böyle bir sistemde çalışanlardan beklenen kendilerine söyleneni yapmalarıdır. Bu nedenle mesai saatlerine uyum ve uzun saatler ofiste kalmak ve yönetici ihtiyaç duyduğunda “ulaşılabilir” olmak büyük önem taşır. Yöneticiler yarattıkları korku ve çekinme duygusuyla çalışanların gevşemeyeceğine, gözlerinin önünde olacağına ve performanslarının artacağına inanırlar.

Değişen Koşullar

Günümüz dünyasının imkan ve ihtiyaçları düşünüldüğünde, bu anlayışın yetersizliği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bugün yöneticiler çalışanlarına neredeyse 24 saat ulaşabi-

lir durumdadır ve iş yapmak için ofiste olmak eskisi kadar önemli değildir. Daha önemlisi, çalışanlardan söyleneni yapmaları değil, alışılmışın ötesine geçmeleri, yenilikçi ve yaratıcı olmak için ekip arkadaşları ve diğer bölümlerle işbirliği yapmaları beklenmektedir. Bu durum liderlik tarzında bir dönüşüm gerektirdiği için bunu transformasyonel tarz olarak adlandıranlar vardır. Birlikte çalıştığı kişilerin güvenini kazanan ve onların duygularını hesaba katan bir liderlik anlayışı, güçle değil, anlam duygusuyla yönetmeyi beraberinde getirir.

Temelini endüstri devrimi ve dünya savaşlarından alan ve güç kullanmayı gerektirdiği için doğal olarak erkeklerin egemenlik alanında olan liderlik yaklaşımı bugün artık etkisini ve geçerliliğini yitirmiştir. Örneğin, yumuşak güç kullanmak; sert olmadan kararlı; güler yüzlü ve ciddi olmak alışılmış yaklaşımlar değildir. Bugün birçok kurumda yöneticilerin çalışma hayatına giren yeni kuşaklardan şikayetlerinin arkasında eski yöntemlerinin işe yaramaması vardır. Çalışanlar üzerinde güç kullanarak sıkılan vida veya dikilen düğme sayısını artırmak mümkündür ancak yaratıcılığı ortaya çıkartmak mümkün değildir. Bununla beraber kabul etmek

*Uygulamalı Psikoloji Öğretim Üyesi

gerekir ki, dogmaları yıkmak da kolay değildir. Günümüzde hala birçok erkek yönetici umutsuzca eski yaklaşımlarını sürdürerek sonuç almaya çalışmaktadır.

Erkeklerin yarattığı dünya

İş hayatının yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığım çehresi kadınlara büyük bir imkan sunar. 2013 yılında Gerzema ve D'Antonio'nun yaptıkları araştırmanın bulguları bu konuya ışık tutmaktadır. Araştırmacılar dünya gayri safi milli hasıla-

sının yüzde 65'ini üreten 13 ülkede, bu ülkeleri temsil eden 64 bin kişilik örneklem grubuna, bir dizi soru sormuşlardır (Araştırma grubuna giren ülkeler Brezilya, Kanada, Şili, Çin, Fransa, Almanya, Hindistan, Endonezya, Japonya, Meksika, Güney Kore, Birleşik Krallık ve ABD'dir). Bu sorular insanların içinde yaşadıkları dünyayı ve dönemi nasıl değerlendirdiklerini anlamayı amaçlamıştır. Çıkan sonuç insanların giderek artan bir kaygı ve güvensizlik içinde yaşadıklarını göstermiştir. Bu sorular ve verilen cevaplar şöyledir:

Büyük kurum ve kuruluşların elinde çok fazla güç var	Katılıyorum: % 86
Ülkem vatandaşlarını eskisinden daha çok önemsiyor	Katılmıyorum: % 76
Dünya giderek daha adaletli bir yer oluyor	Katılmıyorum: % 74
Çocuklarımin hayatı benimkinden daha iyi olacak	Katılmıyorum: % 51
Ülkemdeki erkeklerin yönetiminden memnun değilim	Katılıyorum: % 57
Erkekler kadınlar gibi düşünseydi, daha iyi bir dünyada yaşardık	Katılıyorum: % 86

Bu cevaplar yaşamakta olduğumuz dönemdeki işsizliği, büyük şirketlerde ve finans sistemindeki yolsuzlukları, ekonomik durgunluğu, küresel ısınma ve iklim değişikliklerinin doğurduğu belirsizliğin sonucu olan geleceğe dönük kaygıları yansıtmaktadır. Bu koşulların yol açtığı hayal kırıklığı ve kızgınlığın nedenleri araştırıldıkça, yöneticilerin sorumluluğunu sorgulamak kaçınılmazdır. Gerek özel sektör, gerekse kamu sektöründe yöneticilerin çok büyük çoğunluğu erkeklerden oluştuğu için de sorumlu olarak "erkek lider ve yöneticilerin" sorgulanması doğaldır.

Araştırmacılar bir sonraki adım olarak, toplumların kadın ve erkeğe atfettikleri vasıfları tanımlama yoluna gitmişlerdir. Örneklem grubunun yarısını oluşturan 32 bin kişiye davranış ve özellikleri betimleyen 125 sıfat ve vasıf verilmiş, bunları kadına ve erkeğe özgü veya nötr olarak ayırmaları istenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda araştırmada yer alan 13 ülkenin katılımcılarının, sıfatları büyük bir tutarlılıkla sınıflandırdıkları görülmüştür. Daha sonra sıfatlar herhangi bir ayırım yapılmadan toplu olarak, 64 bin kişilik araştırma grubunun diğer yarısını oluşturan 32 bin kişiye verilmiştir. Bu kişilerden 125 sıfat arasından liderlik, başarı, ahlak ve mutluluğu temsil eden sıfatları seçmeleri istenmiştir. Bu sıfatlar aynı zamanda

insanların kendileri ve toplum için iyi bir hayatı temsil edeceğini düşündükleri kavramlardır. Böylece toplumların içinde bulundukları sorunlarla başa çıkarak için ihtiyaç duyduğu kadınsı ve erkeksi özellikleri istatistiksel olarak kıyaslama imkanı doğmuştur.

Erkeklerle özgü sıfatlardan bazı örnekler şöyledir: Dirençli, baskın, güçlü, kibirli, katı, analitik, gururlu, hırslı, adanmış, saldırgan/agresif, bencil, bağımsız, kariyer odaklı, özgüvenli vb.

Kadınlara özgü sıfatlardan örnekler ise şunlardır: Özgür ruhlu, güvenilir, anlayışlı, uyumlu, yardımsever, yaratıcı, özgün, samimi, tutkulu, sosyal, destekleyici, dürüst, ekip oyuncusu, kibar, hayal gücü kuvvetli, iyi dinleyici, ayakları yere basan, mantıklı/makul vb.

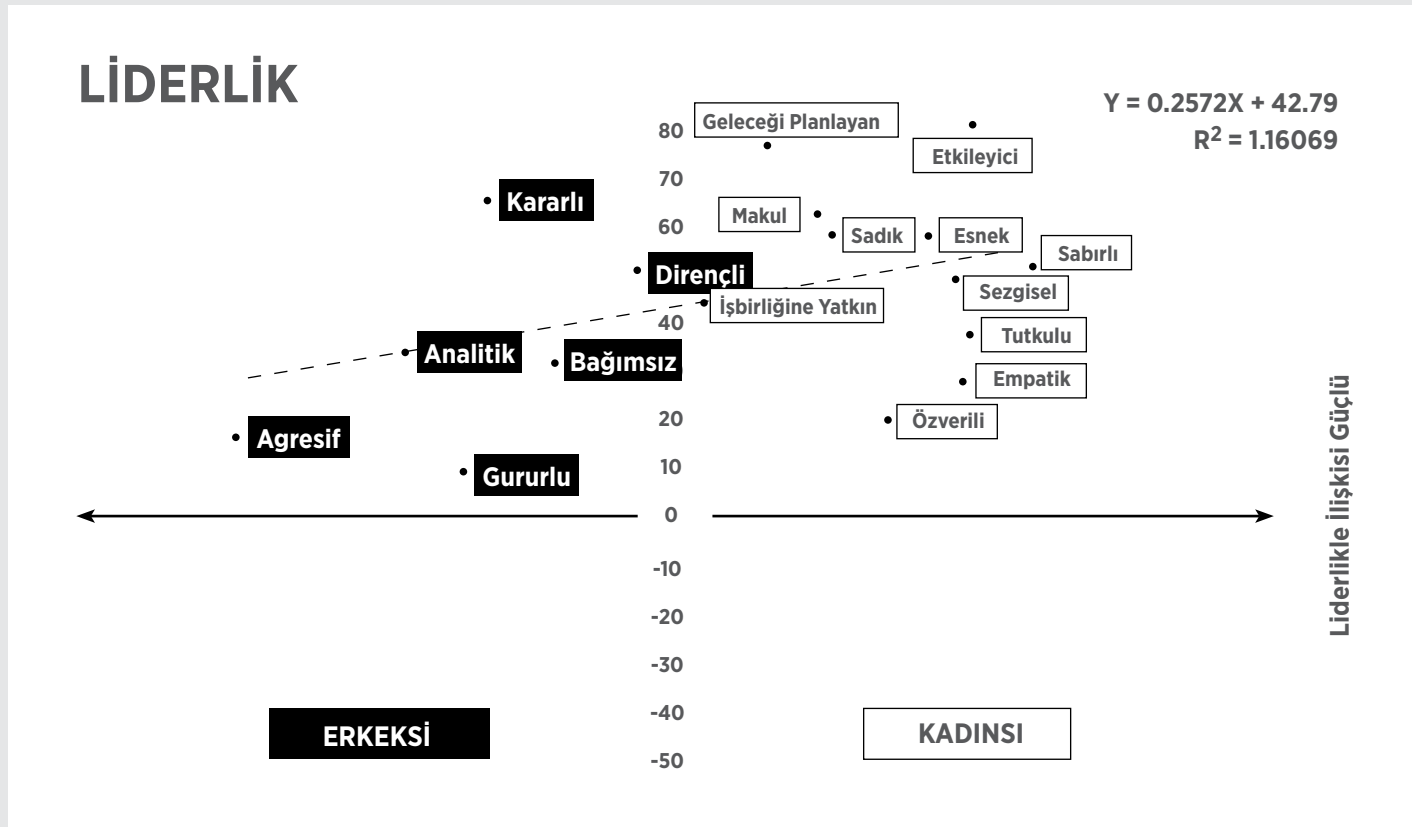
Nötr olarak tanımlanan sıfatlara da şu örnekler verilebilir: Vizyoner, enerjik,sade, becerikli, zeki, eğlenceli, geleneksel vb.

Yapılan değerlendirmede, ihtiyaç duyulan ideal liderlik özelliklerin birçoğunun kadınlara ait olduğu düşünülen ni-

telikler olduğu görülmüştür. Örneğin araştırma grubunun kendini etkileyici biçimde ortaya koyan ve duygularını açık ve dürüst olarak ifade eden liderlere ihtiyaç duyduğu anlaşılmıştır. Böylece gücü temsil eden liderlerle kişisel bağ kurulabileceğine inanılmaktadır. Liderlerde aranan çok önemli özelliklerden biri de sabırdır. Bu özelliğin sorunları güçle değil mantıkla çözeceği düşünülmektedir. Ayrıca iyi bir liderin, kısa dönemli yüzeysel çözümler yerine, gelecekle ilgili sürdürülebilir ve uzun dönemli çözümleri planlayan bir kişi olması beklenmektedir. Erkeklerle ait özellikler olduğu kabul edilen kararlılık ve dirençlilik önemsenmekle beraber, toplumun gözünde “kazanma”nın tanımı değişmektedir. Çünkü karşılıklı bağlı ve bağımlı ekonomik ilişkilerin yaşandığı bir dünyada birleştirici olmak daha önemli bir özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Böyle bir dünyada “bağımsızlığı” özünü oluşturduğuna inanılan, erkeklerle özgü saldırganlık ve kontrol gibi niteliklerin yerini, kadınlara özgü olan işbirliği ve paylaşma almıştır.

Bir liderde aranan ve erkeklerle ait olduğu düşünülen özellikler ise en az tercih edilenden, daha fazla tercih edilene göre gururlu, saldırgan/agresif, bağımsız, analitik, dirençli ve karardır.

Araştırmada ortaya çıkan bir başka önemli sonuç, kendine odaklı liderlik anlayışının yerini anlam duygusu yaratmaya odaklı yaklaşımın almış olmasıdır. Belki de bu nedenle araştırma grubu erkelere özgü “gururlu” olma özelliği yerine kadınlara özgü “sadık olma” özelliğini daha fazla tercih etmiştir. Liderlerin başkalarının duygularını anlayan ve eyleme geçmeden önce o eylemin doğuracağı bütün sonuçları düşünerek hareket eden insanlar olması istenmektedir. Sonuç olarak esnek olmanın dinleme, öğrenme ve uzlaşma becerileri için zemin oluşturan çok temel bir çağdaş özellik olduğu görülmüştür.

Kadınlara düşen

İş hayatının çeşitli düzeyleriyle kurduğum yakın ilişkiler sonucunda edindiğim izlenim kadın liderlerin önünde iki büyük engel olduğudur. Bunlardan birincisi hiç şüphesiz, büyük çoğunluğu erkekler tarafından oluşturulan bir jüri tarafından değerlendirilmektir. Erkeklerin önyargılarıyla mücadele etmek sorunun önemli bir boyutudur. İkinci engel ise kadınların kendileriyle yapacakları mücadele ile ilgilidir. Birçok kadın yönetici zayıf olmadığını göstermek için erkeklere özgü yönetim anlayışına özenerek, kendi güçlü özelliklerinden uzaklaşmaktadır. Bu konuda şanslı olanlar özsaygısı yüksek bir baba tarafından eşitlikçi anlayışla yetiştirilen ve görüşlerini ortaya koymaları için zorlanan ve teşvik edilen kadınlardır. Bu konuda ideal ortamdan uzak olan kadınların ise odaklanmaları gereken başlıca alanlar şunlardır:

Özgünlüğünü korumak: Yukarda belirttiğim, güçlü yönlerini oluşturan özelliklerden “ne derler?” kaygısıyla ödün vermek ve bunun arkasında durmak.

İlişki yönetimi: Kadın olmanın kazandırdığı bu özelliği cömertçe kullanarak insanlara yaklaşmak ve insanları kendine yaklaştırmak. Çünkü insanlar kendilerine yakın olanlardan etkilenir.

Eylem ve sonuç alma dengesini kurmak: Birçok kadının doğal olarak sahip olduğu “tedbirlilik” düzeyini fark ederek çevresine bunu destekleyecek değil, dengeleyecek kişileri toplamak.

İş ve özel yaşam dengesine karar vermek ve bu karara uymak: Fark etsek de etmesek de, yaptığımız seçimler değerlerimizin sonucudur ve dünya bir uzlaşma sahnesidir. Bu nedenle hayattan ne beklediğini bilmek, gerçek değerlerinin farkına varmak ve buna uygun yaşamak kişiyi ikilemden ve çelişkilerden korur.

Kişisel farkındalık: Hayat seçimlerden ibarettir. Erken yaşta kazanılan kişisel farkındalık başkalarını yönetmeden önce, kişinin kendi ruhunun sahibi ve kaderinin kaptanı olmasını sağlar. Sadece kadınlar için bunun yolu da kendi iç dünyalarına bir yolculuk yapmaktan ve oradaki karanlıklarla yüzleşmekten geçer. Çünkü her insanın iç dünyasında ona acı ve sıkıntı veren şeyler vardır.

Araştırmaların gösterdikleri

Hedge Fund Resarch raporunda dokuz yıl süresinde kadınlar tarafından yönetilen fonların erkekler tarafından yönetilenlerden daha başarılı olduğu bildirilmiştir. Benzer şekilde Credit Suisse’in yayınladığı bir araştırmada, piyasa değeri on milyar doları aşan büyük şirketlerde, yönetim kurullarında kadın üye olanların, olmayanlara kıyasla yüzde 26 daha iyi performans gösterdiği bildirilmiştir.

Gerzema ve D’Antonio’nun araştırması, Walkow ve Jacobs’un bildirimleriyle birleştirildiğinde, kadınların yönettiği kurumların tüketicilere, iş arkadaşlarına ve yatırımcılara daha çok güven verdiği yönündedir. Kadınların daha iyi dinleyici olması ve empati kurması, özellikle kriz dönemlerinde özel ve kamu kurumlarına kaybedilen güvenin kazanılmasında etkili olabilmektedir. Kadınların sivil toplum kuruluşlarında, özellikle insan ihtiyaçlarına olan duyarlılıkları nedeniyle, çok daha başarılı oldukları bildirilmektedir. Finansal kararlarda kadınların erkeklere kıyasla daha az risk alma eğiliminde olduğu ise bilinir. Buna rağmen aynı işi yapan kadınların erkeklerden daha az kazandığı, büyük şirketlerin yönetim kurullarında ABD’de bile beş erkeğe karşılık bir kadından daha düşük bir temsil oranı olduğu da bir gerçektir. Bu sayının Türkiye’de çok daha düşük olduğunu belirtmeye ise (% 12,7) ihtiyaç yoktur.

Gerzema ve D’Antonio’nun araştırmasına katılan erkeklerin yüzde 62’si de, erkeklerin uygulamalarından memnun olmadıklarını dile getirmiş ve kadınlara özgü çözümlerin günümüz dünyasının sorunları konusunda daha yararlı olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu da, çağdaş iş ve hayat koşullarında yetişen kız çocuklarının, erkek çocuklardan daha az şanslı olmadıklarını göstermektedir.

Sonuç

Sadece romantik nedenlerle ve moda olduğu için değil, iş hayatının somut ve duru gerçekleri açısından da, dengeli bir sayıya ulaşmaya kadar pozitif ayrımcılığa yönelmenin yerinde olduğu görülmektedir. Gerzema ve D’Antonio’nun araştırmasına konu olan sıfat dağılımının mutluluk, başarı ve ahlak konusundaki yansımaları “İhtiyaçlar Üçgeninde Cinsiyetin Rolü” yazısının konusu olacaktır.

SANAYİ-İ NEFİSE MEKTEB-İ ALİSİ, MEKTEB-İ SANAYİ-İ NEFİSE-İ ŞAHANE'DEN MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ'NE: 135. YIL

Mimar Sinan Üniversitesi Hakkında Genel Bilgiler:

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, eğitim verdiğimiz alanların gereği olarak şehir hayatının en yoğun yaşandığı bölgelerde konumlanmıştır. Bu özelliğiyle kültür-sanat ortamının odağındaki kent üniversitesi olarak ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Üniversitemiz binaları Beyoğlu, Beşiktaş ve Şişli olmak üzere üç ilçede yer almaktadır. Üniversitemizde 3 fakülte, 1 konservatuar, 1 meslek yüksekokulu ve 3 enstitüde eğitim öğretim hizmeti verilmektedir.

Güzel Sanatlar Fakültesi: Yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden Resim, Heykel, Grafik Tasarım, Seramik

ve Cam Tasarımı, Geleneksel Türk Sanatları, Tekstil ve Moda Tasarımı, Sahne Dekorları ve Kostümü, Fotoğraf, Sanat Eserleri Konservasyonu ve Restorasyonu bölümleri ve merkezi sistemle öğrenci kabul eden Sinema-TV Bölümü ile servis bölümü olarak kurulmuş bulunan Temel Eğitim Bölümü.

Mimarlık Fakültesi: Merkezi sistemle öğrenci kabul eden Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama Endüstri Ürünleri Tasarımı ve İç Mimarlık bölümleri.

Fen ve Edebiyat Fakültesi: Merkezi sistemle öğrenci kabul eden Arkeoloji, Felsefe, Fizik, İstatistik,

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Güzel Sanatlar Akademisi (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) – 1930 öncesi

Matematik, Sanat Tarihi, Sosyoloji, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri ile pedagojik formasyon eğitimi veren Eğitim Bilimleri bölümü.

Meslek Yüksekokulu: Merkezi sistemle öğrenci kabul eden Giyim Üretim Teknolojisi Programı, Mimari Restorasyon Programı.

Taşınabilir Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Yüksekokulu

Devlet Konservatuvarı: Yetenek sınavı ile öğrenci

kabul eden Devlet Konservatuvarımız, Müzik Bölümü (Kompozisyon ve Orkestra Şefliği, Yaylı Çalgılar, Piyano, Arp, Gitar, Üfleme ve Vurma Çalgılar), Sahne Sanatları Bölümü (Opera, Tiyatro, Bale) ve Müzikoloji Bölümü'nü (Genel Müzikoloji, Etnomüzikoloji ve Folklor) içermektedir.

Rektörlüğe bağlı bölümler: Enformatik bölümü

Enstitüler: İlgili Ana Sanat/Bilim Dallarının lisansüstü programlarını organize eden Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Güzel Sanatlar Enstitüleri. Ayrıca

Üniversitemiz bünyesinde 26 Araştırma ve Uygulama Merkezi faaliyet göstermektedir.

Mimar Sinan Üniversitesi'nin Kısa Tarihçesi:

Sanayi-i Nefise Mekteb-i Âlisi (resmî adı Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şâhâne) 1883 yılında Osman Hamdi Bey öncülüğünde bugün İstanbul Arkeoloji Müzeleri içerisindeki Eski Şark Eserleri Müzesi'nin bulunduğu binada açılmıştır. O dönemde Ticaret Nezareti'ne (1886'dan sonra Maarif Nezareti'ne) bağlı olan ve 20 öğrenciyle açılan bu okulda re-

sim, heykel, mimarlık ve hakkâklık (oymacılık) dersleri verilmiştir. Sanayi-i Nefise Mekteb-i Âlisi, 1927-28'de Sanayi-i Nefise Akademisi, 1928-68 yılları arasında Güzel Sanatlar Akademisi, 1968'den 1983'e kadar İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, 1982 yılında Yüksek Öğretim Yasası ile Mimar Sinan Üniversitesi adını almış, 2004 yılında ise bu gün kullanmakta olduğu Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adını almış ve eğitimini sürdürmektedir. 1910 yılında Osman Hamdi Bey' in ölümünden sonra müdürlüğe kardeşi Halil Edhem Eldem getirilmiştir. Başlangıçta yalnızca erkek öğrenci kabul eden okulun bünyesine, 1914'te İnas (Kız) Sanayi-i Nefise Mektebi adıyla kurulan okulun da bünyesine katılması ile birlikte 1926 yılında kurum karma eğitime geçmiştir. 1923 te Tezyinat (Süsleme) Bölümü kurulmuş, 1929-32 yılları arasında Seramik, İç Mimari, Grafik ve Afiş Atölyeleri, Tezyinat Bölümü'nün uzmanlık dalları olarak faaliyete geçmiştir.

Akademi'nin 1883'te eğitime başladığı ilk yıllarda atanan hocalarından mimar Alexandre Vallaury, ressam Valeri, heykeltıraş Osgan Efendi uzun yıllar kurumda ders vermişlerdir. Atölye sorumluluklarının Türk hocalara verilmesi daha geç bir tarihe rastlar, ilk hocaların emekli olmasından sonra Heykel atölyesi 1914'te İhsan Özsoy'a, resim atölyeleri 1915'te Ömer Adil, İbrahim Çallı ve Hikmet Onat'a, mimarlık atölyesi de gene aynı yıl Vedat Tek'e verilir.

1933 Üniversite Reformu sırasında pek fazla müdahale edilmeyen akademi, yine de, büyük bir kadro yenileşmesine ve değişikliğine gitmiştir. Resim Bölümü Başkanlığı' na Leopold Levy' nin getirilmesi, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cemal Tollu, Sabri Berkel, Ali Çelebi, Nurullah Berk, Zeki Faik İzer gibi adların bölüm kadrolarına katılması, Heykel Bölümü Başkanlığı' na Rudolf Belling' in getirilmesi, Bruna Taut ve Robert Vorhölzer gibi ünlü isimlerin de Mimarlık Bölümü ve Başkanlığı' na getirilmeleri 1936-37 yıllarına rastlar.

*Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'nin Kurucusu
Osman Hamdi Bey*

36 yıl kadar yönetmeliklerle idare eden Akademi, 1969'da 1172 sayılı Devlet Güzel Sanatlar Akademileri Yasasının kabulü ile yeni bir statüye kavuşur. Bu

yasa Akademi' ye bilimsel özerklik kazandırır. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi adı altında etkinliğini sürdüren kurum, 1969 yılında Sami Şekeroğlu tarafından kurulan Türk Film Arşivi, Güzel Sanatlar Akademisine bağlanarak, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Film Arşivi adını alır.

1972 yılında Özel yüksek okulların devletleştirilmesi sürecinde, Mimarlık Yüksek Okulu ile Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu Akademi ye bağlanır.

1976 yılında İDGSA Film Arşivi, Sinema-TV Enstitüsü ve Bölümüne dönüşerek Gayrettepe'de inşa edilen yeni binasına taşınır ve Üniversite düzeyinde Sinema-TV öğretim programı diploması veren ilk kurum olarak eğitim-öğretim hayatındaki önemli bir görevi üstlenir. Bu gün de ülkemizin tüm sinema mirası, 1962 yılından bu güne gönüllü olarak Uluslararası Film Arşivleri Federasyonu (FIAF) üyesi olan, 1982 yılında Sinema-TV Merkezi'ne dönüştürülen günümüzdeki adıyla Prof. Sami Şekeroğlu Sinema-TV Merkezi'n de korunmaktadır.

Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi' nin ilk binası. Günümüzde İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ne bağlı olan Eski Şark Eserleri Müzesi Binası.

Güzel Sanatlar Akademisi (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) Resim Ayölyesinde İbrahim Çallı ve öğrencileri

Yine aynı yıl İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Mimarlık Bölümü bünyesinde Şehircilik Araştırma Enstitüsü ile Türk Mimarisi Araştırma ve Restorasyon Enstitüsü kurulur. Yüksek Dekoratif Sanatlar Bölümü'ne bağlı Endüstri Tasarımı Araştırma ve Yayın Enstitüsü ile Geleneksel Türk El Sanatları Bölümleri kurulur ve eğitime başlar.

1977 yılında Fotoğraf Enstitüsü kurulur ve Üniversite düzeyindeki ilk Fotoğraf eğitim programı başlar.

4.11.1981 tarihinde kabul edilen 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ve bu kanunun gereği olarak, 20.7.1982' de çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname ile İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Mimar Sinan Üniversitesi adını alır. Güzel Sanatlar Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'n den oluşan Üniversite, daha önce Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olan Devlet Konservatuarı'nın da bünyesine katılmasıyla birlikte önemli bir boyut ve düzey kazanır.

1988 yılında Meslek Yüksekokulu, 1998 yılında Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde Temel Eğitim Bölümü, 1999 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Rektörlüğü Enformatik Bölümü,

2006 yılında Fen ve Edebiyat Fakültesine bağlı Felsefe Bölümü, 2010 yılında Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde Sanat Eserleri Restorasyonu ve Konservasyonu Bölümü ,

2013 yılında Taşınabilir Kültür varlıkları yüksek Okulu, 2014 yılında Güzel Sanatlar Enstitüsü kurulmuştur.

MSGSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi

Atatürk'ün emri ile 20 Eylül 1937 tarihinde, Dolmabahçe Sarayı Veliaht Dairesi'nde kurulan İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, türünün Türkiye'deki ilk örneğidir. Müze koleksiyonu 11000 eserden oluşmaktadır. 19. yy.'nin ortalarından günümüze kadar olan bir dönemi kapsayan bu koleksiyon, Türk sanatının en önemli yapıtlarını içermektedir. Ayrıca

Prof Nurullah BERK Güzel Sanatlar Akademisi Resim Atölyesinde öğrencileri ile birlikte 1960

Bruegel, Bonnard, Derain, Levy, Marquet, Picasso, Utrillo, Vlaminck gibi ünlü sanatçıların eserleri de koleksiyonunun önemini artırmaktadır.

Tophane-i Amire Kültür ve Sanat Merkezi

Kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1453-1470 yılları arasında inşa edilmiştir. Fatih Sultan Mehmed'in

inasını başlattı Tophane-i Amire'ye II. Bayezid ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde çeşitli yapılar eklenmiştir. Üniversitemiz tarafından restore edilen bina, 1998 yılından itibaren bir Kültür ve Sanat Merkezi olarak çeşitli sanatsal etkinlikler ve sergiler için kullanılmaya başlanmıştır.

Akademi Hocaları Şişli Atölyesinde 1. Dünya Savaşı Konulu eserlerini üretiyor.

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

Yeditepe Üniversitesi, en geniş yelpazede uluslararası standartlarda akademik programları, laboratuvarları ve merkezleri ile bir araştırma üniversitesi olmasının yanında akademik kadrosu, sosyal imkânları, yabancı dil eğitimi ve kampüs olanaklarıyla; yenilikçi ve dinamik yapısıyla Türkiye'nin eğitimde de öncü üniversitesi olma misyonunu sürdürmektedir.

1996 yılında İstanbul Eğitim ve Kültür (İSTEK) Vakfı tarafından kurulan Yeditepe Üniversitesi, düşünen, sorgulayan, kültürel değerlerine sahip çıkan, kimlikli ve uluslararası niteliklere sahip öğrenciler yetiştirmektedir. “Atatürk Rönesansını Devam Ettiren Üniversite” sloganıyla yola çıkan Yeditepe Üniversitesi, yaptığı bilimsel çalışmalarla toplum yararına projeler geliştiren, iş dünyasına etkin ve yetkin mezunlar kazandıran, başarılı öğrencileri, sosyal-kültürel-sportif-sanatsal bakışı ile Türkiye'deki vakıf üniversitesi algısını değiştirmiştir.

Türkiye'nin en büyük vakıf üniversitelerinden biri olan Yeditepe Üniversitesi; Dış Hekimliği, Eczacılık, Eğitim, Fen-Edebiyat, Güzel Sanatlar, Hukuk, İktisadi ve İdari Bilimler, İletişim, Mimarlık, Mühendislik, Sağlık Bilimleri, Tıp ve Ticari Bilimler olmak üzere 13 fakülte ve 1 Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu'nda toplamda 64 lisans; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Eğitim Bilimleri, Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler enstitüleri bünyesinde 80 yüksek lisans düzeyinde ve 36 doktora programında, 851 akademisyeniyle eğitim vermektedir. Türkiye'nin en geniş alanda akademik faaliyet gösteren vakıf üniversitesi olan Yeditepe Üniversitesi, 19000 lisans, 4000 yüksek lisans ve doktora öğrencisi ve 40000 mezunu ile en büyük vakıf üniversitelerinin başındadır.

Öğrencilerine çift ana dal, yan dal ve yurtdışı eğitim olanakları sunarak onları gelişen dünyanın gerekliliklerine uygun bir eğitim ile buluşturan Yeditepe Üniversitesi, başarılı öğrencileri; başarı oranlarına göre yurtdışı eğitimi, yüksek lisans, ücretsiz konaklama ile ödüllendirmektedir. Yeditepe,

aynı zamanda yeşillikler içindeki kampüsü, kampüs ortamındaki 44 öğrenci kulübü, 57 spor takımı ve yaptığı sosyal sorumluluk projeleriyle öğrencilerin kendilerini farklı alanlarda kendilerini geliştirme ve ifade etmelerine de olanak sağlamaktadır. Kampüs içinde 4 bin 200 kapasiteli öğrenci yurtları mevcuttur.

Yükseköğretim kurulu bursları, başarı bursları ile yüzde 60 bir başka ifadeyle 11000'nin üzerinde öğrenci farklı burs imkânlarından yararlanırken toplamda tam bursluluk karşılığı yüzde 42'ye ulaşmıştır.

Eğitim dili İngilizce olan üniversitede ayrıca yedi farklı dilde ikinci bir yabancı dil imkânı sunmaktadır. Avrupa, Amerika, Rusya ve Uzakdoğu başta olmak üzere dünya genelinde 700'ü aşkın Erasmus+ anlaşması ile farklı fakültelerden ve bölümlerden öğrenci ve öğretim üyesi değişimlerinin yanı sıra üniversiteler arasında ortak araştırmalar yürütülmektedir. Vakıf üniversiteleri içinde Erasmus ve değişim programları ile en fazla yabancı öğrenci değişimi yapan üniversitesi olarak bayrağı elinde tutan Yeditepe, bu yıl Eczacılık, Sağlık Bilimleri, Tıp, Dış ve İşletme Fakültelerini içine alan Houston Methodist Global ile yaptığı Akademik İşbirliği Anlaşması'yla da bu yönde attığı adımları gün geçtikçe büyütmektedir. Kanada, Amerika ve Avrupa'da yürüttüğü çift diploma programlarının her yıl sayıları artmaktadır.

Dünyada 80 bin kütüphanenin üye olduğu OCLC'in (Online Computer Library Center) üyesi olan “Bilgi Merkezi” sayesinde Yeditepe Üniversitesi öğrenci-

leri, birçok kaynağa elektronik ve geniş kitap koleksiyonuna haftanın her günü 24 saat ulaşmaktadır.

Yeditepe Üniversitesi'nde, 2006 yılında ise bilimsel bilgi ve deneyimin, teknoloji ve ekonomik değere dönüşümünü sağlamak amacıyla ilk Teknoloji Transfer Ofisi kuruldu. Bugüne kadar 153 TÜBİTAK, 25 Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kurumlar, 15 Bilim ve Sanayi Bakanlığı-San-Tez destekli proje üretildi. 51 TÜBİTAK, 1 Avrupa Birliği, 4 Tarım ve Gıda Hayvancılık Bakanlığı, 4 Bilim ve Sanayi Bakanlığı ve 8 diğer kurumlar olmak üzere 68 aktif proje de yürütme çalışmaları devam etmektedir. Bünyesindeki doktora programlarıyla özel sektör ve sanayi işbirliği içerisinde tez çalışmaları sürdürülürken, projelerin ve işbirliklerinin sonucu 64 ulusal, 153 uluslararası patent başvurusunda bulunuldu. Kendi içinde patent ofisi bulunan üniversitede alınan patentlerin ticarileştirilme çalışmaları başlamış olup; üretim safhasına geçildi.

Araştırma üniversitesi olarak 8 Araştırma ve Uygulama Merkezi ile 181 laboratuvar ve atölyede eğitim yanında bilimsel çalışmalar yürüten Yeditepe Üni-

versitesi, sanayi ve topluma dönük katkılarını artırmaktadır. Bu çalışmaları gerçekleştirdiği bazı merkez ve laboratuvarlar: diğer üniversitelere de katkı veren deneysel araştırmalar merkezi (YÜDETAM), herkese hizmet veren ilaç ve zehir bilgi danışma birimi (YİZDA), tüm sanayiye açık kalibrasyon laboratuvarları (YUKAL), Merkez ARGE ve Analiz Laboratuvarları (YUAGAM), kozmetik analiz laboratuvarı (YUKOZ), iletişim fakültesi iletişim ajansı (ILA), genetik laboratuvarları, bitki ve su analiz laboratuvarları, finans ve simülasyon laboratuvarı, toprak ve gübre analiz laboratuvarı, nanoteknoloji laboratuvarları olarak sayılabilir. Araştırma çıktılarını ticarileştirmek, akademisyen ve öğrencilerimizin şirket kurmaları için teşvik etmek amacıyla "Yeditepe Kuluçka Merkezi" 2016'da kurulmuştur.

Kendi enerjisini üretmeye başlayan Yeditepe Üniversitesi, İstanbul'da gerçekleştirilen en büyük çatı uygulaması özelliğine sahip olan güneş paneli sistemini hayata geçirdi. Bu anlamda, Yeditepe Üniversitesi gelişen teknolojiler çerçevesinde ilkleri yapma yönünde ulusal alanda öncülük etmeyi bir misyon edinmiştir.

AVRUPA'DA GÖÇ VE GÖÇMEN SORUNSAĞI:

SÖYLEMLER VE UYGULAMALAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

✎ Dr. Elif Çetin*

2015 senesi içinde 1 milyona yakın göçmen ve sığınmacının Avrupa'ya gelişi karşısında birçok Avrupa Birliği (AB) ülkesinin sergilediği 'öğrenilmiş çaresizlik' benzeri tutum, yaşlı kıtanın siyasi liderlerinin göç ve göçmenlere yönelik uzun vadeli politikalar üretmedeki başarısızlığını bir kez daha gözler önüne serdi. Avrupa'daki kimi çevrelerde bu durum başa çıkılması oldukça güç bir gelişme olarak algılandı ancak 1 milyon sığınmacı ve göçmenin ne anlam ifade ettiğini ufak bazı kıyaslamalarla netleştirmek faydalı olacaktır. Örneğin, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin Eylül 2016 tarihinde yayınladığı raporuna göre Suriye'de 2011'de patlak veren iç karışıklığın etkisiyle bugüne kadar 11 milyon civarı Suriyeli evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Bu Suriyelilerin 4.8 milyonu Türkiye, Ürdün, Lübnan, Mısır ve Irak gibi bölge ülkelerine geçiş yaparken 6.6 milyonu ise kendi ülkelerinde evlerinden sürgün edilmiş bir hayat yaşamaktadırlar. Rakamlar, sadece Suriyeli sığınmacılar yönünden bakıldığında dahi, toplam nüfusu 500 milyonu aşan Avrupa'nın 2015'de toplam olarak aldığı 1 milyon göçmen ve sığınmacının aslında oldukça sınırlı sayıda olduğunu ortaya koymaktadır. Öyleyse neden çoğu Avrupa ülkesinde göç ve göçmenler konusu yoğun çekinceler ve tartışmalar yaratarak siyasi gündemin üst sıralarında yer almaktadır? Bu inceleme yazısı, kısaca bu soruyu yanıtlamaya yöneliktir.

Avrupa ülkelerinin göç konusuna yaklaşımı II. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan neo-liberal ekonomik düzen ve üretim sistemlerinin yarattığı ek iş gücü ihtiyacı ve ulusal kimliği korumaya kaygıları arasına sıkışmış, ikilemler içeren bir sürecin

sonucu olarak gelişmeye başladı. 1970'lerin ortalarına kadar durum böyleyken, 1990'larda Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve akabinde Sovyetler Birliği ve Yugoslavya'nın dağılmasını takiben oluşan belirsizlik ortamında, ekonomik ve siyasi istikrardan yoksun bölgelerden, sanayileşmiş ama nüfusu hem yaşanmakta hem de azalmakta olan Batı Avrupa ülkelerine doğru bir göç dalgası oluştu. Aynı dönem içinde, yasal yollarla Avrupa ülkelerine sığınmacı veya ekonomik göçmen olarak yasal yollarla gelişin de zorlaşmasıyla yasadışı göç sorunu Avrupa genelini etkiler bir konuma geçti. Sınır kontrol politikalarının sertleşmeye başlamasının beklenmeyen bir sonucu olarak ortaya çıkan yasadışı göç ve insan kaçakçılığıyla mücadele için Avrupa genelinde koordineli bir çabadan ziyade farklı ülkelerin ulusal düzlemde girişimleri olmuştur. İtalya, Yunanistan ve İspanya gibi Akdeniz'e kıyısı olan, iç denetleme mekanizmaları yeterince oturmamış ve/veya kayıt dışı ekonominin boyutlarının geniş olduğu ülkeler yasadışı yollarla Avrupa'ya girişin yapıldığı noktalara dönüşmüştür. Bununla birlikte, Fransa, Almanya ve İngiltere gibi daha iç kesimde veya kıta Avrupa'sından bağımsız konumda olan ülkeler ise kayıt dışı göçmenlerin transit geçiş yaptığı ülkeler konumuna geçmeye başlamışlardır. Bu durum, Avrupa ülkeleri içinde bir ayrışmaya yol açmış, farklı ülke 'bloklarının', birbirlerini üstlerine düşen sorumluluğu yerine getirmemekle suçlamasına neden olarak göç alanında ortak siyaset üretmelerini zorlaştırmıştır.

2000'lerin gelişiyile birlikte göçün güvenlik boyutu Avrupa'da daha fazla tartışılır konuma geçti. Amerika Birleşik Devletle-

*Cambridge Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası Çalışmalar Bölümü; Von Hügel Enstitüsü, Cambridge, İngiltere

ri'nde 11 Eylül 2001'de ve sonrasında İstanbul (2003), Madrid (2004) ve Londra (2005) gibi metropollerde El Kaide militanlarınca gerçekleştirilen terör saldırılarının da bu gelişmede payı olmuştur. Avrupa toplumlarında ulusal güvenliğe ilişkin kaygılar artarken, yabancı uyruklulara- ve özellikle Müslümanlara- yönelik algılar şüphe ve önyargı etkisinde daha olumsuzlaşmaya başlamıştır. Aynı dönem içinde, halk arasında oluşan korku ve şüphe ortamından beslenen ve oy kaygılarıyla yabancılara yönelik endişeleri daha da tırmandıran söylemler kullanan göçmen karşıtı, aşırı sağ ve popülist partilerin Avrupa'daki siyaset sahnesinde yer yer merkez sağ hükümetlerin koalisyon ortağı konumuna da geçerek daha aktif bir rol oynadıkları da görülmektedir.

2000'li yıllarda Avrupa'nın göç konusuna yaklaşımında belirginleşen başka bir husus ise, komşu bölgelerdeki ülkelerle sınır güvenliği ve kontrolü konularında daha fazla ve geniş kapsamlı ortaklık geliştirmeye yönelik çabalarıdır. Avrupa'nın, Doğu ve Güney Akdeniz ile Orta Doğu ülkelerini hedef alarak sınır güvenliğini etkinleştirmeye yönelik çabalarının aslında yeni olmadığını ve 1970'lerde Avrupa Ekonomik Topluluğu döneminden beri var olduğunu vurgulamamız gerekir. 1970'lerden 2000'lere kadar olan dönemde farklılaşan ise bu çabaların Avrupa-Akdeniz Ortaklığı (Euro-Mediterranean Partnership) ve Avrupa Komşuluk Politikası (European Neighbourhood Policy) gibi siyasi platformlara taşınarak daha kurumsal ve sistematik bir çerçeveye sokulmuş olmasıdır.

İstenmeyen göçmen ve sığınmacıların Avrupa sınırlarına girmeden durdurulması esasına dayanan politikalar oldukça geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Sınır güvenliğini uzaktan korumaya yönelik adımlar havayolu taşımacılık firmalarına, yolcuların seyahat belgesi ve vizelerini denetleme sorumluluğu getiren uygulamalardan başlar, yasal kimlik/seyahat belgesi ve ulaşım yöntemlerini kullanmadan Avrupa'ya gelen göçmen ve sığınmacıların, sınır dışı edilmeleri halinde transit geçiş ülkelerinin onları geri kabul etmesini sağlayan anlaşmalara kadar uzanır. Avrupa Birliği- Türkiye arasında Mart 2016'da imzalanan Ege'de çoğu zaman göçmenlerin hayatlarını kaybetmelerine neden olan insan kaçakçılığı ağını kırmayı ve Türkiye'nin AB'ye yasadışı geçişlerdeki 'transit' konumunu ortadan kaldırmayı hedefleyen mutabakat, Av-

rupa'nın yük ve sorumluluk paylaşma çabalarının yakın dönemdeki bir örneğini oluşturmaktadır. Gözden kaçırılmaması gereken bir husus ise bu tarz geri kabul anlaşmalarının, gerektiği şekilde uygulandıkları takdirde bile ancak kısa ve orta vadeli bir çözüm sunabildiğidir.

Genel olarak, Avrupalı kanaat önderleri maalesef göçmen ve sığınmacı meselelerine siyasi çıkarları uğruna insan odaklı bir yaklaşım getirememekte ve konuyu rakamlar üzerinden ele alarak, Avrupa'ya gelen kişilerin sayısının nasıl minimumda tutulacağı konusuna odaklanmaktadırlar. Farklı göçmen kategorilerine yönelik siyasi söylem ve uygulamalar arasında neredeyse uçurum sayılabilecek farklılıklar oluşmuş haldedir. Nitelikli iş gücüne kapılar temkinli de olsa açık tutulurken, AB dışı ülkelerden gelen az nitelikli ve nitelsiz işgücünün yasal yollarla Avrupa'da varlık bulması çok zorlaşmış, bununla birlikte yine Avrupa'da mülteci statüsüne kavuşmak-ülkeden ülkeye bazı farklı uygulamalar olmakla birlikte- bir hayli çetrefilli ve uzun süreçlerden geçerek ancak mümkün olabilmektedir.

Göçmen ve sığınmacılara yönelik uzun soluklu politikalar üretebilmenin ön koşullarından biri, göç konusunda Avrupa toplumlarının belli kesimlerinde derin bir endişe yaratan kutuplaştırıcı siyaset dilinin bir kenara bırakılmasıdır. Merkez sağ ve sol partilere bu anlamda büyük sorumluluk düşmektedir. Sağduyulu ve birleştirici siyaset diline ek olarak, bireyleri ekonomik göçmen ve sığınmacı durumuna getiren koşulların ne olduğunun tespit edilip hedef alındığı politikalar da ayrıca üretilmelidir. Avrupa Birliği ülkelerinin, günümüzde işletmeye çalıştığı Schengen sisteminin artık mevcut ihtiyaçları karşılayamadığı ve radikal bir revizyona tabi tutulması, ya da yerine başka bir sistemin konması gerekliliği ortadadır. Bunu gerçekleştirebilmek için ise AB ülkelerinin şu anda-kinden daha fazla bir siyasi ve ekonomik yatırım yapmaları gerekmektedir. 2015-2016 döneminde sınır güvenliğini sağlamak adına Schengen sisteminin dışına çıkıp karşılıklı sınır kontrolleri başlattıkları görülen AB ülkelerinin, göç politikalarını uyumlu hale getirebilmek için geniş kapsamlı yatırım yapmaya yönelik siyasi iradeyi sergileyip sergileyemeyecekleri konusunda ise ortada halen çok sayıda soru işareti bulunmaktadır.

MİLLÎ İRADE VE ÜNİVERSİTELER

✎ Prof. Dr. Hikmet ÖKSÜZ*

15 Temmuz 2016 gecesı ülkemizin dirlik ve düzeni ile millî irademizin tecelli ettiği demokrasimiz milletimizin değerlerinden kopuk, hıyanet ruhuna sahip kişiler (FETÖ) tarafından darbeye maruz bırakılmak istenmiştir. Bu kast, hıyanet ve kalkışmaya milletimiz birlik ve beraberlik duygusu ve tarihinden getirdiği vakur duruşuyla direnç göstermiş, hıyanet odaklarının kirli oyununu bozmuştur.

Türk milleti; Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN liderliğinde demokrasisine sahip çıkmış ve bağrından çıkartmış olduğu ordu ve emniyet güçlerinin sağduyusu ve kahramanlığı ile kamu düzenini yeniden tesis edip, hukuk devleti normlarını işler kılarak, tüm dünyaya hem asaletini bir kez daha göstermiş hem de ne kadar demokrat bir ruha sahip olduğunu ispat etmiştir.

Bu kirli süreci Türk milletinin önüne çıkartan FETÖ, onlarca yıl süren sinsi hazırlıkla devlete sızmanın yaratmış olduğu özgüvenle kendini akıldışı bir yöntemle dışa vurmuştur. Siyasî hırs gözleri karartmış, oradan ihanete varan bir tablo ortaya çıkartmıştır. Öyle büyük bir ihanet ki; bunun içerisinde yer alanlar milletin silahını asıl sahibine doğrultmuş, sonuç

alamayacaklarını anlayınca da varlık gayesi ve yetiştirilme biçimi gereği mücadele etmeleri lazım gelen ülkelere kaçıp sığınmayı, iltica etmeyi onurlarına yedirmişlerdir. Türk tarihi ve onun içerisinde şekillenen 2200 yıllık ordu geleneği böyle zelil bir durum yaratmamıştır.

Türk demokrasi tarihinde devletin kolluk güçleri tarafından siyasî erke karşı zaman zaman darbe teşebbüsleri ve uygulamaları olmuştur. Osmanlı devrinde 1913 Bab-ı Âli Baskını, Cumhuriyet döneminde 27 Mayıs 1960 ve 12 Eylül 1980 darbeleri ve 28 Şubat 1997 post-modern darbe yöntemi tarihsel hafızamızda saklıdır. Elbette bunların tamamının meşruiyeti sorgulanacak niteliktedir. Bununla birlikte 15 Temmuz 2016 tarihinde teşebbüs edilen darbe girişiminin meşruiyet sorgulaması bir tarafa, işgal yöntemiyle gelişmesi ve dış müdahaleye açık bir zemin yaratması toplumsal bellekte derin izler bırakacak mahiyettedir. Bu teşebbüste İstiklâl ruhunu, millî irade kavramıyla taçlandırarak temellendirmiş olan Türk milletinin en yüce kurumu Türkiye Büyük Millet Meclisi hedef seçilmiş, tarihinde hiçbir düşman askerinin kurşununa maruz kalmamış bu kurum, onun iradesiyle kurulmuş bir ordunun gözü

*Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

dönmüş, kalbi kararmış ve yeminini çiğnemiş men-supları tarafından ateş hattına konmuştur.

“İstiklâl İstikbaldir” şiarıyla hareket ederek Türk İstiklâl Harbini yönetip neticelendiren ve sonunda “Gazi” unvanını alan TBMM, “Hakimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir” esasına dayanılarak kurulmuştur. Bu özellikleriyle Türk milletinin kalpgâhı olan bir müessesenin hedef alınması ve ona güç veren milletimizin yok farz edilmesi 15 Temmuz darbe girişimini planlayanların ne kadar karanlık, meş’um zihniyete sahip olduğunu göstermektedir

Bilimsel bilginin oluşturulduğu, özgür düşüncenin geliştirildiği yerler olan üniversiteler, bu tür menfur girişimlerin karşısına dikilecek abidevi kurumlardır. 15 Temmuz sürecinde Türk üniversitelerinin, bağlı olduğu Yüksek Öğretim Kurulu öncülüğünde, önemli bir sınav verdiği aşikârdır. Bu kararlı duruş, yurt içine olduğu kadar her türlü kara propaganda-ya rağmen yurt dışına da yansıtılmaktadır. Bundan

sonraki süreçte böylesi bir tablonun oluşmaması için toplumsal gelişmenin dinamosu konumunda olan üniversitelerin en yüksek dikkat seviyesinde bulunmaları zaruridir. 7 milyon 300 bin öğrencinin yetiştirildiği bu kurumlarda en büyük hassasiyetin bilimsel bilgiyle donatılmış insanlar yetiştirmek olduğu açık bir gerçekliktir. Bu aynı zamanda üniversitelerin varlık sebebidir.

Yükseköğretim sistemimizin aynı zamanda ahlâklı kişiler üretmesi gerekir. Ahlâklı kişiler yetiştirmek, Türk milletinin ve üniversitelerimizin en önemli görevidir. Ülkemizin bağımsızlığı, siyasetinin gayr-ı millî unsurlarca şekillendirilebilir olmaktan kurtulmasına bağlıdır. Bunun için de bilgiyi, dolayısıyla da algıyı küresel ölçekte yönetebilecek kadrolara ihtiyaç vardır. Çünkü ancak bilgiyi kullanarak düşünebilenler politikayı stratejiye, stratejiyi projeye dönüştürebilir. Ve ancak bu şekilde yetişmiş kadrolar ülkemiz ve dolayısıyla daha iyi bir dünyanın inşasında öncülük edebilirler.

“

Türk üniversiteleri, bilim kurumlarına yakışır bir şekilde 15 Temmuz 2016'da olduğu gibi millî varlığına kastedilmesine karşı koyma iradesini her zeminde ortaya çıkartma kararlılığını taşımaktadır. Bu duyarlılık ve demokrasi hassasiyeti, milletimizin değerleriyle bütünleşerek bir “medeniyet tasavvuru” olarak kendini gösterecek niteliktedir. Bu dayanak, Türk milletinin aydınlık geleceğinin de teminatıdır.

Bu türden sıkıntıların bir daha yaşanmaması için; “bilgi” ve “değer” üreterek toplumsal refleksimizi güçlü kılmak zorundayız.

Ancak bu teminat altında yarınlara güvenle bakabiliriz...

”

GENOM VE KÖK HÜCRE MERKEZİ ERCIYES ÜNİVERSİTESİ

✎ Prof. Dr. Yusuf ÖZKUL*

Erciyes Üniversitesinin (ERÜ) 7 enstitüsünde yaklaşık 9000 yüksek lisans ve 1500 doktora öğrencisi eğitim almaktadır. Ar-Ge merkezleri sayısını giderek artırmış ve 38'e ulaşmıştır. Bu merkezlerden Aşı Araştırma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde Türkiye'de ve dünyada ilk Kırım Kongo Kanamalı Ateşi hastalığı için faz çalışmaları başlamıştır. ERÜ İlaç Uygulama ve Araştırma, Nanoteknoloji, İyi Klinik Uygulamaları ve diğer alanlarda da Ar-Ge merkezlerine yatırım yapmaktadır. Bu Araştırma Merkezlerinden bir tanesi de BETÜL-ZİYA EREN GENOM VE KÖK HÜCRE MERKEZİ (GENKÖK)'dir. Bu gelişmeler ERÜ' nün vizyon ve misyonunu değiştirerek bir araştırma üniversitesi olma yolunda kararlı adımlarla ilerlemesini sağlamaktadır.

Sağlık bilimleri alanında GENKÖK Türkiye'de lider, dünyada tanınmış bir araştırma merkezi olma misyonu ile 2010 yılında temeli atılmış, 2012 yılında hizmete açılmıştır. Ağırlıklı olarak genetik ve kök hücre alanında faaliyet yapan GENKÖK aynı çatı altında yaşam bilimleri alanında 14 farklı bölümü barındıran Türkiye'nin sağlık alanında AR-GE ve üretim yapan araştırma merkezlerinden biridir. GENKÖK; Kök Hücre Araştırma ve Uygulama Birimi, Genom Araştırma ve Uygulama Birimi, GMP Laboratuvarı(kök hücre,gen tedavi süiti), Proteomiks Birimi, Bitki Biyoteknolojisi Birimi, Transgenik Birimi, Biyoinformatik Birimi, Hayvan Davranış Birimi, Deney Hayvanı Barınağı Birimi, Biyobank, Moleküler Mikrobiyoloji, Görüntüleme Merkezi, Metagenomiks Birimlerinden oluşmaktadır.

Kuruluş aşamasında ki ilk harç Betül-Ziya EREN çifti ile atılmış olup Kalkınma Bakanlığı, ERÜ, Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN), Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Organize Sanayi Bölgesi, Kayseri Ticaret Odası ve Erciyes Üniversitesi Teknopark GENKÖK'ün kurulmasında katkıda bulunmuşlardır.

Merkezimizde proje bazında çalışan 7 yabancı uyruklu araştırmacı ve idari kadronun dışında 3 Uzman, 8 Biyolog, 2 Sağlık Teknikeri, 2 Mühendis, 1 Okutman, 2 Bilgisayar İşletmeni çalışmaktadır. 52 Kök Hücre Yüksek Lisans Programı öğrencisi, 16 Biyoinformatik Yüksek Lisans programı öğrencisi, 130 araştırmacı olmak üzere 200'e yakın araştırmacı çalışmaktadır.

*Erciyes Üniversitesi - Genom Ve Kök Hücre Merkezi Müdürü

Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde Kök Hücre ve Biyoinformatik Sistemler Biyolojisi Anabilim Dalları kurulmuştur. Her iki programda GENKÖK tarafından koordine edilmekte ve 74 öğrenci eğitim görmektedir. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Genom ve Kök Hücre Merkezi yeni bir vizyon geliştirerek Gevher Nesibe Genom ve Kök Hücre Enstitüsü olarak Ar-Ge 'ye yapmış olduğu katkılarının yanı sıra mezuniyet sonrası eğitim alanında da söz sahibi olmayı planlamaktadır. Bu kapsamda hali hazırda var olan Yüksek Lisans Programlarımıza ilave olarak Moleküler Biyoloji ve Genetik, Moleküler Patoloji ve Tıbbi Genetik Anabilim Dalı ile ortak olarak

Gen Tedavisi Yüksek Lisans ve Doktora programları açılması da çalışmalarımız ve beklentilerimiz arasındadır.

Kök Hücre GMP Laboratuvarları hücresel tedavi ürünleri üreten ve bankacılığını yapan bir birimdir. Değişik dokulardan (Kemik İliği Dış Dokusu, Yağ dokusu ve Umbilikal Kord vb.) klinik kullanıma uygun cGMP standartlarında mezenkimal kök hücre üretimi yapılmaktadır. Ayrıca GMP Laboratuvarı içerisinde gen tedavi suiti yer almaktadır. 2012 yılında Türkiye'de Üniversite bünyesinde kurulan cGMP standartlarında ilk ve tek Gen Tedavi Ünite-

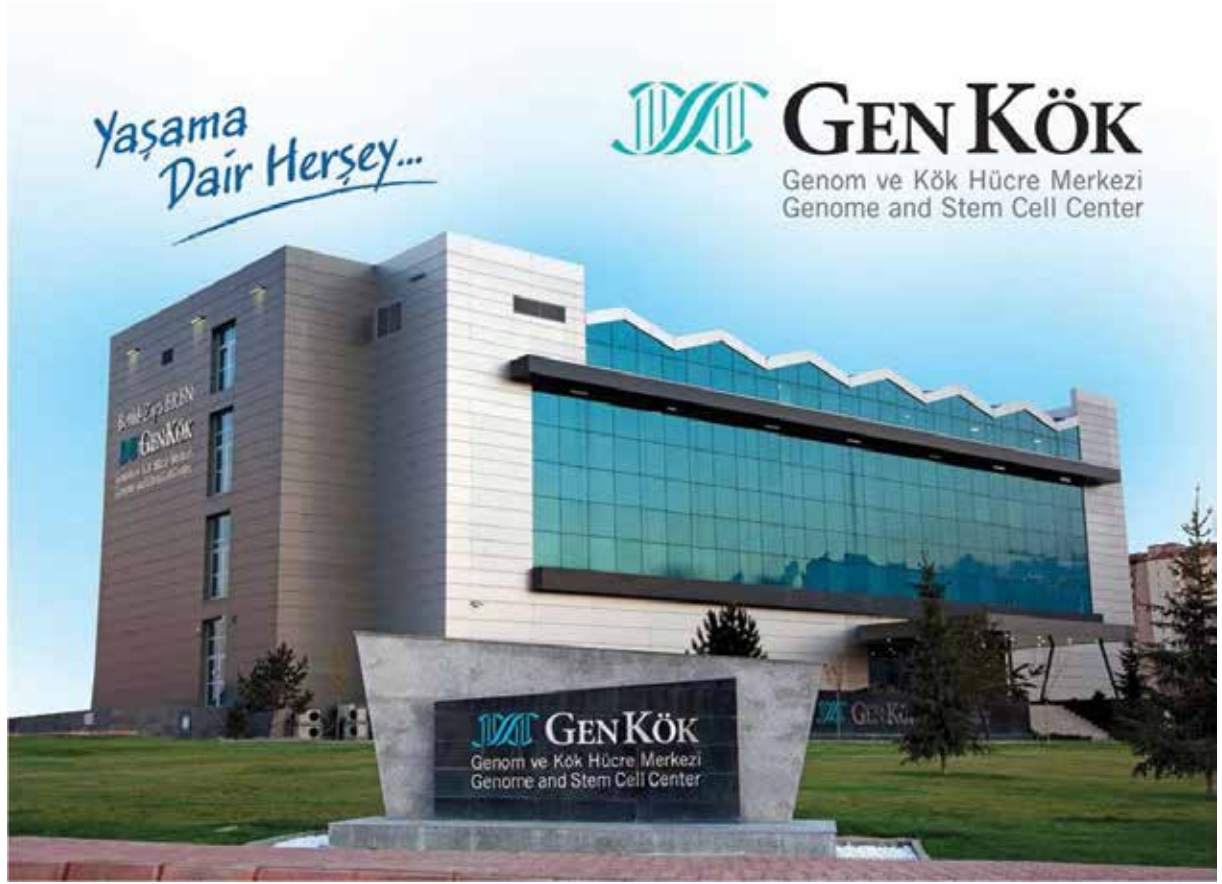

sidir. Araştırmacılar Kriyoprezarvasyon Ünitesinde saklanmakta olan çeşitli hücre hatları ile çalışmalarını yürütmektedirler. Kök hücre birimi AR-GE Laboratuvarında yer alan sorting de yapabilen Flow Sitometri (akım sitometre) cihazı ile her türlü flow analizi ve immüfenotiplendirme aşamaları yapılmaktadır.

Genom birimimizde, (Yeni Nesil Sekans, C. elegans, Aşı Geliştirme, Genom RNA, Epigenetik...) alt birimlerinden oluşmaktadır. Bu birimlerde tek hücrelilerden kompleks organizmalara kadar her türlü organizmanın DNA- RNA- Protein analizleri yapıla-

bilmektedir. Yeni Nesil Dizileme cihazları ile de ekzom gen panelleri, metagenom, küçük RNA'lar ve ekspresyon analizleri de yapılabilmektedir. Ayrıca bu birim içerisinde DNA-RNA-Protein görüntüleme sistemleri, gelişmiş bir western blot sistemi yer almaktadır.

Merkezimiz en güçlü yönlerinden birisi de Transgenik, Hayvan Bakım, Hayvan Davranış Deney Birimleridir. Bu birimler Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan ruhsatlıdır. Her türlü gen manipülasyonları, epigenetik değişimler yapılarak embriyolar oluşturulabilmektedir. Embriyolar taşıyıcı an-

nelere aktarılabilir ve doğan farelerde DNA-RNA analizler ile davranış deneyleri yapılabilmektedir.

Bitki Biyoteknolojisi biriminde ise doku kültürü yapılmaktadır. Birimimiz özellikle sert çekirdekli meyvelerde görülen (kayısı...) verim kaybına neden olan viral hastalıkların teşhisi ve yayılımının önlenmesi için yapılan çalışmalar ile öne çıkmaktadır.

Proteomiks departmanında yer alan AB SCIEX Triple TOF 5600+ cihazı ve protein örneklerinin hazırlanmasında gerekli diğer laboratuvar alt yapısı ile özellikle shotgun proteomik çalışmaları kalitatif ve kantitatif olarak yüksek hassasiyette yapılmaktadır.

Biobankalama, merkezimizin önem verdiği projelerdendir. Bu projenin gelişmesinde Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) ve ERÜ ciddi katkılarda bulunmuştur. 2 milyon örnek kapasiteli tam otoma-

tik -80 C° DNA-RNA ve Protein saklayabilen motorize bir sistem, Doku Bankası ve Kordon Kanı (BİO-BANK) birimi ile merkezimizde çok yakın zamanda hizmet vermeye başlayacaktır. Biyobank'ta yer alan sıvı azot tankları ve diğer alt yapılar ile kan, doku, kordon kanı bankacılığı da yapılabilecektir. Birimlerimizde 2017 yılı itibarı ile 25 TUBİTAK, 147 BAP ve 13 Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları tarafından desteklenen projeler sürdürülmektedir.

Merkezimiz profesyonel bir yönetim sergilemekte ve alanında dünyaca ünlü 18 kişiden oluşan Danışma Kurulu, Yabancı Uyraklı Öğretim Üyeleri, 7 kişiden oluşan Merkez Yönetim Kurulu ve 16 adet Uluslararası Üniversite ile işbirliği anlaşmaları ile hem Türkiye'de hem de dünyada ERÜ'yü bilim alanında öne çıkarmak için elinden gelen azami çabayı göstermektedir.

TÜRKİYE'DE MÜZİK EĞİTİMİNE ULUSAL VE ULUSLARARASI PERSPEKTİFTEN BİR BAKIŞ: SORUNLAR VE ÖNERİLER

✎ Prof. Dr. Hasan Yener*

Müziğin tarihin derinliklerinden beri toplumların yaşamında önemli bir yeri vardır. Kadim zamanlardan beri insanlar duygularını çeşitli şekillerde ifade etme ihtiyacı duymuş ve bunun için müziğin mükemmel bir araç olduğunu keşfetmişlerdir.

İnsanların, müzikteki ahenkli seslerin tabiattaki uyum ve düzenle, renklerin ahenğiyle örtüştüğünü; belirli bir düzen içerisinde ve belirli aralıklarla tutturulan ritmin iş yaparken verimi arttırdığını, dolayısı ile müziğin ahenkli sesleri ve düzenli ritmiyle insan ruhuna hitap ettiğini görmesi zor olmamıştır. Toplumlar, eskiden beri, kahramanlık hikâyelerini, sevinçlerini, aşklarını, ölülerinin ardından ağıtlarını hep müzikle ifade etmişlerdir. Çeşitli duygularını uzun destanlar halinde söze dökmüş ve bunları belirli bir melodisi ve ritmi olan şarkılara dönüştürmüş, öyle icra etmişlerdir. Buna en güzel örnek bizim kendi ozanlarımız, Ortaçağ Avrupa'sının ise Troubadour, Trouvère ve Minnesinger'leridir.

Bu şekilde değişik toplum ve coğrafyalarda, değişik tarih, olay, gelenek ve göreneklere paralel olarak, farklı tınılarla gelişen müzik, değişik yerel renkleri, melodileri

ve ritimleri barındırarak, inanılmaz zenginliğe sahip bir dünya müzik mirasına dönüşmüştür. Böylece toplumların yerel müzikleri, kültür birikimlerinin önemli bir parçası olmuş, onları diğer toplumlar nezdinde tanımlayan ve tanıtan önemli bir unsur haline dönüşmüştür. Toplumların herhangi bir nedenle birbirleri ile etkileşim ve iletişim geçtiği anlarda ise birbirlerinin müziklerini duymaları ve etkilenmeleri kaçınılmaz olmuştur. Buna paralel olarak, müziğin ulusal kültür birikimimizin oluşmasında ve şekillenmesindeki yeri de ayrı bir öneme sahiptir.

Genel olarak sanatın ve özelde müzik sanatının, ulusların ve kültürlerinin diğer uluslar ve toplumlarca tanınmasındaki rolü büyüktür. Mozart, Beethoven, Chopin veya Tchaikovsky, vb. gibi birçok dünyaca ünlü bestecinin, klasik müzik alanında besteledikleri eserleri sayesinde, yalnızca kendilerinin değil, ait oldukları ulusların da

* Ankara Üniversitesi – Devlet Konservatuvarı Müdürü

dünya çapında tanınmasını ve dünya müzik sanatında saygın bir yer edinmesini sağladıklarını çok iyi bilmekteyiz. Hatta klasik müzik çerçevesinde besteledikleri bu eserlere yapmış oldukları ulusal dokunuşlarla; kendi geleneksel müziklerinden içeriye taşıdıkları melodiler, ritimler ve motiflerle, kendi ulusal tınılarını dünyaya tanıtmışlardır. Dünya çapında edinilen bu yerin ve bu yolla sağlanan tanınmanın bazen yüzyıllar boyunca sürebileceğini düşünür ve bunu ülkelerin, etkisi çok ta uzun sürmeyen ancak maliyeti büyük olan günümüz reklam çabaları ile kıyaslarsak, kazanımın ne denli önemli ve uzun vadeli olduğunu kavrayabiliriz. Bu nedenle, ülkemizin de, gerek geleneksel, gerek klasik ve gerekse sürekli değişen popüler müzik alanında, birikimi, üretimi ve icrası ile uluslararası boyutta tanınması, kabul görmesi ve hatta dünya müzik sanatının geleceğine yön vermesi Türk müzik insanlarının hedefi olmalıdır.

Her alanda olduğu gibi, müzik alanında da uluslararası arenada söz sahibi olmak, ancak, tüm yurt sathını kapsayacak şekilde iyi planlanmış, kaliteli, kapsamlı ve bilinçli bir müzik eğitimi program ve vizyonu ile mümkün olacaktır. Bunu belirleyebilmek ve bir yol çizmek için, ülkemizdeki müzik eğitiminin şu an ki durumunu incelemek, sorunlarını tespit etmek ve olası çözümleri bulup geliştirmek ve sonrasında bu plan ve programı kararlı bir şekilde uygulamak olmalıdır.

Yükseköğretimde müzik eğitimi denildiğinde, dünyada olduğu gibi, ülkemizde de, ana hatları ile üç amaca yönelik bir eğitim alanından söz edilebilir: 1. İcracılığa yönelik 2. Müzik teorisi, tarihi ve literatürünü de içine alan Müzikoloji ile şeflik ve Bestecilik alanında, müzikolog, şef ve besteci yetiştirmeye yönelik (yoğun olmasa da, müzik teknolojilerine yönelik eğitimin bulunduğunu hatırlatmakta da fayda var). 3. Orta öğretimdeki müzik derslerini vermek üzere Müzik Öğretmeni yetiştirmeye yönelik.

Her ne kadar kesin çizgilerle ayırmak her durum için söz konusu olmasa da, ülkemizde, icracılığa yönelik eğitim ile müzikolog, şef ve besteci yetiştirmeye yönelik eğitimin, devlet Konservatuvarları ve Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri kanalıyla; orta öğretimdeki müzik derslerini vermek üzere Müzik Öğretmeni yetiştirmeye yönelik eğitimin ise Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları kanalı ile verildiğini söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra Güzel Sanatlar Fakültelerinin Müzik bölümleri de müzikoloji başta olmak üzere müziğin değişik alanlarında eğitim vermektedirler.

Ülkemizde, son verilere göre, klasik batı müziği ve Türk müziği olmak üzere 39 devlet konservatuarı, 3 Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, 24 Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve 32 Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik bölümü bulunmaktadır. Söz konusu müzik eğitim kurumu sayıları çok gibi görünse de, aslında, Türkiye gibi yaklaşık seksen milyon nüfusu olan bir ülke için son derece yetersizdir. Ancak, eğitim kalitesi, yeterliği ve yetkinliği düşünüldüğünde, 39 konservatuarın bile, sanatçı adayı yetiştirmeye yönelik olarak, uluslararası düzeyde müzik eğitimi verebilecek öğretim elemanı kadrolarına sahip olup olmadıkları önemli bir soru işareti olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, ülkemizdeki müzik eğitimi açısından, bu kurumların niceliğinden çok nitelik durumu önem arz etmektedir.

Orta ve lise kısmı bulunmayan Konservatuvar ve Müzik ve Sahne Sanatları Fakültelerinin lisans eğitimine uygun yetişmiş aday öğrenci bulma sorunu

Ülkemiz konservatuarları ile Müzik ve Sahne Sanatları Fakültelerinin önemli sorunlarından biri, özellikle çalgı alanında, çalgısında lisans seviyesindeki bir eğitime başlayabilecek nitelikte adayların yok denecek kadar az olmasıdır. Bunun nedeni ise, özellikle sonradan kurulmuş olan, önemli sayıdaki konservatuarlarımızın orta öğretim kısımlarının bulunmamasıdır.

Bildiğimiz üzere, çok az sayıda konservatuvarımızın orta ve lise kısmı bulunmaktadır. Bunların orta öğretimlerinde yetişen öğrencilerin neredeyse tamamı ise yine kendi okullarının lisans kısmına devam etmektedirler. Bu nedenle, orta öğretim kısmı bulunmayan konservatuvarların çalgı alanında lisans düzeyinde eğitime uygun olarak yetişmiş aday bulması neredeyse imkânsızdır.

Bu bağlamda güzel sanatlar liselerinin, güzel sanatların çeşitli alanlarında yeteneği bulunan ve bunu geliştirmek isteyen öğrencilere lise düzeyinde eğitim vererek bunların yükseköğrenime hazırlanmalarını sağlamaları, bu liselerin kuruluş amaçları arasında sıralanmıştır. Ancak, söz konusu, klasik müzik konservatuvarlarının çalgı alanı olduğunda, (istisnalar olmakla beraber) bu liselerden mezun olan çalgı öğrencilerinin çoğunluğunun konservatuvar giriş yetenek sınavlarında aranan seviyeden oldukça uzak oldukları, yıllar içerisinde görülmüştür.

Güzel Sanatlar Liselerindeki eğitimleri sırasında dört yıl boyunca bir çalgıda eğitim alıp emek verdikten sonra, çalgısında eğitime devam etmeyip alan değiştirme zorunluluğunun hissedildiğini gözlemliyoruz, bu durum eğitim hedefi ve varılan sonuçlar açısından sorgulanması gereken önemli bir sorundur.

Yurt çapında müzik eğitiminin önemli hedeflerinden biri yeni yetişen nesillerin müzikle erken yaşlarda tanışmalarını sağlamak olmalıdır. Müzikle uğraşmanın çocukların, yoğun beyin faaliyetleri yolu ile zekâ açısından ve birey olarak gelişimlerine katkısı önem arz eden bir konudur. Bunun ötesinde, erken yaşlarda, yetkin ellerde ve doğru şekilde başlayan bir müzik eğitimi, müziğe yeteneği olan ve gelecek vaat eden çocukların, doğru yaşlarda gerekli eğitimi almalarını sağlayarak, Konservatuvarlar ile Müzik ve Sahne Sanatları Fakültelerinin aday başvuru havuzunu zenginleştirecek ve güçlendirecektir. Aday havuzu ne kadar zengin ve donanımlı olursa giriş yete-

nek sınavlarında seçilen adayların düzeyleri de o derece yüksek olacaktır.

Müzik eğitimimizdeki kapsam ve kaliteyi geliştirmek suretiyle, ülke çapında gerek beste gerekse icra açısından zengin ve kaliteli bir müzik yaşamına sahip olabileceğimiz gibi, beklentilerin çok yüksek düzeyde olduğu uluslararası arenada söz sahibi olabilecek üst düzey araştırmacı müzikologlar, besteciler ve icracılar yetiştirebilmemiz de mümkün olacaktır. Bunu da, doğru yaşlardan itibaren kapsamlı ve kaliteli müzik eğitimi almış, sonrasında ise yetenekleri doğrultusunda ileri eğitim almak üzere konservatuvar ve diğer müzik eğitim kurumlarına yönelmiş çocuklarımızla başaracağımız aşîkârdır.

Yurt dışında ülkemizde, iyi planlanmış, istikrarlı, orta-lise-lisans-yüksek lisans ve Sanatta Yeterlik/Doktora olacak şekilde devamlılık arz eden bir eğitim program ve planlamasının bulunmaması eğitim kalitesini ve bütünlüğünü olumsuz yönde etkilemektedir. Dalı veya çalgısı ne olursa olsun, müzik eğitimi alan herkesin öğrenmesi gereken, müzik tarihi, literatürü, teorisi vb. ortak dersler olacağı gibi, dala veya çalgıya özgü tarih, literatür, stil bilgisi, pedagoji ile yorumculuğa yönelik öğrenilmesi gereken diğer birçok ders ve öğreti bulunmaktadır.

Şu anki durumda, böyle bir planlamanın varlığından söz etmek güçtür. Bu durum, bir plan ve programa uygun olarak belirli bir çizgide giden, düzeyi ve derinliği yıllara ve akademik basamaklara uygun olarak yükselen, komple bir eğitim verilmesini engellemekte, söz konusu programlardan mezun olan öğrencilerin ise önemli bilgi eksikliği ile sahaya atılmalarına neden olmaktadır.

Bu sorunun devamı olarak karşımıza başka bir sorun daha çıkmaktadır: aynı amaca yönelik eğitim veren ülkemiz konservatuvar ve müzik ve sahne sanatları fakültelerinin aynı dallar veya çalgılar için uyguladıkları

müfredatlarının farklılık göstermesi. Bu farklılık olağan ve pozitif bir çeşitlilik durumu değildir. Genellikle, belirli bir alanda, yurt çapında bir müfredat standardının oluşturulmamasından kaynaklanan, alanın gerektirdiği derslerin her konservatuvarda bulunmamasından oluşan bir standart eksikliği denilebilir. Bu bağlamda, örneğin bir konservatuvarda, bir sanat dalında bulunması gereken kritik bazı derslerin müfredatta yer almadığı kolayca görülebilmektedir. Her konservatuvarın bu konudaki konumu farklı olmasına rağmen, ülkemizin köklü konservatuvarlarında dahi bu duruma rastlanılabilmektedir.

Yukarıda açıklanan sorunun bir başka boyutu da müfredatın oturmuş olan uluslararası standartlara ve düzeye uymamasıdır. Yurt dışı ile ülkemiz müzik eğitimi müfredatları arasında elbette farklar olabilir. Ancak bu farklılık, bir alanda mutlaka bulunması gereken derslerin bulunmaması veya bulunan derslerde ulaşılan öğreti düzeyinin gelişmiş ülkelerdeki seviyenin altında kalması şeklinde olmamalıdır. Bu tür olumsuz farklılıklar, ülkemizdeki lisans eğitimleri sonrasında lisansüstü veya doktora eğitimini yurt dışında yapmak isteyen öğrenciler açısından sorun yaratmaktadır. Bu öğrenciler, lisans seviyesinde alması gerekip de almadığı dersleri ön koşul olarak (prerequisite) almak, bazı almış olduğu derslerden seviye tespit sınavlarına tabi olup bunları geçememeleri durumunda ise yine bu dersleri önkoşul olarak almak zorunda kalmaktadırlar. Bu da fazladan zaman kaybına ve lisansüstü veya doktora derecelerinin geç alınmasına neden olmaktadır. Bu durum ülkemiz müzik eğitimi kurumlarından mezun olan öğrencilerimizin yurt dışındaki rekabetçi sanat ortamlarında dezavantajda kalmalarına neden olabilmektedir.

İyi bir yorumcu olmak için iyi bir araştırmacı olmak gerekir

Yurt dışının prestijli müzik okullarında verilen eğitim ile ülkemiz konservatuvarlarında verilen eğitim arasındaki ve önemli farklardan birisi (ki bu, yurtdışının bu kurumlarında eğitim gören bir müzisyenin, çalgısında olgun bir

yorumcu olma yolundaki, kişisel gelişimi açısından bir yaklaşım farkını da içermektedir) iyi bir yorumcu olabilmek için iyi bir araştırmacı olmak gerektiğine olan inançtır. Dünyadaki saygın müzik okullarında, icracılık dahil müziğin her dalında, araştırmaya en üst seviyede önem verilmektedir.

Bir müzisyenin çalgısında iyi bir yorumcu olabilmesi, ancak, gerek genel müzik bilgisi, kültürü, tarihi, literatürü, teorisi ve gerekse kendi çalgısının literatürü, bestecileri, dönem ve stil özellikleri, çaldığı eserlerin form ve içerik açısından analizini yapabilmesi, eserlerin yaratı süreçlerini araştırması vb. daha birçok bilgiyi özümsemesi, tüm bunlarla yapılan bir nevi analizin sonrasında ise iyi bir sentezci olması ile mümkün olacaktır.

Ülkemiz konservatuvarlarında yukarıda bahsedilen araştırma eksikliğinin önemli nedenlerinden biri yabancı dil konusundaki yetersizliktir. Öncelikle, alana ait Türkçe kaynak kitap sayısı yok denecek kadar azdır. Türkçe kaynaklarla (Türk müziği veya bestecilerini konu alanlar dışında) ciddi ve kapsamlı bir doktora tezi yazmak çok mümkün değildir.

Bu durum ülkemiz akademisinde, müzik alanında dünya literatürüne katkı sağlayacak araştırmaların, tezlerin ve kitapların ortaya çıkmasını engellemektedir. Yabancı kaynakların Türkçe'ye çevirileri de, benzer dil engeli veya ilginin azlığı gibi nedenlerle, yeterli sayıda olmadığından kaynak havuzu iyice zayıflamaktadır.

Ülkemiz müzik eğitiminin en önemli sorunlarından biri de uluslararası düzeyde eğitim verebilecek öğretim elemanı sayısının yetersizliğidir. Kısaca belirtmek gerekirse, ülkemizde başlıca büyük şehirlerimiz ile bunlara yakın olması nedeniyle buralardan beslenebilen bazı şehirlerdeki konservatuvarlar dışında, diğer konservatuvar veya müzik eğitimi kurumlarının nitelikli öğretim elemanı sıkıntısı önemli boyuttadır. Hatta Ankara, İstanbul ve İzmir gibi en eski müzik eğitimi kurumlarının bulunduğu

şehirlerde dahi müfredattaki bazı dersleri verebilecek öğretim elemanı bulmakta sıkıntılar yaşanabilmektedir. Müzik alanının uluslararası çapta ve nitelikte eğitim verebilecek akademisyenler yetiştirmek amacıyla, yurt dışına burslu öğrenci göndermek, bunu belirli bir hedef ve plan doğrultusunda ve yeterli sayılarda yapmak önem arz etmektedir.

Yurt dışına yüksek lisans ve doktora için öğrenci göndermek, “içeriden türeme” (inbreeding) problemini de çözecektir. Bir akademisyenin öğrenciliğinden profesörlüğüne kadar aynı kurumda kalmasının sakıncaları barizdir. Bu bağlamda, müzik alanında eğitim gören ve akademik kariyer yapacak olan öğrencilerin değişik kurumlarda eğitim ve deneyimini devam ettirmesi çok önemlidir.

Müzik alanında yüksek lisans ve doktora eğitimlerinin, bizzat ilgili müzik okulu bünyesinde yapılamaması eğitim kalitesi, işleyişi ve verimini olumsuz yönde etkilemektedir. Yurt dışının önemli müzik okullarında her tür lisansüstü eğitim bizzat müzik okulunun kendi bünyesinde yapılmaktadır. Ülkemizdeki durum ise farklıdır. Lisansüstü eğitim, çoğunlukla sosyal bilimler enstitüleri bünyesinde açılan programlar aracılığı ile yapılmaktadır. Her ne kadar, programlar ilgili konservatuvar veya fakülteyle bağlantılı olarak yürütülüyor gibi görünse de, uygulamada durum farklı sorunlar içermektedir. Öncelikle, program üzerinde karar verme ile eğitim ve öğretimin kalitesinin denetlenebilmesi yetkisinin müzik okulunda olmaması, gerekli değişikliklerin ve geliştirmelerin doğrudan ve hızlı bir şekilde yapılamamasına neden olmaktadır. Birçok fakülteye ait sayısız anabilim/anasanat dalına ait programların idaresi ile boğulmuş olan enstitü yönetimlerinin yüklerinin ağır olması, işi daha da zorlaştırmakta ve hantallaştırmaktadır. Bunların ötesinde, enstitü yönetimlerinin ilgili sanat alanı ile hiçbir alakaları olmaması nedeniyle, bilerek veya bilmeyerek yapılan eğitim yanlışlarına dur deme şansları da bulunmamaktadır. Bu nedenle, müzik eğitim kurumlarının, alan ders-

leri ile donatılmış uluslararası standartlardaki lisansüstü programlarını bizzat kendi bünyelerinde açabilmelerinin yolu açılmalıdır.

Diğer önemli bir konuda müzik okullarının fiziki şartlarıdır. Bu bağlamda gerekli düzenlemelerin yapılarak, yurt dışında, müzik eğitim kurumlarının fiziki şartlarının iyileştirilmesi gerekmektedir.

Sanatta Yeterlik ve Doktora Hakkında Yaşanmakta olan Kavram Karmaşası

Ülkemiz akademik müzik yaşamında yaşanan bir karmaşa da sanatta yeterlik ve doktora kavramlarında görülmektedir. Müzik çevrelerinde, sanatta yeterliğin doktora ile eşdeğer olup olmadığına dair hararetli tartışmalar yaşanabilmektedir. Duruma açıklık getirebilmek için, müzik alanında yurt dışındaki saygın eğitim kurumlarının benzer programlarına bakmak gerekmektedir. ABD’deki müzik yükseköğrenimine baktığımızda, çalgı ve ses gibi performans dalları için iki ana profesyonel hedefe yönelik eğitim verildiğini görürüz: icra ve akademik kariyer. Her iki hedef için de ortak olarak alınan eğitim lisans ve yüksek lisanstır. Yüksek lisans sonrası durum değişmektedir. Alanlarında icracılık kariyerini hedefleyenler, kendilerini icracılıkta geliştirecek ve bu yönde bir kariyere hazırlayacak şekilde düzenlenmiş olan “Artist Diploma” ve “Professional Studies” gibi tez yazma gereği bulunmayan, akademik bir derece sayılmayan programlara yönelmektedirler.

Buna karşılık lisansüstü eğitimleri sonrasında, araştırmaya ve performansa dayalı bir akademik kariyer hedefleyenler ise DMA “Doctor of Musical Arts” (Müzik Sanatları Doktorası) adındaki doktora programlarına yönelmektedirler. DMA programına kabul edilen müzisyenler performansa dayalı eğitimlerini en üst düzeyde devam ettirirlerken, alanlarının tarihi, literatürü, pedagojisi gibi konularda derin bilgilere araştırma yolu ile ulaşır ve yeni çalışmalar üretmek bunları dünya literatürüne kazandırır. Ayrıca edindikleri bu derin bilgi ve

deneyimler sayesinde, alanında yükseköğretimde ders verme yetisine sahip olurlar. Amerika Birleşik Devletlerinde verilen müzik okullarına öğretim elemanı alımı ilanlarına bakıldığında, “tenure track” olmayan geçici pozisyonlar için dahi, alanında en az doktora derecesine sahip olunması şartı aranır.

Ülkemizde Sanatta Yeterlik olarak uygulanmaya başlamış olan lisansüstü eğitimin yurt dışındaki, icra kariyerine yönelik olan, “Artist Diploma” veya “Professional Studies” programlarından esinlenerek yapılandırıldığı kolayca görülebilir. Buna rağmen, görünüşte yurt dışından ithal edilmiş olan “Sanatta Yeterlik” kavramının, profesyonel kariyer açısından, hedefinin belirlenmediği ve buna göre sağlıklı bir tanımının yapılmadığı, buna bağlı olarak da eşdeğerliği konusunda sıkıntılar yaşandığı görülmektedir. Sanatta Yeterlik konusundaki bir diğer sıkıntı ise, (doçentlik başvuru kriterleri açısından doktora ile aynı geçerliğe sahip iken) doktora göre daha kestirme bir yol olarak görülüp tercih edilmesi-dir. Hâlbuki yurt dışındaki örneğinden de anlaşılacağı gibi, her ikisi de kendi hedeflerine yönelik eğitim veren önemli programlardır.

Bu bağlamda, ülkemiz müzik eğitiminde kariyer ve hedef odaklı eğitimin çerçevesinin doğru belirlenmesi, hedeflenen kariyere yönelik doğru eğitim programlarının oluşturulması, devamında verilecek derecelerin ise tanımlarının yapıp eşdeğerliklerinin doğru olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Türk Müziği ile Klasik Müzik Etkileşimi

Kesin bir dille her kesime mal etmemek kaydıyla, yıllardır, bazı Türk Müziği çevrelerince, ülkemizde geleneksel Türk Müziğine, klasik batı müziğine kıyasla yeterli önemin verilmediği şeklinde düşüncelerin oluştuğunu, bunun yanı sıra, Klasik müzik çevrelerinde de klasik müziğin ülkemizde yeteri kadar tanınmadığı ve tanıtılmadığı düşüncelerinin oluştuğu görülmektedir. Aslında, birbirine karşıt konumda veya birbirinin rakibi olmayan,

dünya müzik sanatı ve mirasının vazgeçilmez iki önemli değeri olan bu iki müzik dalının, bu tür yapay ve genellikle sessiz rekabet ve çatışmalardan çok, birbirleri ile dayanışmaya ihtiyaçları vardır. Birinin varlığı diğerrinin yok olmasını gerektirmemektedir. Ancak bilinen bir gerçek varsa o da aralarındaki dayanışmanın yeterli seviyelerde olmadığıdır. Türk Müziği çevreleri ile klasik müzik çevrelerinin birbirlerine yakın durmaya ve birbirlerini desteklemelerine ihtiyaç vardır. Türk müziği, klasik müziğin formasyonundan, tekniğinden, yapısından, klasik müzik çevreleri de Türk müziğinin teması, melodisi, ritminden, yapısından yararlanabilir. Ülkemiz klasik müzik geçmişinde varlık göstermiş olan Türk Beşleri gibi saygın bestecilerimizin klasik müzik ve Türk müziğinin sentezinde gösterdikleri başarı barizdir. Ancak, toplam beste miktarı düşünüldüğünde bu alanda kat edecek çok yolumuz olduğu da açıktır.

İletişimin etkin ve kolayca erişilebilir olması çok önemlidir. Bu bağlamda bir Türk müziği konservatuarı ile klasik müzik konservatuarının fiziksel olarak aynı çatı altında olması, belki aynı idare altında olması ortak ürünlerin çıkması ve her ikisinin de geleceğe yönelik değişim ve gelişmelerinde çok önemli bir rol oynayabilir. Her iki müzik dalının sanatçı-akademisyenlerinin ve öğrencilerinin aynı mekânda birbirlerini görmeleri, bilgi, görüş ve düşünce alışverişinde bulunmaları, birbirlerinin eserlerini, bestelerini görmeleri ve icralarını dinlemelerinin yaratacağı etkileşim çok önemli gelişmeleri beraberinde getirecektir.

Bunun için, son günlerde ülkemiz gündeminde olan Müzik Üniversitesi kuruluşu fikri bu açıdan çok önemli bir fırsat sunmaktadır. Doğru bir yapılanma ile Türk müziği, klasik müzik ve hatta popüler müzik türlerini de içerisine alacak şekilde bir eğitim ve uygulama ortamı sağlanırsa, burada oluşacak füzyon sayesinde ülkemiz müzik sanatı önemli mesafeler kat edebilir. Ancak bu, müzik eğitim kurumlarına bir yenisini eklemek bağlamında kalmamalı, bu yeni oluşum ile bir şeyler gerçekten değişmelidir.

MİLLİ MÜCADELE FİKRİNİN OLGUNLAŞMA SÜRECİNDE SAMSUN

✎ Prof. Dr. Kaya Tuncer Çağlayan*

Samsun, Orta Karadeniz'in merkezinde yer alan önemli bir liman kentidir. 19.yyın ikinci yarısında Buharlı Gemilerin icadı ve kullanıma girmesi ile tarihi Sinop Limanı imtiyazlı konumunu Samsun'a kaptırmıştır. Samsun coğrafyasının sağladığı imkânlar neticesinde Tokat, Amasya, Çorum hatta daha güneyde yer alan şehirlerin ticari emtianın ithal ve ihraç limanı olmuştur.

Birinci Dünya Savaşı nihayete erdiğinde Samsun bölgenin hareketli şehirlerinin başında gelmektedir. Limanı ve Karadeniz'i iç Anadolu'ya bağlayan ulaşım avantajları, sadece ticarî faaliyetler açısından değil siyasî ve askerî faaliyetler açısından da dikkat çeken bir şehirdir Samsun. Özellikle Pontus Projesinin merkezinde yer alan Samsun Pontusçuların üssü haline gelmiş, Metropolitlik nezdinde sahiplenildiği gibi Bafra Nebyan Dağı ağırlıklı olmak üzere 40'nin üzerinde Rum Çetesi ciddi sorunlar yaratmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin imzaladığı Mondros Mütarekesi İtilaf Devletleri tarafından sistematik olarak istismar edilmiş, söz vermelerine rağmen başta İstanbul olmak üzere savaşta ele geçiremedikleri Anadolu'yu işgale girişmişlerdi. Musul-Halep çizgisi ile başlayan işgal Antep, Maraş, Urfa, Adana, Antalya, Konya, Muğla ve İzmir'le devam etmiş, Samsun'a da İngiltere 300 askerini teftiş amaçlı çıkarmıştır. Ülkenin üzerinde dolaşan karabulutlar

henüz işgal edilmeyen ve Mondros Mütarekesi 24. Maddesinde yer alan Doğu Anadolu'nun Ermeni Devletine dönüşmesi çalışmaları, vatanperverleri kurtuluş çareleri aramaya sevk etmiştir. Mustafa Kemal Paşa tam da bu karanlık buhran döneminde Türk Milleti'nin aradığı kurtarıcı lider olarak temayüz edecektir.

İktidarda bulunan Tevfik Paşa Kabinesi İngiltere ve Fransa'nın baskılarına boyun eğecek işgale maruz kalan bölgelerde direniş gösterme kararlılığı gösteren Ali İhsan Paşa, Yakup Şevki Paşa ve Mustafa Kemal Paşa gibi komutanlar görevden alınarak İstanbul'a çağrılacaktır. 13 Kasım 1918 İtilaf Donanmasının İstanbul'a demirlediği, aynı zamanda 4 yıl sonra bu gemileri İstanbul'u terke mecbur edecek Milli Mücadele Harekâtının lideri Mustafa Kemal Paşa'nın da geldiği gündür. Yaveri Cevat Abbas'a "Geldikleri gibi giderler" derken önce Milletine sonra kendisine duyduğu güvenini ifade etmektedir.

* On Dokuz Mayıs üniversitesi – Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

Sivas Kongresi 4-11 Eylül 1919

Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'da 6 ay süren ika-meti sırasında yaptığı çalışmalar öncelikle başkent merkezli bir çalışmanın başarılı olup olamayacağı üzerinedir. Trablusgarp'tan başlayarak Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşının başta Çanakkale olmak farklı cephelerinde silah arkadaşlığı yapan güvendiği komutanlarla yaptıkları değerlendirmelerde Milli Ruha sahip bir hükümet kurulması için çalışan Mustafa Kemal Paşa bunun mümkün olmayacağını görünce farklı bir arayışa girmiştir. Kazım Karabekir, Ali Fuat, Mersinli Cemal Paşalar, Albay Refet, İsmet ve Rauf Beyler gibi değerli vatanperverlerle yaptığı istişareler neticesinde "Anadolu Merkezli Milli Mücadele" fikri ağırlık kazanmıştır. Bu fikir doğrultusunda sistematik olarak Anadolu'ya geçen arkadaşlarını Mustafa Kemal Paşa izleyecektir. Kazım Karabekir Paşa Erzurum'a 15. Kolordu Komutanlığına, Ali Fuat Paşa Ankara'ya 20. Kolordu Komutanlığına geçmiş, merkezi Konya'da olmak üzere Cemal Paşa 2. Ordu Müfettişi olarak Anadolu'ya gelecektir.

Mustafa Kemal Paşa'nın kendisi de Anadolu'ya geçme fırsatını Samsun'da Pontusçu eşkıyanın sebep olduğu asayişsizliği yerinde değerlendirip ortadan kaldırmak düşüncesi ile 9. Kolordu Kıtaatı Müfettişi sıfatıyla hükümet tarafından görevlendirilmesiyle elde edecektir. İstanbul'dan ayrılmadan önce Padişah Vahdeddin ve Erkan-ı Harbiye Riyasetine (Osmanlı Genelkurmayı) yaptığı veda ziyaretleri önem arz etmiştir. Bu ziyaretlerde Sultan Vahdeddin'in "şimdiye kadar yaptığın hizmetleri unut, esas bundan sonra yapacağın hizmet çok daha mühimdir" ifadesi Milletin geleceğinde omuzlarına binen yükün ağırlığını göstermektedir. Genelkurmayda Fevzi Paşa ve Cevat Paşa ile yaptığı görüşmede aldıkları kararlar Milli Mücadele fikrinin hedef ve çalışma plânını ortaya koymaktadır: Üç Ordu Müfettişliğinin kurulması, Ordunun elindeki silahlarının teslim edilmemesi, Anadolu'da bir millî idare vücudunda getirilmesi, Kuvay-ı Milliye'nin teşkili ve mukabil taarruza geçilmesi kararlarıdır. Üç Paşanın aralarında mutabakata vardığı bu kararlar çok mühim ol-

makla birlikte uygulamaya dönüşeceği belirsizdir. Çünkü bu kararların uygulanmasında merkezi rol halkındır. Diğer bir ifade ile galip İtilaf Devletlerine karşı yeni bir savaşa davete Türk Milleti icabet edecek midir? Aynı zamanda Anadolu'da yeni bir idare merkezi demek 5 asırlık payitaht İstanbul'a karşı da bir hareketi ifade etmektedir. Dolayısı ile Mustafa Kemal Paşa 16 Mayıs 1919'da Samsun istikametinde Bandırma Vapuru ile hareket ettiğinde yapmayı plânladığı hareket aklındaydı ancak Türk Milleti'nin bu hareketin yanında yer alıp almayacağı henüz netleşmemiştir. Samsun bu düşüncelerinin ilk test edileceği, fikirlerinin olgunlaşacağı yer olarak önem kazanmıştı.

19 Mayıs 1919'dan Amasya'ya geçtiği 12 Haziran 1919'a kadar Samsun ve Havza'da yaptığı çalışmaları Mustafa Kemal Paşa'yı İstanbul'da alınan kararların hayata geçirilip geçirilemeyeceğine dair düşüncelerini olgunlaştırmıştır. Samsun ve Havza'daki çalışmalarını üç başlık altında toplamak mümkündür: Yerel durumu öğrenmek ve gereken tedbirleri

almak, Anadolu vilayetlerine yönelik çalışmaları ve İstanbul'a yönelik çalışmaları.

Samsun ve çevresine yönelik çalışmaları iki konu üzerinde yoğunlaşmıştır diyebiliriz: Bölgedeki Pontus faaliyetleri ve Samsun ahalisinin ülkenin genelindeki olup bitenlerden haberdar olmasını sağlayarak milli direnişe yönlendirmek. Bu çalışmalarıdır ki Mustafa Kemal Paşa'yı Amasya Genelgesi noktasına getirecektir.

Samsun coğrafi açıdan ticaret merkezi olduğu için kurulması tasavvur edilen Pontus Devletinin başkenti olarak kabul edilmişti. Bu sebeple Pontusçu cemiyetler sayıca fazla ve etkin çalışmalar yapmaktaydı. Patrikhane ve Yunanistan'ın kararıyla Samsun ve çevresine Rum nüfus yoğunluğunun artırılması için harekete geçilmiş, Samsun'da faaliyet gösteren Rum Muhacirin Cemiyeti marifetiyle 30.000 civarında Hristiyan göçmen yerleştirilmişti. Mustafa Kemal Paşa 22 Mayıs 1919'da Samsun'un asayişini hakkında İstanbul'a gönderdiği raporunda Samsun ve havalisinde toplam 40 Rum çetesinin varlığını bilgi vermektedir.

Bölgede Güney ve Batı Anadolu'da olduğu gibi geniş ve sistematik bir isyan olmamakla beraber Pontusçu çetelerin olması, Yunanistan'la birlikte Trabzon Metropolitinin Paris Konferansına katılarak neredeyse bütün Karadeniz Bölgesini Pontus Rum Devleti olarak talep etmesi, hem Mustafa Kemal Paşa'nın çalışmaları arasında bu konunun yer almasına sebep olmuş, hem de Türkler açısından Rum çetelerinin köy baskınlarındaki zulümleri görmeleri Milli Mücadele fikrine zihinlerde daha çabuk yer bulmasına hizmet etmiştir.

Asayişsizliğin bölgede bu kadar yaygın olmasında Samsun Mutasarrıfının yetersizliğini gören Mustafa Kemal Paşa daha önce Dâhiliye Müsteşarlığı yapmış Hamid Bey'in atanması için Hükümete teklif etmiş, teklifi kabul görmüştür. Şehirde kendisinden önce Osmanlı Hükümetinin bilgisinde dışında

yerleşen 300 İngiliz askerinin varlığı ve kendisinin sürekli gözlem altında tutuluyor olması Mustafa Kemal Paşa'ya rahat çalışma ortamı bırakmasa da maiyetinde bulunan 18 kişilik Müfettişlik heyetinden görevlendirdiği subaylar üzerinden ilçelerdeki ahalinin şartlarını öğreniyordu.

İzmir'in işgal edilmesi bilgisi Samsun halkıyla paylaşıyor, işgale karşı duyulan öfke ve tepki Mustafa Kemal Paşa'yı Milli Mücadele'nin başarılı olacağı umudunu artırıyordu. 22 Mayıs 1919 tarihinde Sadarete çektiği telgrafında, "İzmir'in Yunan işgaline girmesinin Hâkimiyet-i Milliye esasını ve Türklük duygusunu benimsemiş Millet tarafından kabul edilmeyeceğini" bildiriyordu.

Havza'ya geçtiğinde 18 gün süren çalışmalarında da benzer şekilde yoğunlaştığını görüyoruz. Samsun'daki yoğun İngiliz gözetiminden nispeten uzak olan Havza'da özellikle telgraf başında yoğun mesai harcayarak Anadolu'daki silah arkadaşlarından, İtilaf Devletlerinin temsilcileri, Kuvay-ı Milliye'nin varlığı ve diğer konularda bilgi istemiş, gelen bilgiler neticesinde yaptığı değerlendirme sonrasında Amasya Genelgesinin öncüsü olan Havza Genelgesini 28 Mayıs 1919'ta telgraf etmiştir. Mülki ve askerî makamlara gönderilen bu genelge ile "İzmir'in ardından Manisa'nın işgali gelecek tehlikeyi daha açık ortaya koymuştur. Milli bütünlüğümüzün korunması için milli tezahüratın daha canlı tutulması ve devam ettirilmesi gerekmektedir dedikten sonra heyecanlı toplantılar yapılması ve işgallerin telgraflarla protesto edilmesinin sağlanmasını" istemiştir.

Bir Müfettiş olarak bu karar sıra dışı ve cesaret isteyen bir iştir. Bu cesareti tabii ki mensubu olduğu Türk Ordusunun bir ferdi olarak taşımaktadır ancak bu kararların gerçekleşmesini sağlayacak Türk Halkının yıllarca süren savaşıardan sonra yeni bir fedakârlık yapabileceği kanaatine Samsunlular ile yaptığı temaslarda ulaşmıştır. İkamet ettiği Mesudiye Otelinde kendisini 26 Mayıs'ta ziyaret eden 7 kişilik heyet ile Paşa arasındaki görüşme Mustafa Kemal Paşa'nın isteği doğrultusunda iki

gün sonra 28 Mayıs 1919'ta Havza Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti'nin kurulması ile sonuçlanmıştır. Kaymakam Fahri Bey ile Belediye Başkanı İbrahim Bey'in de destek verdiği Cemiyet 30 Mayıs Cuma günü Yörgüç Paşaoğlu Camiinde okunan Mevlid-i Şeriften sonra Belediye binası önünde bir miting yapılmış bir hafta sonra aynı yerde ikinci miting takip etmiştir. Bu mitinglerde yapılan konuşmalara Havzalılarının coşkulu katılımı Mustafa Kemal Paşa'yı aldığı kararların hayata geçeceğine olan inancını pekiştirmiştir.

Samsun'daki günleri düşünmek, gözlemlemek ve Anadolu'da ilk temasları sağlamak için geçen günlerdir. İstanbul dışında halkla teması sağlamış, uzun bir savaş döneminin ardından ağır şartlara sahip Mondros Mütarekesine tabii tutulmuş Türk Milleti'nin gerçekte ne düşündüğünü görmek için Samsun ideal bir yer olmuştur. Çünkü İstanbul'da "zekâlar, vicdanlar bir taraftan doğrudan doğruya düşman tazyiki altında, diğer taraftan bi'l-vasıta düşman işfaliyle bunalmış ve bunaklaşmış bir halde idi. Hiç bir kudret bu muhit içinde vaziyet-i hakikiye göre doğru hedef göstermeye muvaffak olamaz ve hedefe Milleti sevk için kuvvetli bir zemin-i istinad bulamazdı".

21-22 Haziran 1919 tarihinde telgraf edilecek Amasya Genelgesi'nde Mustafa Kemal Paşa'yı "Milletin istiklalini yine azim ve kararı kurtaracaktır" düşüncesine getiren, İstanbul'da diğer vatanperver komutanlarla aldıkları kararları uygulanabileceği fikrini olgunlaştıran Samsunlularla yaptığı temaslardan aldığı müspet duygu ve düşüncelerdir. 20 Eylül 1924 tarihinde Samsun'a ikinci gelişlerinde söylediği "Ben Samsun'u ve Samsun Halkını gördüğüm zaman memlekete ve millete ait bütün tasavvurlarımın yerine getirilebilir olduğuna bir defa daha inandım" ifadesinde vurguladığı gibi Milli Mücadelenin Önderi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk, sıklıkla dile getirdiği aziz Türk Milleti'ne duyduğu güvenini Samsun'da ilk kez test etmiş, Samsunlular O'nu yanıltmamıştır.

24 Eylül 1924'te Havza'ya ikinci defa geldiğinde Mustafa Kemal Paşa, "Havzalılar, sizinle en elemli ve yeisli günlerde tanıştım, aranızda günlerce kaldım. Bana mazinin hatıralarını hatırlatan şu daire içinde kıymettar mesai ve muavenetinizden pek müstefit oldum" demiştir. "Eğer Havzalıların o samimi ve metin hüsnü kabulleri olmasaydı ve eğer Havza'nın nafii ve şifalı kaplıcaları ahvali sıhhiyem üzerinde müspet bir tesir bırakmasaydı, emin olunuz ki inkılap için çalışamayacaktım. Bundan dolayıdır ki, Havza'ya ve Havzalılara çok borçluyum. Kalbi rabıtamı ebediyen saklayacak, sizi hiç unutmayacağım. Muhterem Havzalılar, ilk cüreti, ilk cesareti gösteren, ilk teşkilatı yapan sizlersiniz. İnkılap ve cumhuriyet tarihinde kahraman Havzalı-

ların büyük bir yeri vardır." diyerek İstanbul'da düşündüklerini uygulamaya sokmada Samsun'un ve Samsunluların önemini vurgulamıştır.

Aynı zamanda Ankara, Diyarbakır, Erzurum, Van, Trabzon, Konya, Sivas, hatta Edirne'deki silah arkadaşları ile Samsun ve Havza'da yaptığı telgraf üzerinden görüşmelerde kendisi ile birlikte Türk Milleti'ne son vazife-i vicdaniyeyi icra etmekte hemfikir olduklarını görmüştür. Diğer bir ifade ile Amasya Genelgesi'nin hem fikrî hem de hissî cepheleri Samsun'da hazır hale gelmiştir. Dolayısı ile Atatürk'ün Anadolu merkezli Millî Mücadele fikri "İstanbul'da doğmuş, Samsun'da olgunlaşmış, Amasya'da ise uygulanmaya başlanmıştır" diyebiliriz.

ADMINISTRATION DES TÉLÉGRAPHES OTTOMANS

Şifre-telgraf

20.05.1919

9.Ordu Müfettişi Mirliva Mustafa Kemal'in Samsun'dan Dahiliye Nezareti'ne yazmış olduğu şifre-telgraf,

9.Ordu Müfettişi Mirliva Mustafa Kemal'in Samsun'dan Dahiliye Nezareti'ne yazmış olduğu şifre-telgraf, 20.05.1335 (Rumi), 20.05.1919

İNSAN İÇİN ROBOTİK: FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON ROBOTLARI

✎ Doç.Dr. Erhan AKDOĞAN*

Bu makalede Yıldız Teknik Üniversitesi Üniversitesi, Mekatronik Mühendisliği, Biyomekatronik Araştırma Laboratuvarı tanıtılmakta, yapılan çalışmalar özetlenmektedir.

Rehabilitasyon Nedir?

Fizyolojik veya anatomik bir bozukluğu ya da yetersizliği olan dolayısı ile çevresel kısıtlamalar içinde bulunan bireyin fiziksel, psikolojik, sosyal ve mesleki durumu ile meslek dışı aktivitelerinde mümkün olan en üst fonksiyonel seviyeye ulaştırılması işlemine rehabilitasyon denir.

Rehabilitasyonun gerekliliği ve problemler

Yaşlılık, iş ve trafik kazaları, doğuştan veya sonradan meydana gelen kas hastalıkları, ve günümüzün en büyük problemi olan savaşlar insan uzuvlarında problemlerin ortaya çıkmasındaki en önemli sebeplerdir. Fizik tedavi ve rehabilitasyon süreci bu problemlerin çözümünü amaçlar. Bu süreçte terapatik egzersizler adı verilen bilek, kol, omuz, kalça, diz, ayak gibi vücut segmentlerine yaptırılan hareketler önemli yer tutar. Bunun yanı sıra uzuvların tamamen kopmuş olması yani “ampute” durumu yada uzuvların ulaşabileceği en yüksek kapasiteye ulaşmış olması ancak bu kapasitenin günlük aktiviteleri yapmaya yetmemesi durumları söz konusu olabilir.

Geleneksel tedavi metodları ile yukarıda ortaya konan problemler manuel tedavi metodları, pasif çalışan ortez ve protezler ve tekerlekli sandalyeler

v.b. tekniklerle çözülmeye çalışılır. Bu metotların ise bazı problemleri mevcuttur: El ile yapılan egzersizler değerlendirme açısından subjektiftir, tekrarlı hareketleri aynı şartlarda yerine getirebilmek zordur, süreç uzun ve maliyetlidir, hastaların tedavi merkezlerine ulaşmaları zordur, dahası bir fizyoterapist aynı anda bir hastayı tedavi edebilmektedir ve bu uzmanların günlük hasta kabul sayıları sınırlıdır. Geleneksel protezler ve ortezler pasif çalışmaktır ve yeterince hastaya destek olamamaktadır. Tekerlekli sandalyeler nispeten elektrikli hale in-kılap edebilmiştir. Ancak daha akıllı sistemler son derece maliyetlidir.

Benzer bir maliyet problemi akıllı ortez ve protezler için de geçerlidir.

Rehabilitasyonda robotların kullanımı

Son 15 yılda rehabilitasyon sürecine robotik sistemlerin dahil olmaya başladığı gözlenmektedir. Konunun çıkış noktası üniversiteler bünyesinde gerçekleştirilen proje çalışmalarıdır. Bu konudaki ARGE faaliyetleri ve klinik test süreçleri halâ devam etmektedir. Sınırlı sayıda sistemin ticarileşebildiği görülmektedir. Rehabilitasyon robotlarının bu alandaki katkıları şu şekilde sıralanabilir:

*Yıldız Teknik Üniversitesi Mekatronik Mühendisliği Biyomekatronik Araştırma Laboratuvarı Koordinatörü

- Robotlar rutin egzersiz hareketlerini kesintisiz aynı şartlarda istenen süre kadar gerçekleştirebilir.
- Sensörleri sayesinde uygulanan kuvvet ve konum bilgilerini objektif olarak, yüksek doğrulukta ölçer ve kayıt altına alabilir.
- Uzaktan kontrol edilebilme özellikleri sayesinde internet tabanlı olarak kullanılabilir. Bu hastaların evde tedavi edilmelerine imkân tanır.
- Aktif çalışma özellikleri sayesinde hastadan gelen biyolojik ve biyomekanik geri beslemelere göre süreçte değişikliğe gidebilir.
- Yapay zekâ teknikleri ile öğrenebilme kabiliyetleri vardır.
- Akıllı tekerlekli sandalyeler yüz ve ses tanıma, göz ile kontrol gibi özelliklere sahiptir. Bu komple felçli hastaların bağımsız olarak bu sistemleri kontrol edebilmelerini sağlar.

Rehabilitasyon Robotları

1. Terapatik egzersiz robotları
2. Hareket destekçi dış iskelet robotları
3. Yürüme rehabilitasyonu robotları
4. Protezler
5. Tekerlekli sandalyeler

Yıldız Teknik Üniversitesi Biyomekatronik Araştırma Laboratuvarı 2010 yılında kurulmuştur. Bugüne kadar 40 fazla bilimsel yayın, devam etmekte olan 3 doktora ve 3 yüksek lisans, tamamlanmış olan bir yüksek lisans çalışması, çeşitli kapsamlarda desteklenen 10'dan TÜBİTAK projesi, 1 AB projesi, 1 adet incelemeli patent, 1 adet incelemesiz patent, 7 adet endüstriyel tasarım tescili, 1 adet faydalı model, 2 adet marka tescili alınması, 1 adet akademisyen

şirketi kurulması çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalardan örnekler sunuyoruz:

FİZYOTERABOTTM: “Fizyoterapist Robot” kelimesinin kısaltılması olan FİZYOTERABOT (Şekil 1) 3 serbestlik dereceli alt uzuv rehabilitasyonuna yönelik bir rehabilitasyon robotudur. Bu çalışmada iki adet sistem geliştirilmiştir. Sistemlerin ticari ürüne dönüştürülme çabaları YTÜ-Teknopark ve TTO desteği ile devam etmektedir.

FİZYOTERABOT

FİZYOTERABOTTM/W1: FİZYOTERABOTTM/W1 3 serbestlik dereceli üst uzuv rehabilitasyonuna yönelik bir rehabilitasyon robotudur. Sistem TÜBİTAK 3501 kapsamında desteklenen Siberetik Rehabilitasyon Destek Sistemi başlıklı proje çalışması sonucu geliştirilmiştir. Sistem gerçek hastalarla klinik ortamda, tıbbi uzmanlar denetiminde, gerekli etik onaylar alınarak test edilmiştir. Tüm hastalarda pozitif gelişme gözlenmiştir.

FİZYOTERABOTTM/W1

DIAGNOBOT: Teşhis ve tedavi amaçlı zeki rehabilitasyon amaçlı geliştirilmiş bir sistemdir (Şekil 3). ÖYP kapsamında bölümümüzde görev yapmakta olan Bartın Üniversitesi Arş.Gör. M. Emin AKTAN'ın doktora tez çalışmasıdır. Çalışma Anadolu Ajansının yapmış olduğu haber ile ulusal medyada da geniş yankı bulmuştur. ÖYP programının sonuçları açısından başarısını gösteren önemli bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

DIAGNOBOTTM

ÜST UZUV ve ALT UZUV DIŞ İSKELET ROBOT SİSTEMLERİ:

Bu sistemler TÜBİTAK Sanayi destekli bitirme projeleri kapsamında desteklenmiş projelerdir. 2016 yılı TÜBİTAK Öğrenci Projeleri Yarışmasında birincilik ödülü kazanılmıştır.

ÜST UZUV DIŞ İSKELET ROBOTU

Değerlendirme

Türkiye'de rehabilitasyon amaçlı, yerli üretim robotik sistemlere ihtiyaç vardır. Bu sistemlerin milli imkanlarla üretimi dışa bağımlılığı azaltacak, evde bakım hizmetlerine katkı sağlayacak, tedavi sürelerini kısaltacak ve daha çok hastaya etkin ve kaliteli sağlık hizmeti sağlanacaktır.

Türkiye'de bu amaçla yapılan akademik çalışmalar sınırlı sayıda olsa da her geçen gün bu çalışmaların sayısının arttığı gözlenmektedir. Ancak bu alanda medikal uzmanlar ile mühendislerin daha fazla birliktir çalışmaları ve problemleri ortak bir akıl ile çözmeleri daha fazla özendirilmelidir.

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA MD-PhD BÜTÜNLEŞİK DOKTORA PROGRAMLARI

✎ Sibel K. Velioğlu*

GİRİŞ

Yüksek öğretimin uluslararası düzeyde kalite standartlarına ulaşması için girişilen çabalar, doktora (PhD) programları için de geçerlidir. Bugün ülkemizdeki tıp eğitiminde doktoranın (MD-PhD) yerinin nerede olduğu, dünyadaki standartlaşmanın kabul edilmiş bir yere gelip gelmediği ve bizim bu standartların neresinde olup neler yapmamız gerektiği gibi sorular yanıt beklemektedirler. Henüz yapılanmasını tamamlama aşamasındaki bu programlara ait istatistiki veriler de yeterince mevcut değildir.

MD-PhD Nedir?

Dünyada bir çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de tıp fakültesi eğitimi 6 yıl sürmektedir. Bu eğitim bir lisans eğitimi olmakla birlikte “tezsiz yüksek lisans eşdeğeri” sayılmaktadır. Dünyada çoğu ülkede MD (Doctorate of Medicine- Tıp Doktoru) ünvanı, tıp fakültesi bitirdikten sonra bir tez çalışmasıyla mümkündür. Ülkemizde üniversitelerde bitirme tez çalışması yapılmamaktadır ve mezunlar “MD” olarak mezun olmaktadır.

Doktor ya da PhD (Doctor of Philosophy) derecesi kavram olarak, bir danışmanla birlikte araştırmacı olarak yetişmek üzere eğitilmek anlamına gelmekte olup, açılımı bilim doktoru olarak bilinmektedir. MD-PhD (Doctorate of Medicine and Philosophy) bütünleşik programı ise bilim doktoru eğitiminin tıp fakültesi eğitim programına entegre edilmesidir. Amacı bilim insanı

doktor (MD-PhD =Tıp ve Bilim Doktoru) yetiştirmektir. MD-PhD eğitimi, MD-PhD Bütünleşik Programı olan tıp fakültelerindeki bilim insanı olmaya eğilimli ve başarılı öğrencilerin tıp derslerinin yanısıra temel bilimlerden birinden de ders almaya başladığı ve bir tez çalışmasıyla tamamladığı, yaklaşık 8-9 yıllık bir süreçtir.

MD-PhD Programlarının Tarihsel Gelişimi

Bütünleşik tıbbi ve bilimsel eğitim programları 1960’ların başında Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) başlamıştır. O yıllarda bilimsel eğitimin, medical bilgi ve hasta yaklaşımının tohumlarını oluşturduğu ya da bunun tam tersi olarak da tıbbi eğitimin bilimsel araştırmaların klinik bağlantısına odaklanarak yapılmasının ne kadar verimli olduğu farkedilmiştir. 1970’lerden itibaren ABD’de Tıbbi Bilimsel Eğitim programı (Medical Scientist Training Program =MSTP) adı ile çeşitli MD-PhD programları maddi olarak desteklenmektedir. Kanada’da ise 1980’lerden itibaren benzer programlar desteklenmeye başlanmıştır. Daha yakın yıllarda olacak şekilde Avrupa , 1992’de İsviçre’de İsviçre Ulusal MD-Phd programı [İsviçre Ulusal Bilim Vakfı (Swiss National Science Foundation/SNSF), İsviçre Tıp Bilimleri Akademisi (Swiss Academy of Medical Science/SAMS) ve bir grup özel araştırma vakfınca oluşturulmuştur] adı ile ve 1997 yılında Almanya’da Würzburg Üniversite’sinde MD-PhD programlarının başladığı görülmektedir.

*MD, PhD Karadeniz Teknik Üniversitesi – Nöroloji Anabilim Dalı

MD-PhD Programlarının Formal Olarak Uygulandığı Ülkelerdeki Durum

Günümüzde, dünyada MD-PhD bütünleştirilmiş programlarını Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa'daki bir kısım üniversitelerde görmekteyiz. Bunlar arasında, formal olarak ABD'de The Harvard/M.I.T. MD-PhD Programı olarak, Avrupa'da ise İsviçre'de The Swiss Md-PhD ve Almanya'da Graduate School for Cellular and Biomedical Sciences 'ın MD-PhD Programı dikkat çekmektedir. Her biri kendi özellerinde oluşturdıkları programlar dahilinde ortak bir standardizasyon oluşturmaya açık olacak bir şekilde bu eğitimi vermektedirler. Ülkemizde ise formal olarak Hacettepe Üniversitesi Tıp-Bilim doktoru bütünleşik Programına 2003-2004 yılında başlamış olup, halen devam etmektedir. Halen bir çok Avrupa ülkesinde doktora eğitimi standartları hala karşılanamamıştır.

Avrupa'da biyotıp ve sağlık bilimlerinde PhD Eğitimi standartlarını belirlemek için 2004 yılından beri yıllık kapsamlı toplantılar yapılmaktadır. Bu çalışmaların kapsamlı ayağını ise ORPHEUS (Organization of PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European system)(x) oluşturmakta olup, halen standart bir eğitim oluşturulması için AMSE (The Association of the Medical Schools in Europe) ve WFME (World Federation for Medical Education) gibi Avrupa ve Dünya tıp eğitimi birlikleri ile çalışmaları devam etmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere PhD uluslararası bir derece olmakla birlikte, programlarının içeriği ve kavramı henüz tam olarak bir standarta oturtulamamıştır.

Ülkemizde MD-PhD Birleşik Programları Yapılanmış mıdır?

Bugün ülkemizde hem MD hem de PhD ünvanına sahip akademisyenlerin bir kısmı, tıp eğitimini tamamladıktan sonra ya uzmanlık eğitimi sonrasında veya uzmanlık yapmadan başlanılan herhangi bir temel tıp bilim dalında tamamlanmış doktora eğitimi ile bu dereceye sahip olmaktadır. Bu durumda da (6 yıl tıp fakültesi eğitimi ve 4 yıl da doktora eğitimi olmak üzere en az 10 yıllık bir eğitim sürecini gerektirmektedir. Ülkemizde de klinik dalda PhD ya da tıbbi çalışmalarla paralel PhD programı geleneği henüz oturtulamamıştır. Ülkemiz-

de Hacettepe Üniversite dışında henüz bu programa başlayan başka eğitim kurumu bulunmamakla birlikte, 2017 yılı itibarı ile programa hazırlık yapan üniversitelerimizin var olduğu bilinmektedir.

Bu sebeple ülkemiz tıp fakültelerimizde de gelişmiş ülkelerdeki formal MD-PhD eğitimine (Tıp Bilim Doktoru Bütünleşik Programı) geçilmesi için bütünleştirilmiş MD-PhD programlarına geçilmesi gerekliliği vardır. Çünkü tıpta bilimsel araştırmaya ilgi duyan nitelikli tıp öğrencilerine, en verimli oldukları bu dönemlerde klinikle iç içe olacak şekilde bilimsel araştırma deneyimi kazandırmanın en doğru ve günümüzde kabul gören yolunun bu olduğu görülmektedir.

PhD programlarının tamamlayamadan bırakılması gelişmiş ülkelerde de nadir olmayan bir süreçtir. Ancak tamamlayamama oranları, eğitim kurumlarının programlarını geliştirmeye yönelik uygulamalarla yıllar içerisinde azalma eğilimi göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde, PhD programlarını tamamlayamadan ayrılma oranlarını azaltmak için nedenleri araştırmaya ve çözüm üretmeye yönelik çalışmalar dikkati çekmektedir.

SONUÇ

Temel sağlık ve klinik bilimleri alanında "bilim insanı-doktor" yetiştirilmesine tıp fakültesinin çekirdek eğitimi döneminde başlanması bir çok açıdan önemlidir. Doktor adayı akademisyen olmak istiyor ve bu kapasiteye sahip ise bu dönemde belirlenerek daha verimli bir eğitim süreci geçirmektedir. Tıp eğitimi ve bilimsel araştırma yetisi eğitimi birlikte ve iç içe yürüyerek, klinikten uzaklaşmadan hedefe daha kısa bir zamanda ulaşabilmektedir. Bu süreç, bağımsız araştırmalar yürütülebilecek ve önemli bilimsel katkılarda bulunulabilecek bir dönem olacaktır.

MD-PhD Birleşik programlarının ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinde durumu ülkemizdeki durum ile karşılaştırıldığında, MD-PhD Birleşik programlarının bir üniversitemiz dışında aktif olarak uygulanmadığını görmekteyiz. Ancak gelişmiş ülkelerde de halen bu eğitimin yapılandırılması ve belli bir uluslar arası standarta oturtulması çalışmaları devam etmektedir.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİ **SEUL-GÜNEY KORE'DE** ÖDÜL ALDILAR

Prof. Dr. Nuray ÇAĞLAR ve Yrd. Doç. Dr. Leyla Türker Şener, 10. Kore Kadın Buluşçular Kongresi'nde aşağıda sunulan çalışmalar ile ödül kazandılar.

“Çevre Dostu Arıtım Metodu”

✎ Prof. Dr. Nuray ÇAĞLAR*

“Enzimatik Fenton ile Gerçekleştirilen Yeni Bir Arıtma Yöntemi” patenti ile Ülkemizi 10. Kore Kadın Buluşçular Sergisi'nde temsil eden İÜ Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü Öğretim Üyesi Kimyasal Oşinografi Anabilim Dalı başkanı Prof. Dr. Nuray Çağlar*, Bilim ve Teknoloji alanında “Altın Madalya Ödülü”nü, IFIA Uluslararası Buluş Federasyonu'ndan da “Fuarın En İyi Buluş Altın Madalya Ödülü”nü aldı. Prof. Dr. Çağlar ayrıca “Makedonya Özel Ödülü”nün de sahibi olmuştur.

Türk Patent ve Marka Kurumu, kamuoyunda sinai mülkiyet farkındalığını arttırmak, buluşların uluslararası tanıtımına ve pazarlamasına imkân sağlamak amacıyla, 8-11 Haziran 2017 tarihleri arasında Seul-Güney Kore'de düzenlenen 10. Kore Kadın Buluşçular sergisinde stant açtı. 10. Kore Kadın Buluşçular Sergisi'nde ülkemizi temsil eden İÜ Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nuray Çağlar, sergiye “Enzimatik Fenton ile Gerçekleştirilen Yeni Bir Arıtma Yöntemi” buluş başlıklı patent başvurusu ile katıldı. Prof. Dr. Nuray Çağlar, buluşla ilgili açıklamalarda bulundu:

“Ulusal ve Uluslararası Literatürde de Bir İlk”

Çevre dostu bir arıtım gerçekleştirdiklerine dikkat

çeken Prof. Dr. Nuray Çağlar, “Buluşumuzun adı aslında yeni bir tür fenton ile arıtma (enzimatik fenton). Güncel literatürde klasik fenton olarak bilinen bir ileri oksidasyon yöntemi bulunmakta olup, arıtma sistemlerinde kullanılmaktadır. Bu yöntemde demir (II) tuzuyla, hidrojen peroksit kullanılmaktadır. Biz bu yönteme aynı adımda lakkaz enzimi kullanarak daha çevreci bir arıtım gerçekleştirdik. Buluşumuz sayesinde, hem enerji sarfiyatı düşük, hem de çevre dostu özelliği olan bir arıtım metodu geliştirmiş olduk. Özellikle yüksek kimyasal içeriğe sahip, organik yükü yüksek olan atık suların arıtılmasında yüzde 99 verimlere kadar varan bir arıtım gerçekleştirdik. Örneğin; gemi atık sularının sintine, balast ve düşük debili evsel atık sularının arıtılmasında bu yöntem kullanılabilir. Boya sanayinde, gıda endüstrisinde, tekstil sanayinde, kâğıt sanayinin atık sularının arıtılmasında da başka bir deyişle arıtılması zor ve yüksek organik yüke sahip tüm atık sularda kullanılabilecek bir yöntemdir. Ulusal ve uluslararası literatürde de bir ilk olma özelliğini taşımaktadır” şeklinde konuştu.

10. Kore Kadın Buluşçular Sergisi'nde, ülkemizi en iyi şekilde temsil etmekten mutluluk ve gurur duyduğunu ifade eden Prof. Dr. Çağlar, “Türk Patent ve

*İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü Öğretim Üyesi

Marka Kurumu bizi seçti ve ülkemizi temsilen fuara katıldık. Fuarda ülkemizi ve buluşumuzu yoğun ilgi gösteren katılımcılara jüri üyelerine 4 gün boyunca anlatmaya gayret ettim. Bu çabaların sonucunda ülkemize 3 altın madalya ile dönmek nasip oldu. Bu anlamda İstanbul Üniversitemizin değerli yöneticilerine, Türk Patent ve Marka Kurumu'na ve bu çalışmada emeği geçen Nagihan Ersoy Korkmaz ve Abdullah Aksu'ya teşekkür ederim. Ayrıca dönüşte teveccühlerini bizden esirgemeyen Rektörümüz Prof.Dr. Mahmut AK hocamıza da sonsuz teşekkür

ederim. Fuarda özellikle bilim ve teknoloji alanında kadın buluşçular olarak ülkemizin diğer ülkeler ile yarışır konumda olduğunu gördüm bu da beni ayrıca gururlandırdı ve mutlu etti. Artık ülkemizde yaptığımız bu çalışma gibi diğer uluslararası yayınların ve patentlerin hızlı bir şekilde sanayiye dönmesi gerekir. En azından bu ödüllerle bunun daha hızlı bir şekilde ilerleyebileceğini gördüm. Çok mutluyum, gururluyum. Öğrencilerimle de gurur duyuyorum" ifadelerini kullandı.

ELLERİ KULLANMADAN DİŞLERİ FIRÇALAMAK ARTIK MÜMKÜN

✍ Yrd. Doç. Dr. Leyla Türker**

Şener İstanbul Üniversitesi'nde "El Kullanmadan Dişleri Fırçalama Cihazı" Geliştirildi

İstanbul Üniversitesi'nde geliştirilen "El Kullanmadan Dişleri Fırçalama Cihazı", kendi başına hareket kabiliyeti olmayan veya hareket kabiliyetini kaybetmiş engelli kişilerin dişlerini fırçalama işlemini kolaylaştıracak. Buluş, 10. Kore Kadın Buluşçular Sergisi'nden Wipo, Kore Kadın Buluşçular Fuarı Altın Madalya, İran ve Tayvan Özel Ödüelleri'nin sahibi olarak toplam 4 ödülle döndü.

İÜ İstanbul Tıp Fakültesi Biyofizik Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Leyla Türker Şener**, İÜ Diş Hekimliği Fakültesi Ağız Diş ve Çene Radyolojisi'nde görevli Uzman Dr. Hülya Çakır Karabaş ile birlikte "El Kullanmadan Dişleri Fırçalama Cihazı" buluş başlıklı patent başvurusuyla 10. Kore Kadın Buluşçular Sergisi'nde ülkemizi temsil etti. Kişinin ellerini kullanmadan dişlerini fırçalamasını kolaylaştırmak üzere geliştirilen buluş, kişinin kafasını kolayca yerleştirebildiği ağız içinde tüm dişleri otomatik olarak fırçalayacak şekilde monte edilmiş dörtlü diş fırçası kafasına sahiptir.

**İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız-Diş Çene Radyolojisi Öğretim Üyesi

“Ellerini Kullanamayan Hastalar Dişlerini Yardım Almadan Fırçalayabilecek”

“El Kullanmadan Dişleri Fırçalama Cihazı” buluşu hakkında açıklamalarda bulunan Uzman Dr. Hülya Çakır Karabaş, “Buluş fikri aslında çocuklarımızın diş fırçalamaları hakkında yaşadığımız problemlerden bahsederken ortaya çıktı. Ağız içerisindeki dişleri korumanın en etkili yolu dişleri fırçalamak. Dişlerin en az iki kez ve iki dakika boyunca fırçalanması gerekiyor. Fakat engellilerde bunu sağlamak biraz zor. Buluşumuz ise elleri olmayan veya ellerini kullanamayan hastaların dişlerini fırçalamasını sağlıyor. Hasta bu cihaza çenesiyle baskı yaptığı anda sistem çalışmaya başlayacak. Dörtlü bir fırçalama sistemi olacak. Aynı anda tüm dişlerin alt ve üst çene şeklinde tüm yüzeyin fırçalanması sağlanacak. Bu anlamda da normalde iki dakika olması gereken diş fırçalama süresini 30 saniye gibi bir süreye indirilmesi amaçlanıyor. Böylelikle hasta sıkılmadan ve hızlı bir şekilde bu fırçalama işlemini sonlandırmış oluyor Bu buluş ellerini kullanamayan veya kaza nedeniyle ellerini kaybetmiş olan hasta-

lar için tasarlandığından hastanın psikolojik desteği açısından da çok önemli.

İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri

Çünkü hastanın kişisel hijyenin kendi başına, birisine ihtiyaç duymadan yapıyor olması ona psikolojik açıdan da destek sağlayacaktır” dedi.

“Hayal Et Gerçek Olsun”

Kadınların kendi fikrinin peşine düştüğü sürece kendi buluşunu ortaya koyabileceğini söyleyen Yrd. Doç. Dr. Leyla Türker Şener konuşmasını şu sözlerle sonlandırdı: “Kadınların fikirleri hayallerinde kalmamasın. Bunun arkasına düşerse ürünü de ortaya koyabilir. İsterse kendi şirketini kurabilir, yurtdışında da satışını sağlayabilir, isterse firmalara lisans hakkını devredebilir. Dolayısıyla istersek yapamayacağımız hiçbir şey yok. Ben İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi’nde bulunan ‘3B Tıbbi ve Endüstriyel Tasarım Laboratuvarı’nın yöneticisi olarak sloganımızı tekrar etmek istiyorum: ‘Hayal Et Gerçek Olsun’.”

ANTİK DÖNEM YOLLARININ TANIMLANMASI İÇİN BİR YÖNTEM

EN AZ MALİYETLİ YOL (LEAST COST PATH) ANALİZİ İLE MİTHRADAT
KRALLIK COĞRAFYASINDAKİ KALELER ARASI YOL AĞI İÇİN BİR
ÖNERME

✍ Yrd. Doç. Dr. Emine Sökmen*

Yollar, insanlığın kendini var etme sürecinde temel gereksinimlerini karşılama pratiğinin coğrafyada bıraktığı izlerdir. Beşeri coğrafyanın vazgeçilmez unsuru olan yol, bilgiyi, kültürü ve inancı, mesafeler arası taşır ve toplumlar arasında bağlantıyı kurar ve etkileşimi sağlar. İnsanın içinde yaşadığı coğrafyayı ve topografyayı, amaç ve hedefleri doğrultusunda şekillendirmesinin ilk ürünü olan yol, arkeoloji bağlamında değerlendirildiğinde insan topluluklarının iktisadi, siyasi ve sosyo-kültürel yapılarına dair de önemli bilgiler sunar.

Arkeoloji, insan ve geçmişini anlamaya odaklı bir bilim olması itibarıyla insana dair olan tüm bilimlerden beslenir, bunların yöntemlerini kendi yöntemleriyle harmanlayarak uygular ve geçmişin bilinmezlerine ışık tutmaya çalışır. Başka bir deyiş ile, diğer disiplinlerin sağladığı bakış açıları ile insanı çok yönlü olarak ele alır, sorgular ve geçmişi hakkında da nesnel bilgiler üretmeye çalışır. Bu nokta-

da, arkeoloji ile coğrafya birer bilim dalı olarak insan topluluklarını ve içinde yaşadıkları çevreyi hem mikro hem de makro ölçekte sorgulayarak, çevrelerini nasıl şekillendirip kullandıkları ve sosyal organizasyonları hakkında yorumlar yapar. Bu bağlamda, arkeoloji, coğrafyanın içerisinde olgunlaşmaya başlamış bir yöntem ve teknoloji olan Coğrafi Bilgi Sistemleri'ni (CBS) coğrafyanın insanlar tarafından kullanımı ve algılanışı odaklı yürüttüğü çalışmalarda son yıllarda yoğun bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Buradan hareketle CBS, coğrafi verinin, kayıt edilmesi, depolanması, işlenmesi, sorgulanması ve nihayet görselleştirmesi ve haritalaştırmasına olanak sağlayan oldukça güçlü bir araçtır. Arkeologlar için yeni ufuklar açan CBS, hem disiplinlerarası işbirliklerinin önünü açmış hem de arkeologların geleneksel soruların ötesinde daha geniş perspektifli problemlerin peşine düşmesine, insanı anlamaya çalışma serüveninde yeni modellerin geliştirilebilmesine olanak sağlamıştır.

*Hitit Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü

CBS teknolojisinden hareketle kurgulanan ‘en az maliyetli yol analizi’ temelde geçmişte yaşamış olan insan topluluklarının coğrafya üzerindeki hareketlerini çözümlmeye yarayan bir modeldir. En az maliyetli yol analizi, aynı zamanda coğrafya üzerinde olası arkeolojik alanların tespitine, insan topluluklarının sıklıkla mesken tuttuğu diğer alanların bulunmasına, ticari ilişkiler ağı ve göç yolları gibi geniş ölçekli konuların da ele alınıp irdelenmesine yardımcı olmaktadır. CBS’nin sağladığı bu analiz, insanın bir noktadan diğerine olan seyahatinin çözümlenmesinde oldukça önemli katkılar sağlamaktadır. Söz konusu analiz, doğal ve kültürel faktörlerin bir arada gözetildiği iki nokta arasındaki çizilebilecek en düşük maliyetli yoldur. Bunu, bir noktadan diğerine en verimli ve en az maliyet içeren rotanın çıkarılmasını sağlayarak yaparken insanların en hızlı ve kolay rotayı tercih edecekleri varsayımından hareket eder. Çünkü insan, iki nokta arasında gerçekleştireceği yolculuk sırasında, topografik yapıdan, bitki örtüsünden ve akarsulardan, mimari yapıların varlığından doğrudan etkilenir. Bu etkiler göz önünde bulundurularak, varsayımsal yol ve yol ağları analiz yardımıyla görselleşmiş olur. Diğer bir deyişle, en az maliyetli yol analizi, geçmişten gelen karmaşık sosyal, politik ve ekonomik soruların temelini oluşturan ‘bağlantıların’ tekrar inşasını mümkün kılar.

Konunun biraz daha anlaşılması için Orta Karadeniz Bölgesi’nde Hellenistik Dönem’de Büyük İskender ve ordularının Anadolu’da gerçekleştirdikleri başarılı askeri seferlerin ardından M.Ö. 281-63 tarihleri arasında, Amasya merkezli yerel bir krallık olarak karşımıza çıkan Mithradatlar’ın savunma birimleri arasındaki olası yol ağının bir örnek üzerinden kısa değerlendirmesine bakabiliriz. Burada söz konusu savunma birimleri olan kalelerin bazıları, Mithradat Krallığı’nın yönetim merkezleriydi. Krallık kentleşme politikası gütmemiş, kırsalın etkili bir şekilde yönetilmesine dair bir düzenleme gerçekleştirmişti. Verimli tarım arazileri, bu arazilerden elde edilen ürünü krallık ekonomisi için katkıya dönüştüren köy

toplulukları ve bunların içinde bulunduğu vadileri, önemli geçiş noktalarını koruyan ve gözetken kaleler ile tapınım alanları, krallığın yönetsel düzenini oluşturmaktaydı. Antik kaynaklar kaleleri, askeri görevleri ile birlikte kırsalın idaresini de üstlenen yönetsel birimler olarak ifade etmektedir. Kalelerin, üstlendikleri askeri ve idari görevler itibarıyla iletişim halinde bulunmaları bir gereklilik olarak karşımıza çıkar. Bu açıdan değerlendirildiğinde askerin toplanma noktaları olması, mühimmatın saklandığı depolama alanlarını barındırması, ikmal birimleri olarak hizmet vermeleri gibi temel işlevlerinin yanında idari bağlamda çevresindeki kırsal yerleşimler için karar mercii olarak görev üstlenmeleri, şüphesiz ki bunların arasında bir iletişim ağına var olduğunu düşündürür. Mithradat krallık coğrafyasında dağılım gösteren kalelerin birbirleri ile olan iletişimine dönük olarak arkeolojik ve tarihsel verilerin suskun olması, en az maliyetli yol analizi yardımıyla bir önerme sunulması aşamasında biz arkeologları gerçekten de cesaretlendirir. Bu bağlamda, yapılan çözümlemede ilk adım olarak maliyet faktörleri belirlenmiştir. Bu etmenler, krallığın hüküm sürmüş olduğu Orta Karadeniz Bölgesi için engebenin yaratacağı eğim faktörü, yol üzerinde bulunan arazilerin kullanım durumları — ki bunlar ormanlık bataklık alanlar ya da tarım arazileri olabilir— ve son olarak da çalışmanın yürütüldüğü coğrafyanın iki büyük akarsuyu olan Kızılırmak ve Yeşilirmak ile bunların kolları tarafından oluşturulmuş yaygın bir su ağı ile kaplı olması, yürüyüşü gerçekleştirecek olanların önüne geçilmesi gereken bir maliyet olarak düşünülmüş ve analize eklenmiştir. Bu bölgede en ayrıntılı olarak bilinen yol ağı Roma Dönemi’ne aittir, ve çalışmaya karşılaştırma verisi sunması açısından da çok önemlidir.

Üzerinde çalışılmış kalelerden bir tanesi olan ve Mithradat Krallığı’na başkentlik yapmış Amasya Kalesi’nin özelinde bir bakış geliştirilebilir (Bkz. Resim 1). Amasya kalesi yazılı belgelerden de bilindiği üzere, Mithradat krallık ordularının savaş sırasında toplanma noktası olarak görev yapmış ve krallık

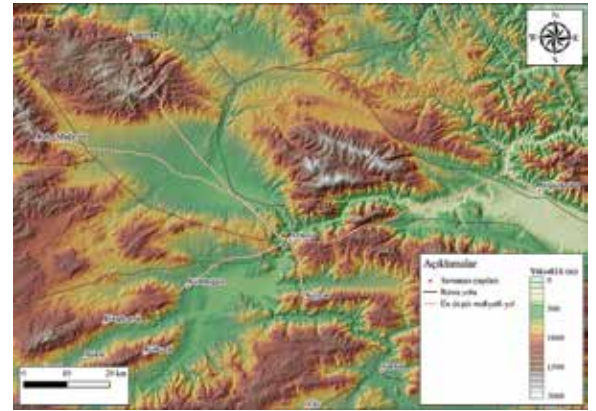

Resim 1: Amasya Kalesi'nin genel görünümü (foto, PRD Prodüksiyon ve Danışmanlık)

orduları buradan doğu ve kuzey batı yönünde hareket ederek Roma'ya karşı verdikleri savaş sırasında savaş alanlarına yürüyüş gerçekleştirmişlerdir. Amasya Kalesi'nin bu yönlerde bulunan diğer kalelerle olan yol ilişkisi çözümleme ile görselleştirilmiştir. Bu yollar, Roma yolu ile çoğunlukla örtüşmüş, yer yer akarsulara paralel devam etmiş ve bu yönlerdeki düz arazileri tercih ederek diğer kalelere ulaşmıştır (Bkz. Resim 2).

İnsan, doğası gereği topografyada elindeki seçenekler dahilinde en kolay hareket edebileceği rotaları oluşturmaya meyillidir. En az maliyetli yol analizi, bu anlayışı temel alarak topografik değişkenlerin de yardımıyla olabilecek en uygun güzergahları önermiştir. Genel olarak bakıldığında Mithradat Krallığı'nın kaleleri arasında çözümleme yöntemi ile belirlenen yollar, kalelerin kontrol altında tuttuğu vadiler boyunca ve büyük orduların manevra alanı ve hareket kolaylığı sağlayabilecek düz topografyalardan geçmektedir. Dahası analizin ortaya koyduğu yolların, hakkında daha çok bilgiye sahip olunan Roma dönemi yol ağı ile bir çok

yerde örtüşmesi Hellenistik Dönemde de bu güzergahların var olduğunun söylenmesine olanak verir. Bu açıdan bakıldığında sadece genel bir kanı olarak kabul edilen Roma yollarının, kendinden önceki Hellenistik Dönem yol ağını kendine örnek alıp inşa edildiklerini de söyleyebilmek mümkündür. En az maliyetli yol analizi, varsayımsal bir yöntem olsa da arkeoloji sorularının çözülmesine katkı sağlayabilecek bir yöntem olarak yakın gelecekte arkeolojide yaygın bir biçimde kullanılacaktır.

Resim 2: Amasya Kalesi'nden çevresindeki kalelere olan en az maliyetli yolların haritası

YÖK'TEN

HABERLER

YÖK BİR İLKE İMZA ATIYOR

*Temel bilimleri destekliyor.
Su ve toprağa dokunuyor.*

Temel Bilimler, Ziraat, Orman, Su, Maden ve
Yer Bilimleri alanlarındaki 85 üniversitenin
448 programına ilk üçte yerleşen

**1344 öğrenciye
625 TL burs*
verilecek**

www.yok.gov.tr

* Devlet üniversitelerinde ilgili programlara ilk 3 sırada yerleşen öğrencilerin tümüne burs verilecektir.

YÖK BURSLARI

Yükseköğretim Kurulu olarak özellikle son iki yıldır ülkemiz yükseköğretim sistemimizin daha rekabetçi bir yapıya dönüşümü için birçok yeni ve yenilikçi girişimler başlatıldı. Bu kapsamda; Yeni YÖK'ün tarihinde ilk defa geçen yıl başlattığı ve bu yıl da genişleyerek devam eden burs programının Yükseköğretim sistemimize ve ülkemizin yükseköğretim odaklı kalkınmasına ve ülkemizin öncelikli alanlarında nitelikli insan kaynaklarının gelişimine katkı sağlamasını ve yenilikçi bir yapıya dönüşümü için önemli bir adım olmasını ümit ediyoruz.

Geçtiğimiz yıl ülkemiz ve yükseköğretim sistemimiz açısından stratejik önem taşıyan, **Tarım - Ziraat - Orman - Su Ürünleri** odaklı lisans programlarımıza olan ilginin artırılması amacıyla bu fakülteler altında yer alan programlara **ilk 3 sırada yerleşen tüm öğrencilerimize** Başkanlığımızca başlatılan teşvik programı kapsamında burs vermeye başlanmıştı. Başlatılan bu teşvik sistemi olumlu sonuçlar verdi ve bu programları tercih eden öğrenci sayısında ve niteliğinde artış oldu. Bu sene de bu alanlarda burs vermeye devam edilecek.

Geçen yıl destek bursu kapsamına alınan bu programlara ek olarak, ülkemizin bilimsel ve teknolojik gelişimi başta olmak üzere her düzeyde gelişimi için önemli ancak son yıllarda ilginin azaldığı “**Temel Bilimler**”, **Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik** programları ile yine ülkemiz açısından stratejik önem arz eden “**Yer Bilimleri**”, **Jeofizik Mühendisliği, Jeoloji Mühendisliği ve Maden Mühendisliği** programlarına ilk 3 sırada yerleşen tüm öğrencileri-

mize eğitim süreleri boyunca “**YÖK Destek Bursu**” vermeye başlayacağız.

2017 LYS sistemimizde **Temel Bilimler, Orman, Su Ürünleri, Yer Bilimleri ve Ziraat** alanlarında **85 devlet** üniversitemizde toplam **448 programımız** bulunmaktadır.

Geçen yıl başlattığımız ve halen devam eden ve bu yıl yeni başlatacaklarımızla birlikte genişleyecek burs desteği projemiz kapsamına dâhil edilen devlet üniversitelerimizdeki bu programlara ilk üç sırada yerleşecek öğrencilerimizin tümü, yani toplam **1.344 öğrencimiz** bu burs imkânından faydalanabilecektir. “**Öğrenci dostu Yeni YÖK**” olarak yeni ve yenilikçi programlarımızla ülkemizin öncelikli alanlarında nitelikli insan kaynaklarının gelişimine katkı vermek önceliklerimiz arasında olacaktır. Vereceğimiz **YÖK Destek Bursu miktarı aylık 625 TL olup 12 ay boyunca ödenecektir.**

BAŞKAN SARAÇ, AR-GE İŞBİRLİKLERİ ZİRVESİNE KATILDI

3 Mayıs 2017 /İstanbul

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, TÜBİTAK, Savunma Sanayi Müsteşarlığı ve Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile gerçekleştirilen “AR-GE İşbirlikleri Zirvesi ve Fuarı”nın açılışı YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ, yaptı.

YÖK’ü daha şeffaf ve hesap verebilir temeller üzerinde şekillendirmeye başladıklarının altını çizen Başkan Saraç, “Yükseköğretim alanındaki küresel gelişmelerle birlikte özellikle 2000’li yılların başından itibaren yükseköğretim kurumlarının sayılarında ve çeşitliliğindeki artışlar, öğrenme yöntemlerinde kullanılan yeni teknolojiler ve buna bağlı olarak çeşitlenen öğrenme yöntemleri, ulusal ve uluslararası işbirlikleri, öğrencilerin hareketliliği, mezunların istihdam edilebilirliği ve üniversitelerin sıralandırılmaları gibi konular artık, yükseköğretim kurumlarının daha şeffaf, hesap verebilir ve her düzeyde daha fazla sorumluluk almalarını gerektirmektedir. YÖK, artık bu temeller üzerine şekillenmeye başlamıştır.” diye konuştu.

Açılış konuşmasında YÖK Başkanı Saraç Türkiye’nin küresel rekabet ortamında 2023 yılında dünyanın 10 büyük ekonomisinden birisi olma hedefi kapsamında en önemli süreçlerin başında Ar-Ge odaklı büyümenin olduğunu belirtti.

Bu hedefe ulaşabilmesi ancak nitelikli bilgi üretimi ve nitelikli insan faktörü ile mümkün olabileceğini dile getiren YÖK Başkanı, bu durumun, küresel ölçekte rekabetçi bir yükseköğretim sistemine sahip olunmasını gerekli kıldığını vurguladı.

Türk yükseköğretiminde hissedilebilir bir iyileşmenin başladığını ifade eden Başkan Saraç, YÖK’ün yükseköğretimi, üniversitelerin bilimsel gücüyle birlikte kalite, ihtisaslaşma, öncelikli alanlar ve nitelikli doktora gibi kavramlarla yeniden yapılandırma gayreti içinde olduğunu söyleyerek konuşmasını tamamladı.

Zirvenin açılış toplantısının ardından fuarın resmi açılışını gerçekleştiren YÖK Başkanı Saraç ve beraberindekiler, fuardaki stantları gezdiler.

BAŞKAN SARAÇ, ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ BAĞLAMINDA KOCAELİ SANAYİ ODASI MECLİS TOPLANTISI'NDA...

17 Mayıs 2017 / Kocaeli

Başkan Saraç, üniversite ve sanayinin; ülkelerin gelişmesinin, büyümesinin ve refah toplumu olmasının en önemli iki aracı olduğunu dile getirdi.

Üniversite-sanayi işbirliğinin, çok konuştukları, eksikliğinden sürekli bahsettikleri, yeterince etkin işler hale getiremedikleri bir köprü olduğunun altını çizen Başkan Saraç, gelişmiş ülkelerin geldikleri seviyede üniversite-sanayi işbirliğinin ne denli önemli olduğunu ifade etti.

Neredeyse bu iki aracın 100 yıldır işbirliği içerisinde çalışmakta olduğunu vurgulayan Başkan Saraç, “Biz de Yeni YÖK olarak mevcut koşullarla sürekli olarak daha iyiyi arama gayretinde olduğumuz bugünlerde, üniversitelerimizin var olan bilgi birikimlerini net bir biçimde ortaya koyabilmeleri adına, kendi ana misyonlarından sapmadan, topluma hizmet bileşeninde etki alanlarını artırabilmek ve yaygınlaştırabilmek için toplumun bütün dinamikleri ile yakın ilişki içerisinde olmalarını destekliyoruz.” diye konuştu.

“Dünyada ve bölgemizdeki savaşlar, ekonomik belirsizlik gibi sıkıntılar karşısında ne olursa olsun tek seçeneğimiz Bilim, Teknoloji ve İnovasyonu Stimüle etmek ve hızla ivmelemek zorundayız: Japonya, Çin, Kore ve Malezya örneklerinde olduğu gibi... Bunu siz kıymetli sanayicilerimizle birlikte başacağız. Türkiye bu yolda aslında büyük mesafe aldı. Size aldığımız bu mesafe ile ilgili bir örnek de sunmak isterim: Avrupa dışında yapılan araştırma-

larda Ortadoğu bölgesinde 220 Bilim Üniversitesi bulunuyor. Bu üniversitelerin %50'si Türkiye, İran ve Suudi Arabistan'dadır. Türkiye'de 62, İran'da 35, Suudi Arabistan'da 30 üniversite bu % 50'yi teşkil etmektedir. Üniversitelerimiz, artık dünya sıralamalarında da yer almaktadırlar. Bildiğiniz gibi ilk 500'e giren 18 üniversitemiz mevcut.”

Üniversitelerde bilim ve teknoloji kavramını ve Kritik Bilimsel Beceriler Eğitimini önde tutmaya çalıştıklarını söyleyen YÖK Başkanı, ardından Türk Yükseköğretimi'nin nerede olduğu ve yenilik alanlarının neler olduğu ile ilgili bilgiler içeren bir sunum gerçekleştirdi.

Toplantı sonrasında, Başkan Saraç, Meclis üyelerinden gelen soruları yanıtladı.

İLETİŞİM VE İLETİŞİM BİLİMLERİ FAKÜLTELERİNİN DEKANLARI İLE TOPLANTI

8 Mayıs 2017 / Ankara

Türkiye'deki Devlet ve Vakıf Yükseköğretim Kurumlarındaki İletişim ve İletişim Bilimleri Fakültelerinde verilen eğitimin tüm yönleriyle görüşülmesi amacıyla ilgili fakültelerin dekanlarının katılımıyla YÖK'te bir toplantı gerçekleştirildi.

YÖK Başkanı Saraç konuşmasına, dünyada ve ülkemizdeki özellikle yakın zamandaki tüm gelişmelerde iletişim biliminin, iletişim araçlarının ve kısaca iletişim ekosisteminin ne kadar önemli olduğunun altını çizerek başladı.

Ülkemizde yükseköğretime erişim ve yükseköğretim alanındaki okullaşma oranının artırılmasının 2000'li yıllar öncesinde çözümlenmesi gereken en öncelikli konu olduğuna değinen YÖK Başkanı, özellikle 2003-2014 yılları arasında bu konuda sayısal açıdan çok önemli gelişmelerin sağlandığını belirtti.

Son 10 yılda yaşanan bu büyüme sürecinin bundan sonraki aşamasının nitelik ve kalite bakımından da büyüme olduğunu sözlerine ekleyen Başkan Saraç, "Bu kapsamda son 2 yıl içerisinde Yükseköğretim Kurulunun ilgili tüm paydaşları ile birlikte gerçekleştirdiği ve kamuoyu ile de paylaştığı girdi ve sü-

reç odaklı iyileştirmelere yönelik yeni ve yenilikçi pek çok girişim bulunmaktadır." diye konuştu.

Yeni YÖK'ün stratejik yaklaşımı ile hayata geçirilen projelerin, Türk yükseköğretimini artık keyfiliğe ve mühmeliliğe bırakılmadığını göstermekte ve bilimsel bir metotla ve rasyonel bir tarzda yeniden şekillendirilmesine katkı sağlamakta olduğunu söyleyen Başkan Saraç, konuşmasını şu şekilde sürdürdü:

YÖKSİS verilerimize göre ülkemizde halihazırda 48 Üniversitede 47 İletişim ve 1 İletişim Bilimleri Fakültesinde yaklaşık 407 programda 25 farklı türde iletişim eğitimi sunulmaktadır ve bu fakültelerimizden yaklaşık olarak 50 bin öğrenci eğitim görmektedir ve her yıl yaklaşık 6500 mezun verilmektedir. İletişim programlarındaki doluluk oranları devlet üniversitelerinde 100%, vakıf üniversitelerinde ise büyük çoğunlukta %85'in üzerindedir. Bu durum, iletişim programlarına olan yüksek ilginin önemli göstergesidir. Gelecekte de bu oranlarımızı koruyarak çıktı odaklı süreçlerde niteliğin artırılması için girişimlerde bulunulmasını teşvik ediyor olacağız."

Tartışma bölümünde, iletişim odaklı lisans programlarına yönelik durum değerlendirmesi yapılırken, eğitim kalitesinin daha da artırılması, bu fakültelerden mezun olanların mesleki yeterliliği ve istihdam sorunları konularında fikir alışverişinde bulunuldu.

TIP FAKÜLTELERİ DEKANLAR KONSEYİ TOPLANTISI

11 Mayıs 2017 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu tarafından, Türkiye'deki Devlet ve Vakıf Yükseköğretim Kurumlarındaki Tıp Fakültelerinde verilen eğitimin tüm yönleriyle görüşülmesi amacıyla ilgili fakültelerin dekanlarının katılımıyla "Tıp Fakülteleri Dekanlar Konseyi Toplantısı" gerçekleştirildi.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç'ın katılımıyla YÖK'te düzenlenen toplantıya YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu ve YÖK yetkililerinin yanı sıra, üniversitelerin tıp fakültelerinin dekanları katıldı.

Toplantının açılış konuşmasında YÖK Başkanı Saraç, üniversite hastanelerinden, sundukları hizmetlerinin yanı sıra beklenen en önemli işlevlerin başında, eğitime ve araştırmaya yönelik akademik mükemmeliyeti desteklemeleri olduğunu belirtti.

Yetiştirilen genç hekimlerden hizmet sunmak için gayret içinde olmaları, karar verici olmaları ve tüm dünyayı ama özellikle hizmet verdikleri toplumu iyi

tanımalarını beklediklerini söyleyen YÖK Başkanı Saraç, "Hekimlerimiz eğitimlerini tamamladıklarında Türkiye'nin sağlık sorunlarını bilmelidirler ve mezun olduktan hemen sonra bu sorunların üstesinden gelebilecek bilgi, beceri ve tutumlarla donanmış olmalıdırlar." Dedi.

Tıp Fakültelerinin eğitim alanında hem ülkemizin hem de dünya biliminin gelişmelerini yakında takip etmekte olduğunu sözlerine ekleyen Başkan Saraç, yine bu fakültelerin programlarını güncellediklerini vurguladı ve "Yeni YÖK" olarak birinci hedeflerinin özellikle eğitimde kaliteden hiç ödün vermemek olduğunun altını çizdi.

Tıp Fakültelerinden bekledikleri diğer önemli iki kavramın hizmet ve yüksek düzeyde araştırma olduğunu dile getiren YÖK Başkanı konuşmasını şu şekilde sürdürdü:

“Ülkemizdeki Devlet Üniversitelerinde 73, Vakıf üniversitelerinde 27, olmak üzere toplam 100 Tıp Fakültesi var. Bunlardan 84’ü aktif. Diğerleri kurulmuş ama henüz eğitime başlamamış. Bu fakültelerdeki öğrenci sayımız 75 bindir. Öğretim üyesi sayımız 13 bin civarındadır...

Bu fakültelerin yeni açılanlarında sıkıntılı süreçler yaşandığını bilmekteyiz. Gelişmiş üniversitemizin özellikle temel bilimler alanlarında doktora programlarını ciddiyle gözden geçirmeleri gerekmektedir. Bu süreçte biz gereken desteği vermeye hazırız.

Tıp eğitimi Türkiyemizin dünyada en iyi olduğu alanlardan biridir. Araştırmalarımız dünyanın en iyi dergilerinde yer almakta, Tıp Fakültesi olan üniversitemiz Fakültelerinin yayın sayısı ve niteliği ile gurur duymaktadır. Bunu hatırlayarak gelişmekte olan alanlarda da gene hepimizin gayreti ile büyük adımlar atılabileceğini düşünmekteyim.”

Bu toplantının çıktılarını ve katılımcılardan gelecek önerileri “dikkate alınması icab eden uzman görüşü” olarak kabul edeceklerini belirten YÖK Başkanı Saraç konuşmasını tamamladı.

YÖK Başkanı Saraç’ın ardından YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu da konuşmasında, uzmanlık eğitime değindi.

YÖK Başkanvekili’nin konuşmasının ardından Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Tarık Tihan tarafından “Tıp Eğitiminde İçerik, Format ve Değerlendirme Yöntemlerinin Seçiminde Kalite Yönetimi Uygulamaları” başlıklı sunum gerçekleştirildi.

Konuşmaların ardından YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu başkanlığında yapılan soru-cevap kısmına geçildi.

Toplantının soru-cevap bölümünde, tıp fakültelerindeki mezuniyet öncesi ve sonrası eğitimi ile lisansüstü eğitimdeki kalitenin daha da artırılması, mezunların mesleki yeterliliği ve istihdam sorunları konularında görüş alışverişinde bulunuldu.

TIP DALLARINDA ASİSTAN EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI

16 Mayıs 2017 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu tarafından, Türkiye’deki devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarının Tıp Fakültelerindeki mezuniyet sonrası eğitimin görüşülmesi amacıyla “Tıp Dallarında Asistan Eğitimi Çalıştayı” düzenlendi.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç’ın katılımıyla YÖK’te düzenlenen toplantıya YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu ve YÖK yetkililerinin yanı sıra, Türkiye’deki devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarının Tıp Fakülteleri ile Eğitim Araştırma Hastanelerindeki asistan temsilcileri ile Sağlık Bakanlığı, Kamu Hastaneleri Kurumu ve Adli Tıp Kurumu yetkilileri katıldı.

Tıp fakültelerindeki mezuniyet sonrası eğitimde kalitenin artırılması, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri konularında asistan temsilcileri ile karşılıklı görüş alışverişinde bulunulduğu toplantıda YÖK Başkanı Prof. Dr. Saraç bir selamlama konuşması yaptı.

Konuşmasına Yükseköğretim Kurulunun eğitimde ve hizmette akademik mükemmeliyeti desteklediğini belirterek başladı ve Yeni YÖK olarak değer verdikleri en önemli kavramın kalite ve akademik mükemmellik olduğunu söyledi.

Eğitime yönelik verimli eğitim reformlarını takip ettiklerini ifade eden Başkan Saraç, Yükseköğretim Kurulu olarak hedeflerinin, insana verilen değeri merkeze alarak bireyin ve toplumun sağlığını koruyan, hastasına iyi bakan, memleketini iyi tanıyan ve insan sevgisi ile dolu yetenekli hekimler yetiştirmek olduğunu altını çizdi.

Uzmanlık eğitimi alınan kurumlardan bekledikleri diğer önemli iki kavramın hizmet ve yüksek düzeyde araştırma olduğunu dile getiren Başkan Saraç, “Bugün eğitim, araştırma ve hizmet üçlüsünün sağlıklı işleyebilmesi için gereken niteliklere vurgu yapabilme arzusuyla tıp fakültesine girebilmek için ilk 40 binde yer alma şartını koyduk ve bu düzenlemenin geri dönüşleri bize olumlu olarak ulaştı.” diye konuştu.

Tıp Fakültelerinin, “Gerçek” araştırma merkezlerini ön plana çıkararak ülkemizde yürütülen klinik araş-

tirmaların verimliliğini ve etkinliğini arttırmak konusunda gayret içinde olması gerektiğini vurgulayan YÖK Başkanı, konuşmasını şu şekilde sürdürdü:

“Yetiştirdiğimiz hekimlerin tümünün hasta sağlığına doğrudan hasta bakarak katkıda bulunması önlerindeki tek kariyer planı değildir. Bugün ülkemizde ve yurtdışında yetişmiş, gurur duyduğumuz birçok hekim kökenli araştırmacılar bulunmaktadır. Bu nedenle Fakültelerimiz kadrolarının Enstitülerde yürüttüğü çalışmalar ve programları da ayrıca önemsiyoruz. Uzmanlık eğitimi dışında da sağlığa ilişkin doktora alanlarına destek vermeye çalışıyoruz. Yeni 100/2000 doktora bursları projesi buna bir örnektir.

Ar-Ge alanında içinde bulundukları üniversitelerin diğer araştırma birimleriyle interdisipliner çalışmalar bu kapsamda önemseydiğimiz bir işbirliğidir. Örneğin ülkemizdeki mültecilere yönelik klinik araştırmalar sosyal bilimlerle ortaklıklara kapı açabilir. Veya güncel diğer bir başlık olan çevre çalışmaları tüm bilim alanlarının beraber çalışabileceği bir konudur. Bu tür işbirliklerinin eğitime de yansıtılmasını ve mezun ettiğiniz tüm öğrencilerin birikimlerine, ülke ve dünya sorunlarını anlamalarına yardımcı olacağını düşünüyoruz” dedi.

YÖK Başkanı Saraç'ın ardından YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu konuya ilişkin bir sunum gerçekleştirdi.

YÖK Başkanvekili'nin sunumunun ardından Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Asistan Temsilcisi Dr. Abdullah Ağın tarafından çalıştay hakkında bilgilendirme yapıldı.

Bilgilendirmenin ardından çalıştay programı kapsamında on ayrı grup şeklinde düzenlenen Çalışma Grupları Yuvarlak Masa Çalışmalarına geçildi.

Grup çalışmalarının ardından Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Yenimahalle Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görevli Uz. Dr. Mustafa Akkaya, tıpta uzmanlık eğitimi gören uzman öğrenciler tarafından çalıştay öncesinde elektronik ortamda gerçekleştirilen anketin sonuçlarının değerlendirmesini yaptı.

Tıpta mezuniyet sonrası eğitimin kalitesinin artırılması amacıyla tıpta uzmanlık eğitimi gören 1145 uzman öğrenciyle elektronik ortamda yapılan anket bugüne kadar yapılan en geniş katılımlı anketlerden biri olma özelliğini taşıyor. Bu ankette, uzman öğrencilere, çalıştığı kurum bilgisinin yanı sıra eğitim programları ile tez çalışma etkinliği, bilimsel ve mesleki çalışma ve yaşam koşullarına ilişkin çeşitli sorular soruldu.

Çalıştayın sonunda YÖK Başkanvekili Prof. Dr. M. İ. Safa Kapıcıoğlu tarafından her bir Çalışma Grubunca iletilen raporların ele alındığı Çalıştay Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirildi.

YÜKSEKÖĞRETİM KURULUNDA KLİNİK ARAŞTIRMALAR DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Temmuz 2017

✎ Doç. Dr. Zeliha Koçak Tufan* - Prof. Dr. Cemal BULUT**

Klinik araştırma nedir?

Klinik araştırmalar, insanlar üzerinde yapılan, bir girişimin etkisi ve değerini bir kontrol grubu ile karşılaştıran ve klinik bir olayı ilgilendiren prospektif çalışmalardır. Bu çalışmalar hastalar, sağlık sistemi, araştırmacılar ve ülkeler açısından akademik, etik ve ekonomik anlamda pek çok faydalar sunmaktadır.

Özellikle mevcut bir tedavi olmadığında, nadir hastalıklarda veya mevcut tedaviler yetersiz kaldığında yeni tedaviye erişim fırsatı sunması, etkili bir ürüne erişimin devam ettirilmesi, böylece dünya ile eş zamanlı olarak son tedavi olanaklarına ulaşılabilmesi nedeniyle bu çalışmalar araştırmacılar kadar hastalar içinde çekici hale gelmektedir.

Klinik araştırma sürecinde altyapı ve teknoloji alanında gelişmeleri hızlandırarak araştırma-geliştirmeye katkı sağlaması, “iyi klinik uygulamalarının” rutine girmesi, hasta kayıt ve takip standardında artışı getirmesi, klinik araştırma alt-yapısı, bilgi ve tecrübesini geliştirmesi, bölgesel yönetim merkezi olarak sorumluluk alınmasının yanı sıra bilimsel yayın sayılarında artış ve ulusal platformda bilinir-

liğin artması, ayrıca istihdam sağlanması ve inkar edilemeyecek bir finansal katkı sunması klinik araştırmaları ülkeler içinde bir prestij göstergesi haline getirmekte ve ülkedeki klinik araştırma sayısının artırılması ve global klinik araştırma yatırımlarından ülkenin aldığı payın artırılması bir hedef haline gelmektedir.

Dünyada ve ülkemizde klinik araştırmalar

Dünya genelinde 2011 yılında klinik araştırmalara 90 milyar USD harcanmıştır. Harcama miktarı ABD’de 50 Milyar USD, Japonya’da 11,5 Milyar USD, Almanya’da 5,2 Milyar USD ve Fransa’da 3,7 Milyar USD’dir. Ülkemizde ise ilaç sektörünün yıllık Ar-Ge yatırımı, yaklaşık 50 Milyon USD ile mevcut pazardan hak ettiğinin çok altındadır (%0,1).

2017 yılı başında tüm dünyada sürdürülen klinik araştırma sayısı 233.000’in üzerindedir. Bu çalışmaların %94,4’ü ABD, Kanada, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, İspanya, G.Kore, Hollanda, Çin, Belçika, İsrail’in içinde yer aldığı ilk 12 ülke tarafından gerçekleştirilmektedir. Ülkemiz ise 2016 yılında bu sıralamada 2204 çalışma ile 27. Sırada yer almak-

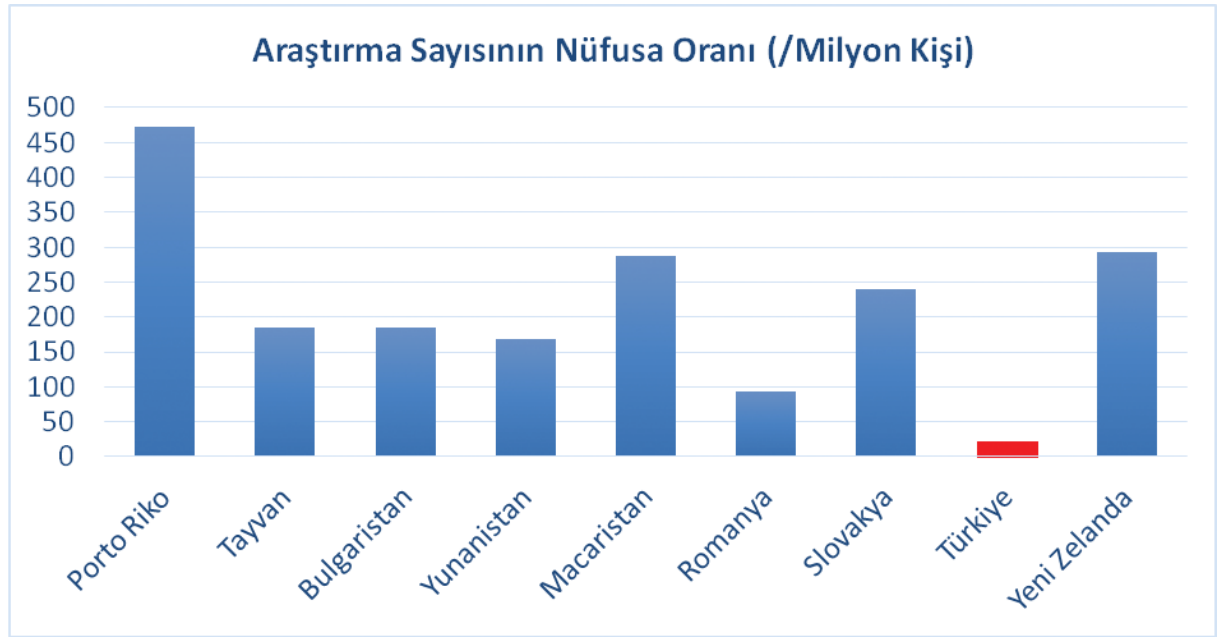
*YÖK Yürütme Kurulu Üyesi

** Kırıkkale Üniversitesi Öğretim Üyesi

tadır. Ülkemizin 2011 yılında bu tabloda 37. Sırada yer aldığı göz önüne alındığında bu konuda pazar payını artırdığı düşünülebilir. Ülkeleri klinik çalışmalar açısından karşılaştırmakta kullanılan parametrelerden birisi de nüfus/klinik çalışma sayısıdır. Bu oran ülkemiz için 27 iken, Fransa için 223, ABD için 292, Hollanda için 403, Kanada için 444, Belçika

için 608 ve İsrail için ise 715 tir. Bu tabloda Güney Kore, Çin ve İsrail gibi ülkeler klinik çalışmalardaki paylarının her yıl artırdıkları da dikkati çekmektedir.

Ülkemizle benzer ülkeler karşılaştırıldığında da bu oran ülkemiz için çok düşük kalmaktadır.

Türkiye'nin klinik araştırmalar potansiyeli

Ülkemizin günümüzde klinik araştırmalardaki payı, araştırma sayısına göre % 0,95, parasal değer olarak ise sadece % 0,1'dir (90-100 Milyon USD). Oysaki klinik araştırma eko-sisteminde küresel anlamda rekabetçi hale gelindiğinde, Türkiye'nin alabileceği potansiyel %1, yani 900 Milyon USD'dır.

Güney Kore, Çin ve İsrail gibi ülkelerin pazardan yüksek oranda pay almasının nedenleri incelendiğinde; bu ülkelerin bürokrasisi az, etik kurul ve bakanlık onay süreçleri hızlı, sonuç olarak başvuru yanıt sürecinin çok hızlı, klinik araştırma merkezlerindeki yetişmiş insan kaynağı, iletişim teknoloji, laboratuvar alt yapısının çok güçlü ülkeler oldukları görülmektedir.

"İlaç Geliştirme Çalışmaları Merkezi'nin (CSDD)

2013 Pazar geleceği raporuna göre; yeterli altyapısı olan, yüksek performanslı, deneyimli araştırmacılara sahip, bürokrasinin az ve yanıtların hızlı verildiği, global ölçekli, izlenebilirlik ve şeffaflığın önemli olduğu merkezler, klinik araştırmalarda ön plana çıkacaktır".

Ülkemiz kalabalık nüfusu, kalifiye araştırmacıları, gelişmiş sağlık sistemi, AB uyumlu mevzuatı, coğrafi konumu ve yüksek nadir hastalıklar insidansı ile klinik araştırmaların başarıyla yürütülebileceği bir ülke konumundadır. Bununla birlikte etik kurulların işleyişindeki aksaklıklar, kalifiye araştırmacı sayısının çok olmasına rağmen klinik araştırmalar konusunda deneyimli araştırmacı sayısının az olması, çalışma süreçlerinin hızlı ve öngörülebilir olmaması, klinik araştırma birimlerinin sayısının az ve mevcut

merkezlerin alt yapısının yetersiz olması ve kamuoyunda farkındalığın düşük olması gibi sebeplerle istenilen düzeylere ulaşamamaktadır.

Klinik araştırmalar değerlendirme toplantısı

Yüksek Öğretim Kurulunda, 5 Temmuz 2017 tarihinde YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Doç Dr. Zeliha Koçak Tufan başkanlığında, ülkemizde klinik araştırmalarla ilgili mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerilerinin tüm yönleriyle tartışıldığı bir değerlendirme yapılmıştır.

Toplantıya Yükseköğretim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Çetin EROL ve YÖK Kurum Danışmanı Prof. Dr. Cemal BULUT'un yanı sıra Akdeniz Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi rektörleri, klinik araştırmalar konusunda uzman akademisyenler ve Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, Türkiye Kamu Hastaneler Kurumu, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, TÜBİTAK, Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı, Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü ve Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünden temsilciler katılmıştır.

Toplantıda Hacettepe Üniversitesinden Prof. Dr. Serhat ÜNAL "Dünyada ve Ülkemizde Klinik Araştırmalar" başlıklı, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumundan Dr. Elif İnci Sabuncuoğlu "Klinik Araştırmalar Konusunda Mevcut Yasal Mevzuat ve Planlamalar" başlıklı ve Ankara Üniversitesinden Prof. Dr. Hamdi AKAN ise "Ülkemizde Yaşanan Sıkıntılar ve Çözüm Önerileri" başlıklı birer sunum gerçekleştirmiştir. Sonrasında ise tüm paydaşlarla birlikte mevcut durumun iyileştirilmesi ve gerçek potansiyelin ortaya çıkarılması için yapılması gerekenler görüşülmüştür.

Prof. Dr. Serhat Ünal - Hacettepe Üniversitesi

Toplantı sonucunda;

“

- Klinik Araştırmalar ve söz konusu araştırmaların yapılabilmesi için gerekli izinlerin alınması hususunda farkındalığın oluşturulması,
- Üniversiteler ve Üniversite Hastanelerinde görevli personeller için temel ve klinik ilaç araştırmalarında görev almanın ve Klinik Araştırmalar Etik Kurulu üyesi olmanın teşvik edilmesi,
- Üniversite hastaneleri bünyesinde Klinik Araştırma Birimlerinin oluşturulması ve ilgili birimlerde klinik araştırma personelinin (klinik araştırma hemşiresi, klinik araştırma eczacısı ve saha görevlisi) istihdam edilmesi,
- Sponsorlu araştırmalara katılan araştırmacı ve diğer personele yapılan ödemelerin, merkezler arasında fark oluşturulmaksızın standarda kavuşturulması,
- Merkez sözleşme ve onay süreçlerinin kısaltılması ve süre ile maliyet (araştırmacı ücreti, tetkik bedelleri vb.) yönünden standardizasyonunun sağlanması,
- Hasta veri tabanı oluşturulması (özellikle nadir hastalıklarda),
- Yetkin araştırmacı ve eğitilmiş personel sayısının artırılması (iyi klinik

uygulamalar eğitimlerinin yaygınlaştırılması),

- Yetkin ve akredite klinik araştırma merkezi sayılarının artırılması (GLP belgesine sahip preklinik laboratuvar, mükemmeliyet merkezi, Faz 1 merkezi, biyoyararlanım / biyoeşdeğerlik merkezi vb),
- Uluslararası platformda tanınırlığın ve bilinirliğin sağlanması, Türkiye'nin klinik araştırmalar konusundaki potansiyelinin uluslararası platformlarda tanıtılması, araştırmacıların çok uluslu araştırmalarda yer alması, uluslararası standartlara sahip merkezlerin sayısının artırılması ve bu merkezlerin uluslararası platformda tanıtımının yapılması,
- Etik Kurulların işleyişlerinde standardizasyonunun sağlanması (Standard Çalışma Yöntemlerine uygun işlediğinin denetiminin sağlanması)

gibi düzenlemelerin öncelikli olarak gündeme alınmasının faydalı olacağı vurgulanmıştır.

Ayrıca, Yükseköğretim Kurulu bünyesinde klinik araştırmalar konusunda oluşturulacak bir çalışma grubu ile yukarıda tanımlanan sorunlar ile ilgili kısa dönemde ve uzun dönemde planlamaların yapılmasının faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

”

VAKIF YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI ÇALIŞTAYI

23 Mayıs 2017 / Ankara

YÖK'te, Türkiye'deki Vakıf yükseköğretim kurumlarının mevcut durumlarının görüşülmesi amacıyla "Vakıf Yükseköğretim Kurumları Çalıştayı" düzenlendi.

Başkan Saraç'ın katılımıyla YÖK'te düzenlenen çalıştaya YÖK Üyelerinin yanı sıra Türkiye'deki vakıf yükseköğretim kurumlarının rektörleri ve vakıf meslek yüksekokulu müdürleri katıldı.

Başkan Saraç, konuşmasında üniversitelerin ülkemiz için önder kurumlar olmasını istediklerini dile getirerek bugün için sayıları 182'i olan yükseköğretim kurumunda 7 milyon 300 bin öğrencinin eğitim almakta olduğunu "vakıf yükseköğretim kurumlarımızın yükseköğretim alanında önemli

bir yer tuttuğunu ifade etti. Toplam kontenjanların %19,67'si Vakıf Üniversiteleri Önlisans Programlarına, %17,86'sı Vakıf Üniversiteleri Lisans programlarına ayrılmıştır" dedi.

Bugün eğitim öğretime yeni başlayan ve devam etmekte olan 69, henüz eğitim öğretime başlamamış 2 olmak üzere toplamda 71 vakıf yükseköğretim kurumumuz mevcut. Bunlardan 46 tanesi İstanbul'da, 10 tanesi Ankara'da ve 3 tanesi Antalya'da yer almaktadır.

İzmir, Gaziantep Konya ve Mersin'de ikişer adet; Nevşehir, Trabzon, Kayseri ve Bursa'da ise birer adet Vakıf yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bunun doğal bir dağılım olmadığına farkındayız. Yakın zamanda Vakıf yükseköğretim bölgeleri tanımlayarak kuruluş aşamasında farklı standartları içeren bir uygulamaya gittik. Şu an için A grubu vakıf yükseköğretim bölgesinde sadece İstanbul var. B grubunda büyükşehirlerimiz, C grubunda ise diğer şehirlerimiz yer alıyor.

Gerek kuruluş aşamaları gerekse eğitim-öğretim süreçlerinin bölgelere göre farklılık arz ettiği bir gerçek. Bu Vakıf yükseköğretim bölgelerinde şimdilik sadece kuruluş aşaması ile ilgili yapılandırma var ancak ileride farklı başlıklarda vakıf yükseköğre-

tim bölgelerine farklı uygulamalar, yenilikler getirmeyi de amaçlıyoruz.”

Bugün yapılan çalıştayda mevcut durum ve denetleme süreçlerini hem de ileriye dönük yapılabileceklerin tartışacaklarını ifade eden YÖK Başkanı daha sonra ayrı bir toplantı ile mütevelli heyet başkanları ile bir araya geleceklerini söyledi.

YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Doç. Dr. Zeliha Koçak Tufan tarafından Türkiye'deki Vakıf yükseköğretim Kurumlarının durumuna ilişkin bir sunum yapıldı ve Doç. Dr. Tufan'ın moderatörlüğünde “Mevcut Durum ve Denetleme Süreci”, YÖK Başkanvekili Prof. Dr. Hasan Mandal ve YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Mehmet Şişman'ın moderatörlüğünde “Geleceğe Bakış” başlıklı iki panel gerçekleştirildi.

Bu çalıştayı takiben, ortaya çıkan değerlendirmelere ve önerilere ilişkin olarak 21 Haziran 2017'de Vakıf Üniversitelerinin Mütevelli Heyet Başkanları ile bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantıya Başkan Saraç, Yürütme Kurulu üyeleri ve Denetleme Kurulu Başkan Vekili Prof. Dr. Gülfettin Çelik katıldılar. Vakıf üniversiteleri ile ilgili sorunlar ve öneriler doğrudan mütevelli heyet başkanlarının katılımı ile karşılıklı görüşüldü.

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER YÖK'TE İFTAR'DA BULUŞTU

13 Haziran 2017/Ankara

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, ailelerinden kilometrelerce uzakta olup Türkiye'deki üniversitelerde eğitim gören uluslararası öğrenciler ile iftar yemeğinde buluştu.

İftar yemeğine YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, YÖK Üyeleri, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Yusuf Tekin, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan Yardımcısı Hüseyin Gündoğar'ın yanı sıra iftara katılacak öğrencilerin ülkelerinin Büyükelçi veya Eğitim Ataşesi düzeyinde yetkilileri ve Ankara'daki üniversitelerde lisans / lisansüstü eğitimlerine devam eden 4 kıtadan 56 farklı ülkeden yaklaşık 150 yabancı uyruklu öğrenci katıldı.

İftar yemeğinde A.B.D., Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bangladeş, Benin, Bosna-Hersek, Cezayir, Çin, Demokratik Kongo, El Salvador, Endonezya, Eritre, Etiyopya, Fas, Filistin, Gana, Gürcistan, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Irak, İran, İngiltere, Kamerun, Karadağ, Kazakistan, Kenya, Kır-gızistan, Kongo, Libya, Makedonya, Malavi,

Mali, Mauritius, Mısır, Myanmar, Moğolistan, Moritan-ya, Nepal, Nijer, Nijerya, Özbekistan, Pakistan, Ruanda Sırbistan, Somali, Suriye, Suudi Arabistan, Tacikistan, Tanzanya, Tayvan, Tunus, Uganda, Ürdün, Yemen ve Zambiya vatandaşı öğrenciler bir araya geldi.

Başkan Saraç konuşmasında, 2017 itibarıyla dünyada 5 milyona yakın öğrencinin kendi ülkeleri dışında eğitim gördüğünü, uluslararası öğrencilerin eğitim ve öğretim amacıyla dünyayı dolaştıklarını ve bu rakamın 2020 yılı itibarıyla 7 milyona ulaşmasının beklendiğini, "Uluslararası bu öğrencilerin 110 bine yakınının ülkemizde olduğunu, 4 kıtadaki 56 farklı ülkeden öğrencimiz olduğunu ve bu sayıyı daha da çok artırmak ve dünyadaki gençlerle entegre olmak istediğimizi iletti.

MEB Müsteşarı Yusuf TEKİN Öğrencilere Hitap Ediyor

Başkan Saraç uluslararası öğrencilerin eğitim için Türkiye'yi seçmiş olmalarını akademik, sosyal ve kültürel boyutlar açısından fevkalade önemsediklerini bu öğrencilerin entelektüel birikimlerini, geldikleri ülkelerin ve bölgelerin dinamiklerini, çok önemli ve kıymetli zenginlikler olarak değerlendirdiğini söyledi.

Başkan Saraç: "Türk üniversitelerinin uluslararası çekim merkezi olmasında referans noktasının, sizler olduğunu biliyoruz. Sizler, ülkemizin yükseköğretimini dış dünyaya en iyi şekilde yansıtacaksınız. Bu nedenle yeni YÖK olarak sizlere daha iyi eğitim verebilmek amacıyla eğitimde ve üniversiter yaşamda kalite kültürünü öne koyduk.

Dünyanın her tarafından ülkemize gelen siz değerli öğrencilerimiz, ileride ülkeleriniz ve Türkiye arasında kalkınma odaklı işbirliklerinde, dayanışmada, ül-

kelerimiz arasında iyi ve dostane ilişkiler kurulmasında en önemli rolleri üstleneceksiniz. Gelecekteki dünyayı sizler şekillendireceksiniz. Sizlerin eliyle şekillenecek dünyanın, barış ve sevgi halleriyle çevrilmesini umuyoruz ve hepinizi bu yolda gönülden destekleyeceğiz.

Türk Yükseköğretimi, bunun için bugün de yarın da sosyal güvenli politikalar doğrultusunda ve hiç vazgeçmeyeceği çoğulcu demokrasi anlayışı ile kalifiye bilgiyi size sunmaya devam edecektir."

YÖK Başkanı Saraç, dayanışma, hoşgörü, sabır, sevgi ve dostluk gibi, insanlığın yüce kavramlarının en üst değer bulduğu Ramazan ayında ve gerçekleştirdikleri iftar sofrasında herkesi en iyi duygularıyla selamlayarak konuşmasını tamamladı.

Yemekte MEB Müsteşarı Doç. Dr. Yusuf Tekin konuşmasında ise kültürler arasındaki iletişimi, dostluğu gelecek kültürlerle ulaştırmanın önemine değindi.

YÖK ve üniversitelerin bu amaç için çok ulvi bir görevi yürüttüklerini vurgulayan Tekin, "Türkiye'de 110 bin misafir öğrencimiz var. Yaklaşık 500 binin üzerinde de Suriyeli öğrenci, Milli Eğitim Bakanlığımızın okullarında eğitim öğretime devam ediyor. Bunu gelecek kuşaklar açısından önemli bir birikim olarak görüyoruz. Çocuklarımızın, öğrencilerimizin, üniversitelerimizin de bu şekilde görmesini arzu ediyoruz." ifadesini kullandı.

YÖK HEYETİ MALEZYA'DA

11 Temmuz 2017 / Malezya

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç ve beraberindeki heyet, Türkiye ile Malezya arasında yükseköğretim alanındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve buna yönelik olarak Malezya Yükseköğretim Bakanlığı ile imzalanan “Yükseköğretim Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptının” sürecinin uygulama süreci hakkında görüşmelerde bulunmak üzere Malezya’ya resmi ziyaret gerçekleştirdi.

Ziyarette YÖK Başkan Saraç’a YÖK Başkan Vekili Prof. Dr. Hasan Mandal ve YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Rahmi Er eşlik etti. Heyet, Malezya Yükseköğretim Bakanlığında Yükseköğretim Genel Müdürü Datin Paduka Ir. Dr. Siti Hamisah Binti Tap-sir ile görüştü ve Malezya yükseköğretim sisteminde son yıllardaki gelişmeler ve geleceğe yönelik projeleri hakkında brifing aldı.

Takiben, Malezya Yükseköğretim Bakanı Dato Seri İdris Jusof’u makamında ziyaret ederek iki ülke arasındaki yükseköğretim alanında imzalanan mutabakat zaptı kapsamında ilişkilerin geliştirilmesine

dair konuları görüştüler. Bununla ilgili olarak bir çalışma grubu oluşturulmasına karar verildi. Çalışma grubu özellikle yükseköğretim sistemleri arasında bilgi ve deneyim paylaşımı, ortak değişim programları geliştirilmesi, çift/ortak diploma programları başlatılması ve diplomaların tanınırlığı üzerinde çalışıyor olacak.

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

2017

ÜSTÜN BAŞARI
ÖDÜLLERİ

BİREYSEL ÖDÜLLER

- *Doktora Tezi Ödülü*
 - Fen ve Mühendislik Bilimleri
 - Sağlık Bilimleri
 - Sosyal ve Beşeri Bilimler

KURUMSAL ÖDÜLLER

- Topluma Hizmet Ödülü
- Uluslararası İşbirliği Ödülü
- Üniversite - Sanayi İşbirliği Ödülü
- Yerel Kalkınmaya Katkı Ödülü

SON BAŞVURU TARİHİ
31 Temmuz 2017

Ayrıntılı Bilgi
odul.yok.gov.tr

BASINDA YÖK

Akademikinin SEHİTLERİ

YÖK: Şehit çocukları arasında ayırım olmaz

Bazı vakıf üniversiteleri 15 Temmuz şehitlerinin çocuklarına yüzde 100 burs verirken, şehit asker ve polis çocuklarına yüzde 50 indirim yapacağını duyurunca YÖK harekete geçti. YÖK üniversiteleri uyararak "Şehitler arasında ayırım olmaz" dedi

Engel kaldırılarak 'nişan' alacak

YÖK Başkanı Saraç'tan Bangladeş'e ziyaret

(AA) - YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANI

el gruplarına göre planlayarak
onusunda çalışma başlatıldı

BİLİNCİ TERCİH İMKANI

ÇALIŞMA ile kampus binalarında
engelliler için standartları karşılayan
üniversitelere 'Engelli Dostu Bayrağı' ile
programlarında fark yaratılmasına 'nişan'
verilecek. Bu unvanların üniversitelerin
tercih kılavuzuna girmesiyle engelli
öğrenciler daha bilinçli tercih yapabilecek.

NİZENLEMELER SÜRÜYOR

Üniversitelilere 625 lira destek

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından üniversitelere bu yıl bütçelerinde bulunan öğ-
rencileri Eylül ayından itibaren 625 lira burs desteği verileceği açıklandı. 45 programa ilk üç sırada
yerleşecek öğrencilerin tümü yani bin 344 öğrenci bu burs imkanından yararlanacak.

YÖK BAŞKANI SARAÇ'TAN '15 Temmuz' mesajı

YÖK Başkanı Prof. Dr. Saraç, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Gününe ilişkin yayımladığı mesajda, "Türkiye Cumhuriyeti'nin
yükseköğretim camiası olarak bu hain yapının üniversitelerimizi ele geçirmesine asla müsaade etmeyeceğiz" dedi.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı
Prof. Dr. Yekta Saraç, FETÖ ile mücadele

Üretim Reformu Paketi'ndeki 11 madde ile eğitimde sessiz devrim!

Yükseköğretim, eğitim gündemi ha-
raketli. Malum, Üretim Reformu Pa-
keti 1 Temmuz'da yürürlüğe girdi.
Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ka-
nunu ile ilgili 11 maddelik Üre-
tim Reformu paketine dahil oldu.
YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta
Saraç, bu maddelerin yükseköğre-
timde bir 'sessiz devrim' yaşattığını
açıkladı. Bu maddelerle YÖK'un ba-
zar verilerinin devredilmesi, karu-

İŞ DÜNYASI
VE EĞİTİM
KEZBAN KARABOĞA
kezbanturkey.com.tr

YÖK Kanunu ile ilgili 11
madde teklifi Üretim
Reformu paketine dahil
oldu. YÖK Başkanı
Prof. Dr. M. A. Yekta
Saraç, bu maddelerin

Üniversi-
telerin
kontenjan
planlama-larının

6) İŞYERİ ODAKLI EĞİTİM
TEŞVİK EDİLECEK
Fen ve mühendislik programlarında
1 yıllık süresince iş yerinde eğitim
teşvik edilecek. Bu şekilde

9) TEKNOLOJİ
TRANSFER OFİSLERİ
Üniversiteler, sermaye şirket
statüsünde teknoloji transfer
şirketi kurabilecekler, bu şekilde
akademiklerin başta sermaye şirketleri

Seviye Tespit Sınavı yılında beşe çıkarıldı

YÖK, yurt dışından mezunların diploma denkliği için y

ÜNİVERSİTELERDE SESSİZ DEVRİM

Hükümetin ekonomide üretim reform paketine **yükseköğretim** de dahil oldu. **YÖK** Başkanı Prof. Dr. **Yekta Sarı**'nin 'sessiz devrim' diye nitelendirdiği değişikliklerle üniversiteler özel şirket kurabilecek, istihdamı göre öğrenci alacak, emeklî hocalar 75 yaşına kadar üniversiteye geri dönebilecek, sektörde çalışan öğrenci teşvik edecek, ücretli araştırmaya izin verilecek.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarı, **Yükseköğretim Kurulu** (YÖK) Başkanı Prof. Dr. **Yekta Sarı**'nin 'sessiz devrim' diye nitelendirdiği değişikliklerle üniversiteler özel şirket kurabilecek, istihdamı göre öğrenci alacak, emeklî hocalar 75 yaşına kadar üniversiteye geri dönebilecek, sektörde çalışan öğrenci teşvik edecek, ücretli araştırmaya izin verilecek.

Beykozlu Mozart için

Üniversite sayısı 182, öğrenci 7.2 milyon

Dr. Sarı: "Ülkemizin her bir değeri bizim için..."

tek olmak istiyorum. Yekta...

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarı ERASMUS'un 30. yılı kutlamaları toplantısında yaptığı konuşmada Türk **yükseköğretim** olarak bilimin evrensel değerlerine inandıklarını vurguladı. Sarı, üniversite sistemi güçlü olmayan bir ülkenin onu yarınlara taşıyacak bir sanayisi, teknoloji, tıbbi, eğitimi, sanatı ve adalet sistemi olamayacağını belirterek şöyle dedi: "Biz tüm alanlarda donanımlı gençler, bilim üreten **akademisyenler**, sanayi ile işbirliği

içerisinde araştırma kuruluşları ve toplumun taleplerine duyarlı bir üniversite inşası için çalışıyoruz. Bütün bu kavramlar için dünyaya ve Avrupa'ya açılan bir gençlik açısından ERASMUS programlarını da son derece önemsiyoruz." Sarı, 2001 yılında 75 olan **yükseköğretim** kurumu sayısının 182'ye, öğrenci sayısının da 7.2 milyona ulaştığını belirterek şunları söyledi: "Türkiye'nin sadece **yükseköğretimdeki** öğrenci sayısının birçoğu"

ülkesinin nüfusunun daha üzerindedir. Öğretim elemanı sayımız ise 150 bini geçmiştir ve bu sayı her geçen gün daha da artmaktadır. Tabii ki şunu da ifade etmek istiyoruz. Bölgenin Rusya'dan sonra öğrenci sayısı ile en büyük 2'nci ülkesi olma durumundayız. Bu sayılar Türk **yükseköğretim** sisteminin yönetilmesinden, koordinasyonundan ve denetlenmesinden sorumlu olan **YÖK**'e çok daha büyük bir sorumluluk

Kimyasal saldırılara karşı **YÖK**'ten akademik destek

YÜKSEKÖĞRETİM Kurulu (YÖK), Suriye'de yaşanan kimyasal saldırının ardından, bu konuda üniversitelerde neler yapılabileceği konusunda bir çalışma başlattı. **YÖK**'ten akademik destek...

urbaşkanı Erdoğan, Ulus İtfaiye Meydanı Camii'ni gezdi.

Devletin zirvesinde kabul günü

CUMHURBAŞKANI Recep **Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanı**

f sınavlar yapılacak

alanında yılda iki defa yapılan STS'ye muadil olarak Ankara, Gazi, Ankara Yıldırım Beyazıt ve **Hacettepe Üniversiteleri** yapılındığı klinik sınavlar gerçekleştirildi. Yurt dışındaki

lık alanlarında yazılı STS'ye muadil olarak "İlmi Hüviyet Tespiti Sınavları" yapılmasına karar verildi. Bu alanlarda ilmi hüviyet tespiti sınavları isimleri daha sonra açıklanacak üniversitelerde, yılda bir defa yapılacak. Yeni düzenlemelerle

Engelsiz erişim çalıştay

YÖK, engelsiz erişim ilgili bütün sorun masaya yatırıldı. Çalıştay düzenli

YÖKDİL 4 dilde yapılacak

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Yekta Sarac, yoğun talep nedeniyle 2. **Yükseköğretim Kurumları**

Cuma günü olduğunu anımsattı. Yoğun talep kapsamında 2. YÖKDİL Sınavı'nın İngilizcenin yanında Arapça, Al-

Engellilere engelsiz üniversite

ANKARA
YÖK Başkanı Yekta Sarac, **Yükseköğretim Kurumları**nda engelli öğrenci sayısının 13 bin 655 olduğunu

Türk işaret dili mütercim tercümanlığı konusunda da çalışmanın sürdüğünü bildiren Sarac, "Yakında bu alanda lisansüstü programların açılacağı müjdesini buradan verebilirim" açıklamasında bulundu.

Sarac, şu bilgileri verdi: **YÖK** olarak engelli öğrencilerin yükseköğrenim sürecine tam katılımını sağlamak öncelikli hedefimiz. Bu hedef kapsamında ilk olarak üniversitelerimizin fiziksel erişilebilirliğini geliştirerek, üniversitelerimizin bütün engelli öğrenciler için erişilebilir mekanlara sahip olmasını istiyoruz. Bu konuda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile de iş birliği içindeyiz. Engelli öğrencile-

Rusya'dan sonra ikinci en büyük öğrenci sayısına sahip ülkeyiz

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac, üniversitelerin iletişim fakültelerinin dekanlarıyla **YÖK**'te düzenlen-

Tıpçılara maaş

YÖK'ÜN HEDEFİ GÜÇLÜ NESİLLER YETİŞTİRMEK

YÖK Başkanı Prof. Dr. **Yekta Sarac**, "Yeni **YÖK** olarak yenilikçi üretim ve istikrarlı büyümeye katkı sağlayabilmek amacıyla nitelikli insan gücünü ve geleceğin güçlü nesillerini yetiştirmeyi önümüzde hedef olarak koyduk. İnsan odaklı kal-

ni belirten Sarac, şöyle konuştu: "Üniversitelerimizin ülkemiz için önder olmasını istiyoruz. Geleceğe yönelik çalışmalarda gerekli mevzuat alt yapılarının oluşturulması için fikir alışverişlerinde bulunuyoruz. Yeni **YÖK** olarak

leki 18 alanı tercih TL burs verilecek

etik biyoteknoloji ve ilaç / Gen tedavisi/ Gıda- izma etkileşimi/ Hastane onlanma önleme/ İç has-

Üniversiteler OSB'lerle iç içe olacak

...sürdürdü: "Tıp fakültelerinin araştırma...

Gülseven ÖZKAN

bir gençlik açısından Erasmus programlarını çok önemsiyoruz. 2014-2017 arasında gelen ve giden öğrenci sayısı 100'den fazla.

YÖK Başkanı Prof. Dr. **Yıldırım Dursun**, "Ülkelerin kalkınması, öncelikle bilim hayatının yükseldiğiyle doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda göz ardı edilmeyecek bir husus da bu üniversitelerimizin bilim hayatına olan katkılarıdır."

dedi. Kocaeli Valisi Hasan Basri Güzeloğlu'nu ziyaret eden Saraç, burada yaptığı konuşmada, Kocaeli'de bulunmaktan mutlaka

kum planlamalar yaptı ve bazı süreçler başlatıldı. Bunlar

aldı. Dolayısıyla iyi bir işbirli-
ği çerçevesinde filminizin
kullanılması noktasında bu
her iki gücün iyi bir işbirliği
yapabileceğine ve kısa süre-
de bunun güzel semerelerini
toplumunuzda da kabul
edilebileceğine inanıyorum.
Konulacak konularla ilgili
diye kon-

YÖK'ten 'askeri okul öğrencilerinin
Yükseköğretim Kurulunca, 669 sayılı KHK ile kapatılan askeri
bulunması nedeniyle daha önce tercih yapamayanlar Türkiye'de
Yükseköğretim Kurulunca (YÖK), 669 sayılı KHK
 ile kapatılan askeri **yükseköğretim** kurumlarının öğ-
 rencilerinin Türkiye'deki diğer yükseköğretim kur-
 rumlarına yerleştirilmesinin...

bulunması nedeniyle daha önce ter
Yükseköğretim Kuruluna (YÖK), 669 sayılı KHK
ile kapatılan askeri **yükseköğretim** kurumlarının öğ-
rencilerinden cezaevinde bulunması nedeniyle tercih
yapamayanların Türkiye'deki diğer yükseköğretim kur-
umlarına yerleştirilmesini...

gönderilen veya elden verilen tercih listeleri geçerli olmayacak. Sadece elektronik ortamda yapılacak işlemler alınacaktır.

Mozart'ın kulağına sahip olan Yunus Yazar, hayallerine kavuştu. Cem Yılmaz'ın sosyal medya paylaşımı ve **YOK Baskam** video **Sarac**'in devreye girmesiyle Yazar konseri...

İSTANBUL Beykoz'da yaşayan 19 yaşındaki otizmli piyanist Yunus Yavaş Yılmaz'ın ailesi, 12 yaşındaki oğlunu konservatuvara kabul edildi.

Yükseköğretimin Kurulunun (YÖK) basın biriminden yapılan yazılı açıklamada, 15 Temmuz 2016'daki hain darbe girişimine karşı vatanperver milletin ve devletin etkin unsurlarıyla birlikte tam bir savunma gerçekleştirildiği hatırlatıldı.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı 06539 Bilkent / Ankara-Türkiye
Telefon: +90 (312) 298 70 00 **Faks:** +90 (312) 266 47 59
www.yok.gov.tr

